

Godina XX
Petak, 21. oktobra/listopada 2016. godine

Broj/Број
79

Година XX
Петак, 21. октобра 2016. године

ISSN 1512-7486 - bosanski jezik
ISSN 1512-7494 - hrvatski jezik
ISSN 1512-7508 - srpski jezik

**VIJEĆE MINISTARA
BOSNE I HERCEGOVINE**

1140

Na osnovu člana 17. i člana 22. stav 1. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi sa članom 5. Sporazuma o određivanju graničnih prelaza između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori", broj 6/07) i članom 19. Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore o pograničnom saobraćaju ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori", broj 10/07), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na prijedlog Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, na 76. sjednici održanoj 04.10.2016. godine, donijelo je

**ODLUKU
O IMENOVANJU PREDSTAVNIKA BOSNE I
HERCEGOVINE U SASTAV MJEŠOVITE KOMISIJE ZA
PRAĆENJE PROVOĐENJA SPORAZUMA O
ODREĐIVANJU GRANIČNIH PRELAZA IZMEĐU
BOSNE I HERCEGOVINE I SRBIJE I CRNE GORE I
SPORAZUMA IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I
SRBIJE I CRNE GORE O POGRANIČNOM
SAOBRAĆAJU**

Član 1.
(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom imenuju se predstavnici Bosne i Hercegovine u sastav Mješovite komisije za praćenje provođenja Sporazuma o određivanju graničnih prelaza između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore i Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore o pograničnom saobraćaju (u daljem tekstu: Komisija).

Član 2.

(Sastav Komisije)

U sastav Komisije imenuju se:

- Ermin Pešto, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine - predsjedavajući;
- Branka Mujić, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine - član;
- Adnan Kosovac, Granična policija Bosne i Hercegovine - član;
- Ljubomir Kalaba, Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine - član;
- Radenko Radović, Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja - član;
- Božo Zovko, Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine - član.

Član 3.

(Zadaci Komisije)

Komisija preduzima aktivnosti na praćenju provođenja odredbi Sporazuma o određivanju graničnih prelaza između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore i Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore o pograničnom saobraćaju.

Član 4.

(Način rada Komisije)

- Poslovi i način rada Komisije urediće se Poslovnikom koji će biti usvojen na prvom sastanku Komisije.
- Administrativno-tehničke poslove za Komisiju obavlja Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, što uključuje ovjeru akata i određivanje protokolarnog broja za akte Komisije.

Član 5.

(Izvještavanje o radu)

Komisija je obavezna o svom radu izvještavati Vijeće ministara Bosne i Hercegovine svakih šest mjeseci.

Član 6.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 219/16
04. oktobra 2016. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, s. r.

Na temelju članka 17. i članka 22. stavak 1. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi sa člankom 5. Sporazuma o određivanju graničnih prijelaza između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori", broj 6/07) i člankom 19. Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore o pograničnom prometu ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori", broj 10/07), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na prijedlog Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, na 76. sjednici održanoj 4. 10. 2016. godine, donijelo je

ODLUKU

O IMENOVANJU PREDSTAVNIKA BOSNE I HERCEGOVINE U SASTAV MJEŠOVITOG POVJERENSTVA ZA PRAĆENJE PROVEDBE SPORAZUMA O ODREĐIVANJU GRANIČNIH PRIJELAZA IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I SRBIJE I CRNE GORE I SPORAZUMA IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I SRBIJE I CRNE GORE O POGRANIČNOM PROMETU

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom imenuju se predstavnici Bosne i Hercegovine u sastav Mješovitog povjerenstva za praćenje provedbe Sporazuma o određivanju graničnih prijelaza između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore i Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore o pograničnom prometu (u daljem tekstu: Povjerenstvo).

Članak 2.

(Sastav Povjerenstva)

U sastav Povjerenstva imenuju se:

- Ermin Pešto, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine - predsjedatelj;
- Branka Mujić, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine - član;
- Adnan Kosovac, Granična policija Bosne i Hercegovine - član;
- Ljubomir Kalaba, Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine - član;
- Radenko Radović, Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja - član;
- Božo Zovko, Uprava za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine - član.

Članak 3.

(Zadaci Povjerenstva)

Povjerenstvo poduzima aktivnosti na praćenju provedbe odredbi Sporazuma o određivanju graničnih prijelaza između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore i Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore o pograničnom prometu.

Članak 4.

(Način rada Povjerenstva)

- Poslovi i način rada Povjerenstva uredit će se Poslovníkom koji će biti usvojen na prvom sastanku Povjerenstva.

- Administrativno-tehničke poslove za Povjerenstvo obavlja Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, što uključuje ovjeru akata i određivanje protokolarnog broja za akte Povjerenstva.

Članak 5.

(Izvrštavanje o radu)

Povjerenstvo je obvezno o svom radu izvještavati Vijeće ministara Bosne i Hercegovine svakih šest mjeseci.

Članak 6.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 219/16
04. listopada 2016. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, v. r.

Na osnovu člana 17. i člana 22. stav 1. Zakona o Savjetu ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi sa članom 5. Sporazuma o određivanju graničnih prelaza između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori", broj 6/07) i članom 19. Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore o pograničnom saobraćaju ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori", broj 10/07), Savjet ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ministarstva bezbjednosti Bosne i Hercegovine, na 76. sjednici održanoj 04.10.2016. godine, donio je

ODLUKU

O IMENOVANJU PREDSTAVNIKA BOSNE I HERCEGOVINE U SASTAV MJEŠOVITE KOMISIJE ZA PRAĆENJE PROVOĐENJA SPORAZUMA O ODREĐIVANJU GRANIČNIH PRIJELAZA IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I SRBIJE I CRNE GORE I BOSNE I HERCEGOVINE I SRBIJE I CRNE GORE I SPORAZUMA IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I SRBIJE I CRNE GORE O POGRANIČNOM SAOBRAĆAJU

Član 1.

(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom imenuju se predstavnici Bosne i Hercegovine u sastav Mješovite komisije za praćenje provođenja Sporazuma o određivanju graničnih prelaza između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore i Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore o pograničnom saobraćaju (u daljem tekstu: Komisija).

Član 2.

(Sastav Komisije)

U sastav Komisije imenuju se:

- Ermin Pešto, Ministarstvo bezbjednosti Bosne i Hercegovine - predsjedavajući;
- Branka Mujić, Ministarstvo inostranih poslova Bosne i Hercegovine - član;
- Adnan Kosovac, Granična policija Bosne i Hercegovine - član;
- Ljubomir Kalaba, Kancelarija za veterinarstvo Bosne i Hercegovine - član;
- Radenko Radović, Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja - član;
- Božo Zovko, Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine - član.

Члан 3.

(Задаци Комисије)

Комисија предузима активности на праћењу provoђења одредби Споразума о одређивању граничних прелаза између Босне и Херцеговине и Србије и Црне Горе и Споразума између Босне и Херцеговине и Србије и Црне Горе о пограничном саобраћају.

Члан 4.

(Начин рада Комисије)

- (1) Послови и начин рада Комисије уредиће се Пословником који ће бити усвојен на првом састанку Комисије.
- (2) Административно-техничке послове за Комисију обавља Министарство безбједности Босне и Херцеговине, што укључује овјеру аката и одређивање протоколарног броја за акте Комисије.

Члан 5

(Извјештавање о раду)

Комисија је обавезна о свом раду извјештавати Савјет министара Босне и Херцеговине сваких шест мјесеци.

Члан 6.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

CM broj 219/16

04. oktobra 2016. године
Сарајево

Предсједавајући

Савјета министара БиХ
Др Денис Звиздић, с. р.

1141

Na osnovu člana 17. i člana 22. stav 1. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 43/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), člana 3. Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Crne Gore o graničnim prelazima za međunarodni saobraćaj ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori", broj 9/11) i člana 33. Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Crne Gore o graničnim prelazima za pogranični saobraćaj ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori", broj 1/12), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, na 76. sjednici održanoj 04.10.2016. godine, donijelo je

ODLUKU

**O IMENOVANJU PREDSTAVNIKA BOSNE I
HERCEGOVINE U SASTAV MJEŠOVITE KOMISIJE ZA
PRAĆENJE PROVOĐENJA SPORAZUMA IZMEĐU
VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I
VLADE CRNE GORE O GRANIČNIM PRELAZIMA ZA
MEĐUNARODNI SAOBRAĆAJ I SPORAZUMA IZMEĐU
VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I
VLADE CRNE GORE O GRANIČNIM PRELAZIMA ZA
POGRANIČNI SAOBRAĆAJ**

Član 1.

(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom imenuju se predstavnici Bosne i Hercegovine u sastav Mješovite komisije za praćenje provođenja Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Crne Gore o graničnim prelazima za međunarodni saobraćaj i Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Crne Gore o graničnim prelazima za pogranični saobraćaj (u daljem tekstu: Komisija).

Član 2.

(Sastav Komisije)

U sastav Komisije imenuju se:

- a) Ermin Pešto, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, predsjednik;
- b) Branka Mujić, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, član;
- c) Robert Perić, Granična policija Bosne i Hercegovine, član;
- d) Trivo Marinković, Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine, član;
- e) Slaviša Kreštalica, Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine, član;
- f) Ajla Dautbašić, Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja, član.

Član 3.

(Zadaci komisije)

Komisija preduzima aktivnosti na provođenju Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Crne Gore o graničnim prelazima za međunarodni saobraćaj i Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Crne Gore o graničnim prelazima za pogranični saobraćaj.

Član 4

(Način rada Komisije)

- (1) Poslovi i način rada Komisije uređić se Poslovníkom koji će biti usvojen na prvom sastanku Komisije.
- (2) Administrativno-tehničke poslove za Komisiju obavlja Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, što uključuje ovjeru akata i određivanje protokolarnog broja za akte Komisije.

Član 5.

(Izvještavanje o radu)

Komisija je obavezna o svom radu izvještavati Vijeće ministara Bosne i Hercegovine svakih šest mjeseci.

Član 6.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 220/16

04. oktobra 2016. godine
Sarajevo

Predsjedavajući

Dr. **Denis Zvizdić**, s. r.

Na temelju članka 17. i članka 22. stavak 1. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi sa člankom 5. Sporazuma o određivanju graničnih prijelaza između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori", broj 6/07) i člankom 19. Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore o pograničnom prometu ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori", broj 10/07), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na prijedlog Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, na 76. sjednici održanoj 4.10.2016. godine, donijelo je

**ODLUKU
O IMENOVANJU PREDSTAVNIKA BOSNE I
HERCEGOVINE U SASTAV MJEŠOVITOG
POVJERENSTVA ZA PRAĆENJE PROVEDBE
SPORAZUMA O ODREĐIVANJU GRANIČNIH
PRIJELAZA IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I
SRBIJE I CRNE GORE I SPORAZUMA IZMEĐU BOSNE
I HERCEGOVINE I SRBIJE I CRNE GORE O
POGRANIČNOM PROMETU**

**Članak 1.
(Predmet Odluke)**

Ovom Odlukom imenuju se predstavnici Bosne i Hercegovine u sastav Mješovitog povjerenstva za praćenje provedbe Sporazuma o određivanju graničnih prijelaza između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore i Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore o pograničnom prometu (u daljem tekstu: Povjerenstvo).

**Članak 2.
(Sastav Povjerenstva)**

U sastav Povjerenstva imenuju se:

- a) Ermin Pešto, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine - predsjedatelj;
- b) Branka Mujić, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine - član;
- c) Adnan Kosovac, Granična policija Bosne i Hercegovine - član;
- d) Ljubomir Kalaba, Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine - član;
- e) Radenko Radović, Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja - član;
- f) Božo Zovko, Uprava za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine - član.

**Članak 3.
(Zadaci Povjerenstva)**

Povjerenstvo poduzima aktivnosti na praćenju provedbe odredbi Sporazuma o određivanju graničnih prijelaza između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore i Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore o pograničnom prometu.

**Članak 4.
(Način rada Povjerenstva)**

- (1) Poslovi i način rada Povjerenstva uredit će se Poslovnikom koji će biti usvojen na prvom sastanku Povjerenstva.
- (2) Administrativno-tehničke poslove za Povjerenstvo obavlja Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, što uključuje ovjeru akata i određivanje protokolarnog broja za akte Povjerenstva.

**Članak 5.
(Izvjешtavanje o radu)**

Povjerenstvo je obvezno o svom radu izvještavati Vijeće ministara Bosne i Hercegovine svakih šest mjeseci.

**Članak 6.
(Stupanje na snagu)**

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 220/16
4. listopada 2016. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. Denis Zvizdić, v. r.

Na osnovu člana 17. i člana 22. stav 1. Zakona o Savjetu ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", бр. 30/03, 43/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), člana 3. Sporazuma између Савјета министара Босне и Херцеговине и

Владе Црне Горе о граничним прелазима за међународни саобраћај ("Службени гласник БиХ" - Међународни уговори", број 9/11) и члана 33. Споразума између Савјета министара Босне и Херцеговине и Владе Црне Горе о граничним прелазима за погранични саобраћај ("Службени гласник БиХ - Међународни уговори", број 1/12), Савјет министара Босне и Херцеговине, на приједлог Министарства безбједности Босне и Херцеговине, на 76. сједници одржаној 04.10.2016. године, донио је

**ОДЛУКУ
О ИМЕНОВАЊУ ПРЕДСТАВНИКА БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ У САСТАВ МЈЕШОВИТЕ
КОМИСИЈЕ ЗА ПРАЋЕЊЕ ПРОВОЂЕЊА
СПОРАЗУМА ИЗМЕЂУ САВЈЕТА МИНИСТРА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ВЛАДЕ ЦРНЕ ГОРЕ О
ГРАНИЧНИМ ПРЕЛАЗИМА ЗА МЕЂУНАРОДНИ
САОБРАЋАЈ И СПОРАЗУМА ИЗМЕЂУ САВЈЕТА
МИНИСТРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ВЛАДЕ
ЦРНЕ ГОРЕ О ГРАНИЧНИМ ПРЕЛАЗИМА ЗА
ПОГРАНИЧНИ САОБРАЋАЈ**

**Члан 1.
(Предмет Одлуке)**

Овом Одлуком именују се представници Босне и Херцеговине у састав Мјешовите комисије за праћење спровођења Споразума између Савјета министара Босне и Херцеговине и Владе Црне Горе о граничним прелазима за међународни саобраћај и Споразума између Савјета министара Босне и Херцеговине и Владе Црне Горе о граничним прелазима за погранични саобраћај (у даљем тексту: Комисија).

**Члан 2.
(Састав Комисије)**

У састав Комисије именују се:

- a) Ермин Пешто, Министарство безбједности Босне и Херцеговине, председавајући;
- b) Бранка Мујић, Министарство иностраних послова Босне и Херцеговине, члан;
- c) Роберт Перић, Гранична полиција Босне и Херцеговине, члан;
- d) Триво Маринковић, Управа за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине, члан;
- e) Славиша Крешталица, Канцеларија за ветеринарство Босне и Херцеговине, члан;
- f) Ајла Даутбашић, Управа Босне и Херцеговине за заштиту здравља биља, члан.

**Члан 3.
(Задаци Комисије)**

Комисија предузима активности на спровођењу Споразума између Савјета министара Босне и Херцеговине и Владе Црне Горе о граничним прелазима за међународни саобраћај и Споразума између Савјета министара Босне и Херцеговине и Владе Црне Горе о граничним прелазима за погранични саобраћај.

**Члан 4.
(Наčin рада Комисије)**

- (1) Послови и начин рада Комисије уредиће се Пословником који ће бити усвојен на првом састанку Комисије.
- (2) Административно-техничке послове за Комисију обавља Министарство безбједности Босне и Херцеговине, што укључује овјеру аката и одређивање протоколрног броја за акте Комисије.

- (1) Ovom se Odlukom uspostavlja Povjerenstvo za europske integracije (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo), koje djeluje u sustavu okomite koordinacije procesa europskih integracija u Bosni i Hercegovini.
- (2) Cilj uspostave Povjerenstva je osigurati opću, operativnu i metodološku koordinaciju rada nadležnih institucija na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini radi postizanja

što višeg stupnja sveobuhvatnosti u procesu europskih integracija.

Članak 2.

(Sastav Povjerenstva)

- (1) Povjerenstvo čine stalni i dopunski članovi u skladu s člankom 7. st. (1) i (2) Odluke o sustavu koordinacije procesa europskih integracija u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 72/16), (u daljnjem tekstu: Odluka o sustavu koordinacije).
- (2) Stalni članovi Povjerenstva su:
 - a) Edin Dilberović, Direkcija za europske integracije, predsjedatelj;
 - b) Adnan Tatar, Ured Vlade Federacije BiH za europske integracije, zamjenik predsjedatelja;
 - c) Radmila Dragišić, Vlada Republike Srpske, zamjenica predsjedatelja;
 - d) Lejla Mujkić, Vlada Kantona Sarajevo, članica;
 - e) Muhamed Softić, Vlada Kantona Središnja Bosna, član;
 - f) Senad Ovčina, Vlada Tuzlanskog kantona, član;
 - g) Dženana Čolaković, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, članica;
 - h) Dijana Dedić, Vlada Unsko-sanskog kantona, članica;
 - i) Emir Sijerčić, Vlada Bosansko-podrinjskog kantona, član;
 - j) Vesna Hrsto, Vlada Zapadnohercegovačkog kantona, članica;
 - k) Zoran Semren, Vlada Kantona 10, član;
 - l) Franc Kljajić, Vlada Posavskog kantona, član;
 - m) Kristina Crnjac, Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona, članica;
 - n) Ilija Stojanović, Vlada Brčko Distrikta BiH, član;
 - o) Sabina Konjhodžić, Direkcija za europske integracije, tajnica.
- (3) Sastav dopunskih članova Povjerenstva utvrđen je člankom 7. stavak (2) Odluke o sustavu koordinacije.
- (4) Dopunski članovi sudjeluju u radu Povjerenstva na poziv predsjedatelja Povjerenstva, u skladu s dnevnim redom sastanka, na temelju prethodno osigurane suglasnosti svih njegovih stalnih članova.

Članak 3.

(Djelokrug rada)

- Povjerenstvo obavlja poslove i zadatke utvrđene člankom 6. st. (1) i (2) Odluke o sustavu koordinacije, te:
- a) inicira pripremu redovitih sastanaka zajedničkih tijela Europske unije i Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: zajednička tijela) u skladu s Odlukom br. 1/2015 Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje i Odlukom br. 1/2015 Odbora za stabilizaciju i pridruživanje, a putem stalnih delegacija utvrđenih člankom 11. Odluke o sustavu koordinacije;
 - b) prati ispunjavanje zaključaka i preporuka koje donose zajednička tijela i usmjerava sve relevantne sudionike procesa u njihovoj odgovarajućoj provedbi i primjeni;
 - c) inicira i priprema dokumente, informacije i druge materijale za rad zajedničkih tijela u suradnji sa stalnim delegacijama, a u skladu sa smjernicama Direkcije za europske integracije;
 - d) obavlja i druge poslove i zadatke u procesu europskih integracija.

Članak 4.

(Način i organizacija rada)

- (1) Povjerenstvo donosi poslovník o radu.
- (2) Stručne, administrativno-tehničke i operativne poslove za potrebe Povjerenstva obavljaju tajnik Povjerenstva i Direkcija za europske integracije.

Članak 5.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 222/16
28. rujna 2016. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, v. r.

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08) и члана 7. став (5) Одлуке о систему координације процеса европских интеграција у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 72/16), на приједлог Дирекције за европске интеграције, Савјет министара Босне и Херцеговине, на 75. сједници одржаној 28.9.2016. године, донио је

ОДЛУКУ

О УСПОСТАВЉАЊУ КОМИСИЈЕ ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ

Члан 1.

(Предмет и циљ)

- (1) Овом одлуком успоставља се Комисија за европске интеграције (у даљем тексту: Комисија) која дјелује у систему вертикалне координације процеса европских интеграција у Босни и Херцеговини.
- (2) Циљ успостављања Комисије је обезбјеђење опште, оперативне и методолошке координације рада надлежних институција на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини ради постизања што вишег степена свеобухватности у процесу европских интеграција.

Члан 2.

(Састав Комисије)

- (1) Комисију чине стални и допунски чланови у складу са чланом 7. ст. (1) и (2) Одлуке о систему координације процеса европских интеграција у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 72/16), (у даљем тексту: Оdlука о систему координације).
- (2) Стални чланови Комисије су:
 - a) Един Дилберовић, Дирекција за европске интеграције, председавајући;
 - b) Аднан Татар, Канцеларија Владе Федерације БиХ за европске интеграције, замјеник председавајућег;
 - c) Радмила Драгишић, Влада Републике Српске, замјеник председавајућег;
 - d) Лејла Мујкић, Влада Кантона Сарајево, чланица;
 - e) Мухамед Софтић, Влада Средњобосанског кантона, члан;
 - f) Сенад Овчина, Влада Тузланског кантона, члан;
 - g) Џенана Чолаковић, Влада Зеничко-добојског кантона, чланица;
 - x) Дијана Дедић, Влада Унско-санског кантона, чланица;
 - и) Емир Сијерчић, Влада Босанско-подрињског кантона, члан;
 - j) Весна Хрсто, Влада Западнохерцеговачког кантона, чланица;
 - к) Зоран Семрен, Влада Кантона 10, члан;
 - л) Франц Кљајић, Влада Посавског кантона, члан;
 - м) Кристина Црњац, Влада Херцеговачко-неретванског кантона, чланица;

	tekućini ⁽²⁶⁾	
3.1.6	Meso (osim iznutrica) goveda, ovaca, svinja i peradi ⁽⁶⁾	0,10
3.1.7	Iznutrice goveda, ovaca, svinja i peradi ⁽⁶⁾	0,50
3.1.8	Mišićno meso riba ⁽²⁴⁾ ⁽²⁵⁾	0,30
3.1.9	Glavonošci ⁽²⁵⁾	0,30
3.1.10	Ljuskari ⁽²⁶⁾ ⁽⁴⁴⁾	0,50
3.1.11	Školjkaši ⁽²⁶⁾	1,50
3.1.12	Žitarice i mahunarke	0,20
3.1.13	Povrće osim lisnatih kupusnjača, turovca, lisnatog povrća i svježeg bilja, gljiva, morske trave i plodovitog povrća ⁽²⁷⁾ ⁽²⁸⁾	0,10
3.1.14	Lisnate kupusnjače, turovac, lisnato povrće osim svježeg bilja i sljedećih gljiva <i>Agaricus bisporus</i> (plemenita pečurka ili šampinjon), <i>Pleurotus ostreatus</i> (bukovača), <i>Lentinula edodes</i> (shitake) ⁽²⁷⁾	0,30
3.1.15	Plodovito povrće	
	slatki kukuruz ⁽²⁷⁾	0,10
	osim slatkog kukuruza ⁽²⁷⁾	0,05
3.1.16	Voće, osim brusnica, ribiza, bazginih bobica i plodova planike ⁽²⁷⁾	0,10
3.1.17	Brusnice, ribiz, bazgine bobice i plodovi planike ⁽²⁷⁾	0,20
3.1.18	Masti i ulja, uključujući mliječnu mast	0,10

Iza tačke 3.1.18. dodaju se sljedeće tačke:

3.1.19	Voćni sokovi, rekonstituirani koncentrirani voćni sokovi i voćni nektari	
	isključivo od bobičastog i ostalog sitnog voća ⁽¹⁴⁾	0,05
	od voća osim bobičastog i ostalog sitnog voća ⁽¹⁴⁾	0,03
3.1.20	Vino (uključujući pjenušavo vino, osim likerskih vina), jabukovača, kruškovača i voćno vino ⁽¹¹⁾	
	proizvodi proizvedeni od plodova berbe 2001. do berbe 2015.	0,20
	proizvodi proizvedeni od plodova berbe 2016. nadalje	0,15
3.1.21	Aromatizirana vina, aromatizirana pića na bazi vina i aromatizirani kokteli na bazi vina ⁽¹⁵⁾	
	proizvodi proizvedeni od plodova berbe 2001. do berbe 2015.	0,20
	proizvodi proizvedeni od plodova berbe 2016. nadalje	0,15
3.1.22	Dodaci ishrani ⁽³⁹⁾	3,0
3.1.23	Med	0,10

Tač. od 3.2. do 3.2.20. (Kadmij) mijenjaju se i glase:

"3.2.	Kadmij	
3.2.1.	Povrće i voće, osim korjenastog i gomoljastog povrća, lisnatog povrća, svježeg začinskog bilja, lisnatih kupusnjača, stabljicašnog povrća, gljiva i morske trave ⁽²⁷⁾	0,050
3.2.2.	Korjenasto i gomoljasto povrće (osim celera korjenasta, pastirnaka, turovca i hrena), stabljicašnog povrća (osim celera) ⁽²⁷⁾ . Za krompir se najveće dopuštene količine odnose na oguljeni krompir	0,10
3.2.3.	Lisnato povrće, svježe začinsko bilje, lisnate kupusnjače, celer, celer korjenast, pastirjak, turovac, hren i sljedeće gljive ⁽²⁷⁾ : <i>Agaricus bisporus</i> (plemenita pečurka ili šampinjon), <i>Pleurotus ostreatus</i> (bukovača), <i>Lentinula edodes</i> (shitake)	0,20
3.2.4.	Gljive, osim navedenih u tački 3.2.3. ⁽²⁷⁾	1,0
3.2.5.	Zmje žitarica osim pšenice i riže	0,10
3.2.6.	- Pšenično zrnje, zrna riže - Pšenične mekinje i pšenične klice za direktnu potrošnju - Zrna soje	0,20
3.2.7.	Posebni kakao i čokoladni proizvodi kako je niže navedeno ⁽⁴⁹⁾	
	- Mliječna čokolada s < 30 % ukupne suhe tvari kakaovih dijelova	0,10 od 01.01.2019.
	- Čokolada s < 50 % ukupne suhe tvari kakaovih dijelova; mliječna čokolada s ≥ 30 % ukupne suhe tvari kakaovih dijelova	0,30 od 01.01.2019.
	- Čokolada s ≥ 50 % ukupne suhe tvari kakaovih dijelova	0,80 od 01.01.2019.
	- Kakao prah koji se prodaje krajnjem potrošaču ili	0,60 od

	kao sastojak zaslađenog kakao praha koji se prodaje krajnjem potrošaču (čokoladni napitak)	01.01.2019.
3.2.8.	Meso (osim iznutrica) goveda, ovaca, svinja i peradi ⁽⁶⁾	0,050
3.2.9.	Konjsko meso, osim iznutrica ⁽⁶⁾	0,20
3.2.10.	Jetra goveda, ovaca, svinja, peradi i konja ⁽⁶⁾	0,50
3.2.11.	Bubreg goveda, ovaca, svinja, peradi i konja ⁽⁶⁾	1,0
3.2.12.	Mišićno meso riba ⁽²⁴⁾ ⁽²⁵⁾ , osim vrsta navedenih u tačkama 3.2.13., 3.2.14. i 3.2.15.	0,050
3.2.13.	Mišićno meso sljedećih riba ⁽²⁴⁾ ⁽²⁵⁾ : skuša (<i>Scomber species</i>), tuna (<i>Thunnus species</i> , <i>Katsuwonus pelamis</i> , <i>Euthymus species</i>), <i>Sicyopterus lagocephalus</i>	0,10
3.2.14.	Mišićno meso sljedećih riba ⁽²⁴⁾ ⁽²⁵⁾ : trup rumbac (<i>Auxis species</i>)	0,15
3.2.15.	Mišićno meso sljedećih riba ⁽²⁴⁾ ⁽²⁵⁾ : inćuna (<i>Engraulis species</i>) sabljarka (<i>Xiphias gladius</i>) srdele (<i>Sardina pilchardus</i>)	0,25
3.2.16.	Ljuskari ⁽²⁶⁾ , mišićno meso iz klijesta i abdomena ⁽⁴⁴⁾ . U slučaju rakova i rakovima sličnih ljuskara (<i>Brachyura</i> i <i>Anomura</i>) mišićno meso iz klijesta	0,50
3.2.17.	Školjkaši ⁽²⁶⁾	1,0
3.2.18.	Glavonošci (bez utrobe) ⁽²⁶⁾	1,0
3.2.19.	Početna hrana za dojenčad i prijelazna hrana ⁽⁸⁾ ⁽²⁹⁾	
	- hrana za dojenčad u prahu proizvedena od bjelanjčevina kravljeg mlijeka ili hidrolizata bjelanjčevina	0,010 od 01.01.2015.
	- tekuća hrana za dojenčad proizvedena od bjelanjčevina kravljeg mlijeka ili hidrolizata bjelanjčevina	0,005 od 01.01.2015.
	- hrana za dojenčad u prahu, proizvedena od izolata bjelanjčevina soje, samih ili u mješavini s bjelanjčevinama kravljeg mlijeka	0,020 od 01.01.2015.
	- tekuća hrana za dojenčad, proizvedena od izolata bjelanjčevina soje, samih ili u mješavini s bjelanjčevinama kravljeg mlijeka	0,010 od 01.01.2015.
3.2.20.	Prerađena hrana na bazi žitarica i hrana za dojenčad i malu djecu ⁽³⁾ ⁽²⁹⁾	0,040 od 01.01.2015.

Iza tačke 3.2.20. dodaju se sljedeće tačke:

3.2.21.	Dodaci ishrani ⁽³⁹⁾ osim dodataka ishrani navedenih u tački 3.2.22.	1,0
3.2.22.	Dodaci ishrani ⁽³⁹⁾ koji se isključivo ili uglavnom sastoje od suhe morske trave, proizvoda dobivenih od morske trave ili od sušenih školjakaša	3,0

Tačka 5.3. mijenja se i glasi:

5.3.	Mišićno meso riba i proizvodi ribarstva ⁽²⁵⁾ ⁽³⁴⁾ , osim: - divlje ulovljenih jegulja, - divlje ulovljenog psa kostelja piknjavca (<i>Squalus acanthias</i>), - divlje ulovljene slatkododne ribe, osim diadromnih vrsta riba iz slatkododnog ulova, - riblje jetre i iz nje dobivenih proizvoda, - ulja iz morskih organizama. MDK za rakove primjenjuje se na mišićno meso iz klijesta i abdomena ⁽⁴⁴⁾ . U slučaju rakova te kratkorepaca i srednjorepaca (<i>Brachyura</i> i <i>Anomura</i>) MDK se primjenjuje na mišićno meso iz klijesta.	3,5 pg/g vlažne mase	6,5 pg/g vlažne mase	75 ng/g vlažne mase
------	---	----------------------------	----------------------------	---------------------------

Iza tačke 5.4. dodaje se sljedeća tačka 5.4.a koja glasi:

5.4.a	Mišićno meso divlje ulovljenog psa kostelja piknjavca (<i>Squalus acanthias</i>) i njegovih proizvoda ⁽³⁴⁾	3,5 pg/g vlažne mase	6,5 pg/g vlažne mase	200 ng/g vlažne mase
-------	---	----------------------------	----------------------------	----------------------------

Tačka 6.1.2. mijenja se i glasi:

6.1.2.	Mišićno meso divlje ulovljenog psa kostelja piknjavca (<i>Squalus acanthias</i>) i njegovih proizvoda ⁽³⁴⁾	Zrna kakaa i od njih dobijeni proizvodi, osim proizvoda iz tačke 6.1.11.	5,0 µg/kg masti od 1.4.2013.	35,0 µg/kg masti od 1.4.2013. do 31.3.2015. 30,0 µg/kg masti od 1.4.2015."
--------	---	--	------------------------------	---

Iza tačke 6.1.10. dodaju se sljedeće tačke, koje glase:

6.1.11.	Vlakna kakaa i od njih dobijeni proizvodi namijenjeni za upotrebu kao sastojak hrane	3,0	15,0
6.1.12.	Čips od banane	2,0	20,0
6.1.13.	Dodaci ishrani koji sadržavaju botaničke sastojke i njihove preparate ⁽³⁹⁾ (*) (**) Dodaci ishrani koji sadržavaju propolis, matičnu mliječ, spirulinu ili njihove preparate ⁽³⁹⁾	10,0	50,0
6.1.14.	Sušeno začinsko bilje	10,0	50,0
6.1.15.	Sušeni začini, osim kardamona i sušenog <i>Capsicum</i> spp.	10,0	50,0

(*) Botanički preparati su preparati dobijeni od botaničkih tvari (npr. čitave biljke, dijelovi biljaka, razlomljene ili posječene biljke) raznim postupcima (npr. presovanje, tiještenje, ekstrakcija, frakcioniranje, destilacija, koncentriranje, sušenje i fermentacija). Ovom definicijom obuhvaćene su usitnjene biljke ili biljke u prahu, dijelovi biljaka, alge, gljive, lišajevi, tinkture, ekstrakti, eterična ulja (osim biljnih ulja iz tačke 6.1.1.), istisnuti sokovi i prerađeni ekstrakti.

(**) MDK se ne primjenjuje na dodatke ishrani koji sadržavaju biljna ulja. Biljna ulja koja se upotrebljavaju kao sastojak u dodacima ishrani trebala bi biti u skladu s MDK-om iz tačke 6.1.1.

Iza tačke 9.1.22. dodaju se sljedeće tačke, koje glase:

9.1.23.	Arsen (anorganski) ⁽³³⁾ (⁽³⁴⁾)	
9.1.24.	Nepretkuhana valjana riža (polirana ili bijela)	0,20
9.1.25.	Pretkuhana riža i ljuštena riža	0,25
9.1.26.	Rižini vafli, rižine oblatne, rižini krekeri i rižini kolačići	0,30

Iza dijela IX. dodaje se dio X. koji glasi:

"Dio X. Sadržani biljni toksini

Hrana ⁽¹⁾	MDK (g/kg)
10.1. Eruka kiseline	
10.1.1. Biljna ulja i masti	50 ⁽²⁾
10.1.2. Hrana koja sadržava dodana biljna ulja i masti, osim hrane iz tačke 8.1.3.	50 ⁽²⁾
10.1.3. Početna i prijelazna hrana za dojenčad ⁽⁸⁾	10 ⁽²⁾
10.2. Tropanski alkaloidi⁽⁴⁰⁾	MDK (µg/kg)
	Atropin Skopolamin
10.2.1. Prerađena hrana na bazi žitarica i dječija hrana za dojenčad i malu djecu koja sadržava proso, sirak, heljdu ili proizvode dobivene od njih ⁽²⁹⁾	1,0 µg/kg

(⁽¹⁾) MDK se odnosi na količinu eruka kiseline, računano na ukupne količine masnih kiselina u masnoj komponenti u hrani

(⁽²⁾) Navedeni tropanski alkaloidi jesu atropin i skopolamin. Atropin je racemična smjesa (-)-hiosciamina i (+)-hiosciamina od kojih samo (-)-enantiomer hiosciamina pokazuje antiholinergičko djelovanje. Budući da zbog analitičkih razloga nije uvijek moguće razlikovati enantiomere hiosciamina, utvrđuju se MDK atropina i skopolamina.

Fusnota (⁽³⁾) mijenja se i glasi: "Hrana popisana u ovoj kategoriji kako je definirana posebnim propisom o hrani za dojenčad i malu djecu, hrani za posebne medicinske potrebe i zamjeni za cjelodnevnu ishranu pri redukcijskoj dijeti."

Brišu se fusnote (⁽⁸⁾) i (⁽⁹⁾). Upućivanje na fusnote (⁽⁸⁾) i (⁽⁹⁾) zamjenjuju se upućivanjem na fusnotu (⁽³⁾).

Fusnota (⁽¹³⁾) mijenja se i glasi: "Hrana popisana u ovoj kategoriji kako je definirano u specifičnim pravilima o definiranju, opisivanju, prezentiranju, označivanju i zaštiti oznaka zemljopisnog porijekla aromatiziranih proizvoda od vina. MDK za ohratoksin A koja se primjenjuje na te napitke utvrđena je prema udjelu vina ili mošta od grožđa koji se nalazi u gotovom proizvodu."

Fusnota (⁽¹⁶⁾) mijenja se i glasi: "Dojenčad i mala djeca kako su definirana posebnim propisom o hrani za dojenčad i malu djecu, hrani za posebne medicinske potrebe i zamjeni za cjelodnevnu ishranu pri redukcijskoj dijeti."

Fusnota (⁽¹⁸⁾) mijenja se i glasi: "MDK se primjenjuje na neprerađene žitarice koje se stavljaju na tržište za prvi stepen prerade."

'Prvi stepen prerade' označava svaku fizikalnu ili termičku obradu zrna ili na zrnju, osim sušenja. Postupci čišćenja, uključujući ljuštenje, sortiranja i sušenja ne smatraju se 'prvim stepenom prerade' ako cijelo zrno ostane netaknuto nakon čišćenja i sortiranja.

Ljuštenje je čišćenje žitarica snažnim četkanjem i/ili ribanjem.

Ako se ljuštenje primjenjuje u prisustvu sklerocija glavice raži, žitarice se prije ljuštenja moraju podvrgnuti prvom koraku čišćenja. Nakon ljuštenja, koje se obavlja uz usisivač prašine, obavlja se razvrstavanje po bojama prije meljave.

Sistemi integrirane proizvodnje i prerade označavaju sisteme u kojima su sve dolazne serije žitarica očišćene, razvrstane i obrađene u istom pogonu. U takvim sistemima integrirane proizvodnje i prerade MDK primjenjuje se na neprerađene žitarice nakon čišćenja i razvrstavanja, ali prije prvog stepena prerade.

Subjekti u poslovanju s hranom osiguravaju usaglašenost svojim postupkom u okviru HACCP-a, pri čemu se utvrđuje i provodi efikasan postupak praćenja na toj kritičnoj kontrolnoj tački."

U fusnoti (⁽²⁶⁾) na kraju teksta dodaje se sljedeća rečenica: "U slučaju jakobovih kapica (*Pecten maximus*), MDK se odnosi samo na mišić aduktora i gonade."

Fusnota (⁽²⁸⁾) briše se.

Fusnota (⁽⁴⁴⁾) mijenja se i glasi: "Mišićno meso iz kljesta i abdomena. Iz ove definicije isključen je cefalotoraks ljuskara. U slučaju rakova i rakovima sličnih ljuskara (*Brachyura* i *Anomura*): mišićno meso iz kljesta."

Iza fusnote (⁽⁴⁹⁾) dodaju se fusnote (⁽⁵⁰⁾), (⁽⁵¹⁾), (⁽⁵²⁾), (⁽⁵³⁾), i (⁽⁵⁴⁾), koje glase:

(⁽⁵⁰⁾) Za određene proizvode od kakaa i čokolade primjenjuju se definicije utvrđene u tačkama A. 2., 3. i 4. Aneksa I. Pravilnika o kakau i čokoladnim proizvodima ("Službeni glasnik BiH", broj 51/11).

(⁽⁵¹⁾) MDK se odnosi na životinju kako je prodana bez utrobe.

(⁽⁵²⁾) Za krompir se MDK odnosi na uguljeni krompir."

(⁽⁵³⁾) Zbir As(III) i As(V)

(⁽⁵⁴⁾) Riža, ljuštena riža, valjana riža i pretkuhana riža kako je definirano u standardu Codex 198-1995"

Član 5.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 216/16
15. septembra 2016. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. Denis Zvizdić, s. r.

Na temelju čl. 16. i 72. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i

Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, u suradnji s nadležnim tijelima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, na 73. sjednici održanoj 15. rujna 2016. godine, donijelo je

PRAVILNIK O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O NAJVEĆIM DOPUŠTENIM KOLIČINAMA ODREĐENIH KONTAMINANATA U HRANI

Članak 1.

U Pravilniku o najvećim dopuštenim količinama određenih kontaminanata u hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 68/14) u članku 5. stavak (2) briše se.

Članak 2.

Članak 6. briše se.

Članak 3.

U članku 15. iza stavka (7) dodaju se novi st. (8) i (9) koji glase:

"(8) Hrana koja sadrži kadmij koji nije sukladan s NDK-om, a koja je zakonito stavljena na tržište prije 1. 1. 2015. godine, može se i dalje stavljati na tržište nakon tog dana do najkraćeg roka trajanja ili roka uporabe.

(9) NDK kadmija utvrđen u točki 3.2.7. Aneksa Pravilnika o najvećim dopuštenim količinama određenih kontaminanata u hrani, kako je izmijenjen ovim Pravilnikom, primjenjuju se od 1. 1. 2019. godine. Hrana koja nije sukladna s tim NDK-om, a koja je zakonito stavljena na tržište prije 1. 1. 2019. godine, može se i dalje stavljati na tržište nakon tog dana do najkraćeg roka trajanja ili roka uporabe."

Dosadašnji stavak (8) postaje stavak (10).

Član 4.

U Aneksu iza točke 2.7.1. dodaju se sljedeće točke:

"Hrana (¹)"		Najveća dopuštena količina (μg/kg) (NDK)
2.8.	Citrinin	
2.8.1.	Dodaci prehrani na osnovi riže fermentirane crvenim kvascem <i>Monascus purpureus</i>	2 000
2.9.	Sklerocij gljivice raži i alkaloidi gljivice raži	
2.9.1.	Sklerocij gljivice raži	
2.9.1.1.	Nepreporučene žitarice (¹⁸), osim kukuruza i riže	0,5 g/kg(*)
2.9.2.	Alkaloidi gljivice raži (**)	
2.9.2.1.	Nepreporučene žitarice (¹⁸), osim kukuruza i riže	—(***)
2.9.2.2.	Proizvodi od meljave žitarica, osim od meljave kukuruza i riže	—(***)
2.9.2.3.	Kruh (uključujući male pekarske proizvode), kolači, keksi, snack proizvodi od žitarica, žitarice za doručak i tjestenina	—(***)
2.9.2.4.	Hrana na bazi žitarica za dojenčad i malu djecu	—(***)

(*) Uzorkovanje se provodi u skladu s Pravilnikom o metodama uzorkovanja i analiza za službenu kontrolu količine mikotoksina u hrani. Analiza se provodi mikroskopskim pregledom.

(**) Zbroj 12 alkaloida gljivice raži: ergokristin/ergokristinin; ergotamin/ergotaminin; ergokriptin/ergokriptinin; ergometrin/ergometrinin; ergozin/ergozinin; ergokomin/ergokominin.

(***) Prikladne i ostvarive NDK kojima bi se osigurala visoka razina zaštite zdravlja ljudi razmotrit će se za te relevantne kategorije hrane do 1. srpnja 2017."

Toč. od 3.1. do 3.1.18. mijenjaju se i glase:

3.1.	Olovo	
3.1.1.	Sirovo mlijeko (⁶), toplinski obrađeno mlijeko i mlijeko za proizvodnju mliječnih proizvoda	0,020
3.1.2.	Početa i prijelazna hrana za dojenčad	
	stavljena na tržište kao prah (⁸) (²⁹)	0,050
	stavljena na tržište kao tekućina (⁸) (²⁹)	0,010
3.1.3.	Prerađena hrana na bazi žitarica i hrana za dojenčad i malu djecu (³) (²⁹), osim one iz 3.1.5.	0,050
3.1.4.	Hrana za posebne medicinske potrebe (⁹) isključivo namijenjena dojenčadi i maloj djeci	
	stavljena na tržište kao prah (²⁹)	0,050
	stavljena na tržište kao tekućina (²⁹)	0,010
3.1.5.	Pića za dojenčad i malu djecu označena i stavljena na tržište kao takva, osim onih iz 3.1.2. i 3.1.4.	
	stavljena na tržište kao tekućina ili za rekonstituciju prema uputama proizvođača, uključujući voćne sokove (⁴)	0,030
	za pripremu u obliku infuza ili kuhanjem u kipućoj tekućini (²⁹)	1,50
3.1.6.	Meso (osim iznutrica) goveda, ovaca, svinja i peradi (⁶)	0,10
3.1.7.	Iznutrice goveda, ovaca, svinja i peradi (⁶)	0,50
3.1.8.	Mišićno meso riba (²⁴) (²⁵)	0,30
3.1.9.	Glavonošci (³²)	0,30
3.1.10.	Ljuskavci (²⁶) (⁴⁴)	0,50
3.1.11.	Školjkaši (²⁶)	1,50
3.1.12.	Žitarice i mahunarke	0,20
3.1.13.	Povrće, osim lisnatih kupusnjača, turovca, lisnatog povrća i svježeg bilja, gljiva, morske trave i plodovitog povrća (²⁷) (³²)	0,10
3.1.14.	Lisnate kupusnjače, turovac, lisnato povrće osim svježeg bilja i sljedećih gljiva <i>Agaricus bisporus</i> (plemenita pečurka ili šampinjon), <i>Pleurotus ostreatus</i> (bukovača), <i>Lentinula edodes</i> (shitake) (²⁷)	0,30
3.1.15.	Plodovito povrće	
	slatki kukuruz (²⁷)	0,10
	osim slatkog kukuruza (²⁷)	0,05
3.1.16.	Voće, osim brusnica, ribiza, bazginih bobica i plodova planike (²⁷)	0,10
3.1.17.	Brusnice, ribiz, bazgine bobice i plodovi planike (²⁷)	0,20
3.1.18.	Masti i ulja, uključujući mliječnu mast	0,10*

Iza točke 3.1.18. dodaju se sljedeće točke:

3.1.19.	Voćni sokovi, rekonstituirani koncentrirani voćni sokovi i voćni nektari	
	isključivo od bobičastog i ostalog sitnog voća (¹⁴)	0,05
	od voća, osim bobičastog i ostalog sitnog voća (¹⁴)	0,03
3.1.20.	Vino (uključujući pjenušavo vino, osim likerskih vina), jabukovača, kruškovača i voćno vino (¹¹)	
	proizvodi proizvedeni od plodova berbe 2001. do berbe 2015.	0,20
	proizvodi proizvedeni od plodova berbe 2016. nadalje	0,15
3.1.21.	Aromatizirana vina, aromatizirana pića na bazi vina i aromatizirani kokteli na bazi vina (¹³)	
	proizvodi proizvedeni od plodova berbe 2001. do berbe 2015.	0,20
	proizvodi proizvedeni od plodova berbe 2016. nadalje	0,15
3.1.22.	Dodaci prehrani (²⁹)	3,0
3.1.23.	Med	0,10*

Toč. od 3.2. do 3.2.20. (Kadmij) mijenjaju se i glase:

3.2.	Kadmij	
3.2.1.	Povrće i voće, osim korjenastog i gomoljastog povrća,	0,050

	lisnatog povrća, svježeg začinskog bilja, lisnatih kupusnjača, stabljicaštog povrća, gljiva i morske trave ⁽²⁷⁾	
3.2.2.	Korjenasto i gomoljasto povrće (osim celera korjenasta, pastirnaka, turovca i hrena), stabljicaštog povrća (osim celera) ⁽²⁷⁾ . Za krumpir se najveće dopuštene količine odnose na oguljeni krumpir	0,10
3.2.3.	Lisnato povrće, svježe začinsko bilje, lisnate kupusnjače, celer, celer korjenast, pastirnjak, turovac, hren i sljedeće gljive ⁽²⁷⁾ . <i>Agaricus bisporus</i> (plemenita pečurka ili šampinjoni), <i>Pleurotus ostreatus</i> (bukovača), <i>Lentinula edodes</i> (shitake)	0,20
3.2.4.	Gljive, osim navedenih u točki 3.2.3. ⁽²⁷⁾	1,0
3.2.5.	Zrnje žitarica osim pšenice i riže	0,10
3.2.6.	- Pšenično zrnje, zrna riže - Pšenične mekinje i pšenične klice za izravnu potrošnju - Zrna soje	0,20
3.2.7.	Posebni kakao i čokoladni proizvodi kako je niže navedeno ⁽⁴⁹⁾	
	- Mliječna čokolada s < 30 % ukupne suhe tvari kakaovih dijelova	0,10 od 1.1.2019.
	- Čokolada s < 50 % ukupne suhe tvari kakaovih dijelova; mliječna čokolada s ≥ 30 % ukupne suhe tvari kakaovih dijelova	0,30 od 1.1.2019.
	- Čokolada s ≥ 50 % ukupne suhe tvari kakaovih dijelova	0,80 od 1.1.2019.
	- Kakao prah koji se prodaje krajnjem potrošaču ili kao sastojak zaslađenog kakao praha koji se prodaje krajnjem potrošaču (čokoladni napitak)	0,60 od 1.1.2019.
3.2.8.	Meso (osim iznutrica) goveda, ovaca, svinja i peradi ⁽⁶⁾	0,050
3.2.9.	Konjsko meso, osim iznutrica ⁽⁶⁾	0,2
3.2.10.	Jetra goveda, ovaca, svinja, peradi i konja ⁽⁶⁾	0,50
3.2.11.	Bubreg goveda, ovaca, svinja, peradi i konja ⁽⁶⁾	1,0
3.2.12.	Mišićno meso riba ⁽²⁴⁾⁽²⁵⁾ , osim vrsta navedenih u točkama 3.2.13., 3.2.14. i 3.2.15.	0,050
3.2.13.	Mišićno meso sljedećih riba ⁽²⁴⁾⁽²⁵⁾ : skuša (<i>Scomber species</i>), tuna (<i>Thunnus species</i> , <i>Katsuwonus pelamis</i> , <i>Euthynnus species</i>), <i>Sicyopterus lagocephalus</i>	0,10
3.2.14.	Mišićno meso sljedećih riba ⁽²⁴⁾⁽²⁵⁾ : trup rumbac (<i>Auxis species</i>)	0,15
3.2.15.	Mišićno meso sljedećih riba ⁽²⁴⁾⁽²⁵⁾ : inćuna (<i>Engraulis species</i>) sabljarka (<i>Xiphias gladius</i>) srdele (<i>Sardina pilchardus</i>)	0,25
3.2.16.	Ljuskavci ⁽²⁶⁾ , mišićno meso iz klijesta i abdomena ⁽⁴⁴⁾ . U slučaju rakova i rakovima sličnih ljuskavaca (<i>Brachyura</i> i <i>Anomura</i>), mišićno meso iz klijesta	0,50
3.2.17.	Školjkaši ⁽²⁶⁾	1,0
3.2.18.	Glavonošci (bez utrobe) ⁽²⁶⁾	1,0
3.2.19.	Početna hrana za dojenčad i prijelazna hrana ⁽⁸⁾⁽²⁹⁾	
	- hrana za dojenčad u prahu proizvedena od bjelančevina kravljega mlijeka ili hidrolizata bjelančevina	0,010 od 1.1.2015.
	- tekuća hrana za dojenčad proizvedena od bjelančevina kravljega mlijeka ili hidrolizata bjelančevina	0,005 od 1.1.2015.
	- hrana za dojenčad u prahu, proizvedena od izolata bjelančevina soje, samih ili u mješavini s bjelančevinama kravljega mlijeka	0,020 od 1.1.2015.
	- tekuća hrana za dojenčad, proizvedena od izolata bjelančevina soje, samih ili u mješavini s bjelančevinama kravljega mlijeka	0,010 od 1.1.2015.
3.2.20.	Prerađena hrana na bazi žitarica i hrana za dojenčad i malu djecu ⁽³⁾⁽²⁹⁾	0,040 od 1.1.2015."

Iza točke 3.2.20. dodaju se sljedeće točke:

"3.2.21.	Dodaci prehrani ⁽³⁹⁾ , osim dodataka prehrani navedenih u točki 3.2.22.	1,0
----------	--	-----

3.2.22.	Dodaci prehrani ⁽³⁹⁾ koji se isključivo ili uglavnom sastoje od suhe morske trave, proizvoda dobivenih od morske trave ili od sušenih školjkaša	3,0"
---------	--	------

Točka 5.3. mijenja se i glasi:

"5.3.	Mišićno meso riba i proizvodi ribarstva ⁽²⁵⁾⁽³⁴⁾ , osim: - divlje ulovljenih jegulja, - divlje ulovljenog psa kostelja piknjava (<i>Squalus acanthias</i>), - divlje ulovljene slatkododne ribe, osim diadromnih vrsta riba iz slatkododnog ulova, - riblje jetre i iz nje dobivenih proizvoda, - ulja iz morskih organizama. NDK za rakove primjenjuje se na mišićno meso iz klijesta i abdomena ⁽⁴⁴⁾ . U slučaju rakova te kratkorepaca i srednjorepaca (<i>Brachyura</i> i <i>Anomura</i>), NDK se primjenjuje na mišićno meso iz klijesta.	3,5 pg/g mokre mase	6,5 pg/g mokre mase	75 ng/g mokre mase"
-------	--	---------------------	---------------------	---------------------

Iza točke 5.4. dodaje se sljedeća točka 5.4.a., koja glasi:

"5.4.a	Mišićno meso divlje ulovljenog psa kostelja piknjava (<i>Squalus acanthias</i>) i njegovih proizvoda ⁽³⁴⁾	3,5 pg/g mokre mase	6,5 pg/g mokre mase	200 ng/g mokre mase"
--------	--	---------------------	---------------------	----------------------

Točka 6.1.2. mijenja se i glasi:

"6.1.2.	Mišićno meso divlje ulovljenog psa kostelja piknjava (<i>Squalus acanthias</i>) i njegovih proizvoda ⁽³⁴⁾	Zrna kakaa i od njih dobiveni proizvodi, osim proizvoda iz točke 6.1.11.	5,0 μg/kg masti od 1.4.2013.	35,0 μg/kg masti od 1.4.2013. do 31.3.2015. 30,0 μg/kg masti od 1.4.2015."
---------	--	--	------------------------------	---

Iza točke 6.1.10. dodaju se sljedeće točke koje glase:

"6.1.11.	Vlakna kakaa i od njih dobiveni proizvodi namijenjeni za uporabu kao sastojak hrane	3,0	15,0
6.1.12.	Čips od banane	2,0	20,0
6.1.13.	Dodaci prehrani koji sadrže botaničke sastojke i njihove pripreme ^{(35)(*)} (**) Dodaci prehrani koji sadrže propolis, matičnu mliječ, spirulinu ili njihove pripreme ⁽³⁹⁾	10,0	50,0
6.1.14.	Sušeno začinsko bilje	10,0	50,0
6.1.15.	Sušeni začini, osim kardamona i sušenog <i>Capsicum</i> spp.	10,0	50,0

(*) Botanički pripravci su pripravci dobiveni od botaničkih tvari (npr. čitave biljke, dijelovi biljaka, razlomljene ili posječene biljke) raznim postupcima (npr. prešanje, tiještenje, ekstrakcija, frakcioniranje, destilacija, koncentriranje, sušenje i fermentacija). Ovom definicijom obuhvaćene su usitnjene biljke ili biljke u prahu, dijelovi biljaka, alge, gljive, lišajevi, tinkture, ekstrakti, eterična ulja (osim biljnih ulja iz točke 6.1.1.), istisnuti sokovi i prerađeni eksudati.

(**) NDK se ne primjenjuje na dodatke prehrani koji sadrže biljna ulja. Biljna ulja koja se koriste kao sastojak u dodacima prehrani trebala bi biti u skladu s NDK-om iz točke 6.1.1.

Iza točke 9.1.22. dodaju se sljedeće točke koje glase:

"9.1.23.	Arsen (anorganski) ⁽³³⁾⁽³⁴⁾	
9.1.24.	Nepretkuhana valjana riža (polirana ili bijela)	0,20
9.1.25.	Pretkuhana riža i ljuštena riža	0,25
9.1.26.	Rižini vafli, rižine oblatne, rižini krekeri i rižini kolačići	0,30

Iza Dijela IX. dodaje se Dio X., koji glasi:

"Dio X. Sadržani biljni toksini

Hrana ⁽¹⁾	NDK (g/kg)
10.1. Eruka kiselina	
10.1.1. Biljna ulja i masti	50 (1)
10.1.2. Hrana koja sadrži dodana biljna ulja i masti, osim hrane iz točke 8.1.3.	50 (1)
10.1.3. Početna i prijelazna hrana za dojenčad ⁽⁸⁾	10 (1)
10.2. Tropanski alkaloidi ⁽⁴⁹⁾	NDK (μg/kg)

		Atropin
		Skopolamin
10.2.1	Prerađena hrana na bazi žitarica i dječja hrana za dojenčad i malu djecu koja sadrži proso, sirak, heljdu ili proizvode dobivene od njih ⁽²⁹⁾	1,0 µg/kg

^(*)NDK se odnosi na količinu eruka kiseline, računano na ukupne količine masnih kiselina u masnoj komponenti u hrani

^(**)Navedeni tropanski alkaloidi jesu atropin i skopolamin. Atropin je racemična smjesa (-)-hiosciamina i (+)-hiosciamina, od kojih samo (-)-enantiomer hiosciamina pokazuje antiholinergičko djelovanje. Budući da zbog analitičkih razloga nije uvijek moguće razlikovati enantiomere hiosciamina, utvrđuju se NDK atropina i skopolamina.

Fusnota⁽³⁾ mijenja se i glasi: "Hrana popisana u ovoj kategoriji kako je definirana posebnim propisom o hrani za dojenčad i malu djecu, hrani za posebne medicinske potrebe i zamjeni za cjelodnevnu prehranu pri redukcijskoj djeci."

Brišu se fusnote⁽⁸⁾ i⁽⁹⁾. Upućivanje na fusnote⁽⁸⁾ i⁽⁹⁾ zamjenjuju se upućivanjem na fusnotu⁽³⁾.

Fusnota⁽¹³⁾ mijenja se i glasi: "Hrana popisana u ovoj kategoriji kako je definirano u specifičnim pravilima o definiranju, opisivanju, prezentiranju, označavanju i zaštiti oznaka zemljopisnog podrijetla aromatiziranih proizvoda od vina. NDK ohratoksina A koja se primjenjuje na te napitke utvrđena je prema udjelu vina ili mošta od grožđa koji se nalazi u gotovom proizvodu."

Fusnota⁽¹⁶⁾ mijenja se i glasi: "Dojenčad i mala djeca kako su definirana posebnim propisom o hrani za dojenčad i malu djecu, hrani za posebne medicinske potrebe i zamjeni za cjelodnevnu prehranu pri redukcijskoj djeci."

Fusnota⁽¹⁸⁾ mijenja se i glasi: "NDK se primjenjuje na neprerađene žitarice koje se stavljaju na tržište za prvi stupanj prerade."

'Prvi stupanj prerade' je svaka fizikalna ili toplinska obrada zrna ili na zrnju, osim sušenja. Postupci čišćenja, uključujući ljuštenje, sortiranja i sušenja ne smatraju se 'prvim stupnjem prerade' ako cijelo zrno ostane netaknuto nakon čišćenja i sortiranja.

Ljuštenje je čišćenje žitarica snažnim četkanjem i/ili ribanjem.

Ako se ljuštenje primjenjuje u prisutnosti sklerocija glavice raži, žitarice se prije ljuštenja moraju podvrgnuti prvom koraku čišćenja. Nakon ljuštenja, koje se obavlja uz usisavač prašine, obavlja se razvrstavanje po bojama prije meljave.

Sustavi integrirane proizvodnje i prerade označuju sustave u kojima su sve dolazne serije žitarica očišćene, razvrstane i obrađene u istom pogonu. U takvim sustavima integrirane proizvodnje i prerade NDK se primjenjuje na neprerađene žitarice nakon čišćenja i razvrstavanja, ali prije prvog stupnja prerade.

Subjekti u poslovanju s hranom osiguravaju usuglašenost svojim postupkom u sklopu HACCP-a, pri čemu se utvrđuje i provodi učinkovit postupak praćenja na toj kritičnoj kontrolnoj točki."

U fusnoti⁽²⁶⁾ na kraju teksta dodaje se sljedeća rečenica: "U slučaju Jakobovih kapica (*Pecten maximus*), NDK se odnosi samo na mišić aduktor i gonade."

Fusnota⁽²⁸⁾ briše se.

Fusnota⁽⁴⁴⁾ mijenja se i glasi: "Mišićno meso iz klijesta i abdomena. Iz ove definicije isključen je cefalotoraks ljuskavaca. U slučaju rakova i rakovima sličnih ljuskavaca (*Brachyura* i *Anomura*): mišićno meso iz klijesta."

Iza fusnote⁽⁴⁹⁾ dodaju se fusnote⁽⁵⁰⁾, ⁽⁵¹⁾, ⁽⁵²⁾, ⁽⁵³⁾ i ⁽⁵⁴⁾ koje glase:

⁽⁵⁰⁾ Za određene proizvode od kakaa i čokolade primjenjuju se definicije utvrđene u točkama A. 2., 3. i 4. Aneksa I. Pravilnika o kakau i čokoladnim proizvodima ("Službeni glasnik BiH", broj 51/11).

⁽⁵¹⁾ NDK se odnosi na životinju kako je prodana bez utrobe

⁽⁵²⁾ Za krumpir se NDK odnosi na oguljeni krumpir."

⁽⁵³⁾ Zbroj As(III) i As(V)

⁽⁵⁴⁾ Riža, ljuštena riža, valjana riža i pretkuhana riža, kako je definirano u standardu *Codex* 198-1995"

Članak 5.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 216/16
15. rujna 2016. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. Denis Zvizdić, v. r.

Na osnovu čl. 16. i 72. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", br. 50/04) i člana 17. Zakona o Savjetu ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Savjet ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Agencije za bezbjednost hrane Bosne i Hercegovine, u saradnji sa nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, na 73. sjednici, održanoj 15. septembra 2016. godine, donio je

ПРАВИЛНИК О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О МАКСИМАЛНО ДОЗВОЉЕНИМ КОЛИЧИНАМА ЗА ОДРЕЂЕНЕ КОНТАМИНАНТЕ У ХРАНИ

Члан 1.

У Правилнику о максимално дозвољеним количинама за одређене контаминанте у храни ("Службени гласник БиХ", број 68/14), у члану 5. став (2) брише се.

Члан 2.

Члан 6. брише се.

Члан 3.

У члану 15. иза става (7) додају се нови ст. (8) и (9) који гласе:

"(8) Храна која садржи кадмијум који није у складу са МДК-ом, а која је законито стављена на тржиште прије 01. 01. 2015. године, може се и даље стављати на тржиште након тог датума до најкраћег рока трајања или рока употребе.

(9) МДК кадмијума утврђен у тачки 3.2.7. Анекса Правилника о максимално дозвољеним количинама за одређене контаминанте у храни, како је измијењена овим правилником, примјењују се од 01. 01. 2019. године. Храна која није у складу с тим МДК-ом, а која је законито стављена на тржиште прије 01.01.2019. године, може се и даље стављати на тржиште након тог датума до најкраћег рока трајања или рока употребе." Досадашњи став (8) постаје став (10).

Члан 4.

У Анексу иза тачке 2.7.1. додају се следеће тачке:

Храна ⁽¹⁾		Максимално дозвољена количина (µg/kg) (МДК)
2.8.	Цитринин	
2.8.1.	Додаци исхрани на основу риже ферментиране црвеним квасцем <i>Monascus purpureus</i>	2 000

2.9.	Склеротиј главице ражи и алкалоиди главице ражи	
2.9.1.	Склеротиј главице ражи	
2.9.1.1.	Непрерађене житарице ⁽¹⁸⁾ , осим кукуруза и риже	0,5 g/kg(*)
2.9.2.	Алкалоиди главице ражи (**)	
2.9.2.1.	Непрерађене житарице ⁽¹⁸⁾ , осим кукуруза и риже	— (***)
2.9.2.2.	Производи од мељаве житарица, осим од мељаве кукуруза и риже	— (***)
2.9.2.3.	Хљеб (укључујући мале пекарске производе), колачи, кекс, снек производи од житарица, житарице за доручак и тјестенина	— (***)
2.9.2.4.	Храна на бази житарица за дојенчад и малу дјецу	— (***)

(*) Узорковање се спроводи у складу са Правилника о методама узорковања и анализа за службену контролу количине микотоксина у храни. Анализа се изводи микроскопским прегледом.

(**) Збир 12 алкалоида главице ражи: ергокрисстин/ергокрисстинин; ерготамин/ерготаминин; ергокриптин/ергокриптинин; ергометрин/ергометринин; ергозин/ергозинин; ергокорнин/ергокорнинин.

(***) Одговарајући и оствариви МДК којим би се обезбиједио висок ниво заштите здравља људи размотриће се за те релевантне категорије хране до 1. јула 2017."

Тач. од 3.1. до 3.1.18. мијењају се и гласе:

"3.1.	Олово	
3.1.1.	Сирово млијеко ⁽⁶⁾ , термички обрађено млијеко и млијеко за производњу млијечних производа	0,020
3.1.2.	Почетна и прелазна храна за дојенчад	
	стављена на тржиште као прах ⁽⁸⁾ ⁽²⁹⁾	0,050
	стављена на тржиште као течност ⁽⁸⁾ ⁽²⁹⁾	0,010
3.1.3.	Прерађена храна на бази житарица и храна за дојенчад и малу дјецу ⁽³⁾ ⁽²⁹⁾ , осим оне из 3.1.5.	0,050
3.1.4.	Храна за посебне медицинске потребе ⁽⁹⁾ искључиво намијењена дојенчади и малој дјечи	
	стављена на тржиште као прах ⁽²⁹⁾	0,050
	стављена на тржиште као течност ⁽²⁹⁾	0,010
3.1.5.	Пића за дојенчад и малу дјецу означена и стављена на тржиште као таква, осим оних из 3.1.2. и 3.1.4.	
	стављена на тржиште као течност или за реконституију према упутствима произвођача, укључујући воћне сокове ⁽⁴⁾	0,030
	за припрему у облику инфуза или кувањем у кипућој течности ⁽²⁹⁾	1,50
3.1.6.	Месо (осим изнутрица) говеда, оваца, свиња и перади ⁽⁶⁾	0,10
3.1.7.	Изнутрице говеда, оваца, свиња и перади ⁽⁶⁾	0,50
3.1.8.	Мишићно месо риба ⁽²⁴⁾ ⁽²⁵⁾	0,30
3.1.9.	Главоношци ⁽³²⁾	0,30
3.1.10.	Љускарџи ⁽²⁶⁾ ⁽⁴⁴⁾	0,50
3.1.11.	Шкољкаши ⁽²⁶⁾	1,50
3.1.12.	Житарице и махунарке	0,20
3.1.13.	Поврће осим лиснатих купусњача, туровца, лиснатог поврћа и свјежег биља, гљива, морске траве и плодовитог поврћа ⁽²⁷⁾ ⁽³²⁾	0,10
3.1.14.	Лиснате купусњаче, туровац, лиснато поврће осим свјежег биља и следећих гљива <i>Agaricus bisporus</i> (племенита печурка или шампињон), <i>Pleurotus ostreatus</i> (буковаца), <i>Lentinula edodes</i> (<i>shitake</i>) ⁽²⁷⁾	0,30
3.1.15.	Плодовито поврће	
	слатки кукуруз ⁽²⁷⁾	0,10
	осим слатког кукуруза ⁽²⁷⁾	0,05
3.1.16.	Воће, осим бруснице, рибизли, зовиних бобица и плодова планике ⁽²⁷⁾	0,10

3.1.17.	Бруснице, рибизле, зовине бобице и плодови планике ⁽²⁷⁾	0,20
3.1.18.	Масти и уља, укључујући млијечну маст	0,10

Иза тачке 3.1.18. додају се следеће тачке:

3.1.19.	Воћни сокови, реконституисани концентровани воћни сокови и воћни нектари	
	искључиво од бобичастог и осталог ситног воћа ⁽¹⁴⁾	0,05
	од воћа осим бобичастог и осталог ситног воћа ⁽¹⁴⁾	0,03
3.1.20.	Вино (укључујући пјенушаво вино, осим ликерских вина), јабуковача, крушковача и воћно вино ⁽¹¹⁾	
	производи произведени од плодова бербе 2001. до бербе 2015.	0,20
	производи произведени од плодова бербе 2016. надаље	0,15
3.1.21.	Ароматизована вина, ароматизована пића на бази вина и ароматизовани коктели на бази вина ⁽¹³⁾	
	производи произведени од плодова бербе 2001. до бербе 2015.	0,20
	производи произведени од плодова бербе 2016. надаље	0,15
3.1.22.	Додаци исхрани ⁽³⁹⁾	3,0
3.1.23.	Мед	0,10

Тач. од 3.2. до 3.2.20. (Кадмијум) мијењају се и гласе:

"3.2.	Кадмијум	
3.2.1.	Поврће и воће, осим корјенастог и кртоластог поврћа, лиснатог поврћа, свјежег зачинског биља, лиснатих купусњача, стабластог поврћа, гљива и морске траве ⁽²⁷⁾	0,050
3.2.2.	Корјенасто и кртоласто поврће (осим целера корјенаша, пашканата, туровца и рена), стабластог поврћа (осим целера) ⁽²⁷⁾ . За кромпир се највеће дозвољене количине односе на огуљени кромпир	0,10
3.2.3.	Лиснато поврће, свјеже зачинско биље, лиснате купусњаче, целер, целер корјенаш, пашканат, туровац, рен и следеће гљиве ⁽²⁷⁾ : <i>Agaricus bisporus</i> (племенита печурка или шампињон), <i>Pleurotus ostreatus</i> (буковаца), <i>Lentinula edodes</i> (<i>shitake</i>)	0,20
3.2.4.	Гљиве, осим наведених у тачки 3.2.3. ⁽²⁷⁾	1,0
3.2.5.	Зрње житарица осим пшенице и риже	0,10
3.2.6.	- Пшенично зрње, зрна риже - Пшеничне мекиње и пшеничне клице за директну потрошњу - Зрна соје	0,20
3.2.7.	Посебни какао и чоколадни производи како је ниже наведено ⁽⁴⁹⁾	
	- Млијечна чоколада с < 30 % укупне суве материје какаових дијелова	0,10 од 01.01. 2019.
	- Чоколада с < 50 % укупне суве материје какаових дијелова; млијечна чоколада с ≥ 30 % укупне суве материје какаових дијелова	0,30 од 01.01. 2019.
	- Чоколада с ≥ 50 % укупне суве материје какаових дијелова	0,80 од 01.01. 2019.
	Какао прах који се продаје крајњем потрошачу или као састојак заслађеног какао праха који се продаје крајњем потрошачу (чоколадни напиток)	0,60 од 01.01. 2019.
3.2.8.	Месо (осим изнутрица) говеда, оваца, свиња и перади ⁽⁶⁾	0,050
3.2.9.	Коњско месо, осим изнутрица ⁽⁶⁾	0,20
3.2.10.	Јетра говеда, оваца, свиња, перади и коња ⁽⁶⁾	0,50
3.2.11.	Бубрег говеда, оваца, свиња, перади и коња ⁽⁶⁾	1,0
3.2.12.	Мишићно месо риба ⁽²⁴⁾ ⁽²⁵⁾ , осим врста наведених у тач. 3.2.13, 3.2.14. и 3.2.15.	0,050
3.2.13.	Мишићно месо следећих риба ⁽²⁴⁾ ⁽²⁵⁾ .	0,10

	скуша (<i>Scomber species</i>), тунa (<i>Thunnus species</i> , <i>Katsuwonus pelamis</i> , <i>Euthynnus species</i>), <i>Sicyopterus lagocephalus</i>	
3.2.14.	Мишићно месо сљедећих риба ⁽²⁴⁾ ⁽²⁵⁾ : труп румбац (<i>Auxis species</i>)	0,15
3.2.15.	Мишићно месо сљедећих риба ⁽²⁴⁾ ⁽²⁵⁾ : - инђуна (<i>Engraulis species</i>) - сабљарке (<i>Xiphias gladius</i>) - сардине (<i>Sardina pilchardus</i>)	0,25
3.2.16.	Љускарџи ⁽²⁶⁾ : мишићно месо из клијешта и абдомена ⁽⁴⁴⁾ . У случају ракова и раковима сличних љускара (<i>Brachyura</i> и <i>Anomura</i>) мишићно месо из клијешта	0,50
3.2.17.	Шкољкаши ⁽²⁶⁾	1,0
3.2.18.	Главоношци (без утробе) ⁽²⁶⁾	1,0
3.2.19.	Почетна храна за дојенчад и прелазна храна ⁽⁸⁾ ⁽²⁹⁾	
	- храна за дојенчад у праху произведена од бјеланчевина крављег млијека или хидролизата бјеланчевина	0,010 од 01.01. 2015.
	- течна храна за дојенчад произведена од бјеланчевина крављег млијека или хидролизата бјеланчевина	0,005 од 01.01. 2015.
	- храна за дојенчад у праху, произведена од изолата бјеланчевина соје, самих или у мјешавини са бјеланчевинама крављег млијека	0,020 од 01.01. 2015.
	- течна храна за дојенчад, произведена од изолата бјеланчевина соје, самих или у мјешавини са бјеланчевинама крављег млијека	0,010 од 01.01. 2015.
3.2.20.	Прерађена храна на бази житарица и храна за дојенчад и малу дјецу ⁽³⁾ ⁽²⁹⁾	0,040 од 01.01. 2015.

Иза тачке 3.2.20 додају се сљедеће тачке:

3.2.21.	Додаци исхрани ⁽³⁹⁾ осим додатака исхрани наведених у тачки 3.2.22.	1,0
3.2.22.	Додаци исхрани ⁽³⁹⁾ који се искључиво или углавном састоје од суве морске траве, производа добијених од морске траве или од сушених шкољкаша	3,0

Тачка 5.3. мијења се и гласи:

5.3.	Мишићно месо риба и производи рибарства ⁽²⁵⁾ ⁽⁴⁴⁾ , осим: - дивље уловљених јегуља, - дивље уловљеног пса костеља пикњавца (<i>Squalus acanthias</i>), - дивље уловљене слатководне рибе, осим диадромних врста риба из слатководног улова, - рибље јетре и из ње добијених производа, - уља из морских организама. МДК за ракове примјењује се на мишићно месо из клијешта и абдомена ⁽⁴⁴⁾ . У случају ракова те краткорепца и средњорепца (<i>Brachyura</i> и <i>Anomura</i>) МДК се примјењује на мишићно месо из клијешта.	3,5 pg/g влажне масе	6,5 pg/g влажне масе	75 ng/g влажне масе
------	---	----------------------	----------------------	---------------------

Иза тачке 5.4 додаје се сљедећа тачка 5.4.а која гласи:

5.4.а	Мишићно месо дивље уловљеног пса костеља пикњавца (<i>Squalus acanthias</i>) и његових производа ⁽³⁴⁾	3,5 pg/g влажне масе	6,5 pg/g влажне масе	200 ng/g влажне масе
-------	--	----------------------	----------------------	----------------------

Тачка 6.1.2. мијења се и гласи:

6.1.2.	Мишићно месо дивље уловљеног пса костеља пикњавца (<i>Squalus acanthias</i>) и његових производа ⁽³⁴⁾	Зрна какаа и од њих добијени производи, осим производа из тачке 6.1.11.	5,0 µg/kg масти од 01. 04. 2013.	35,0 µg/kg масти од 01. 04. 2013. до 31. 03. 2015. 30,0 µg/kg масти од 01. 04. 2015."
--------	--	---	----------------------------------	---

Иза тачке 6.1.10. додају се сљедеће тачке, које гласе:

6.1.11.	Влакна какаа и од њих добијени производи намијењени за употребу као састојак хране	3,0	15,0
6.1.12.	Чипс од банане	2,0	20,0
6.1.13.	Додаци исхрани који садржавају ботаничке састојке и њихове приправке (39) ^(*) ^(**) Додаци исхрани који садржавају прополис, матични млијеч, спиролину или њихове приправке (39)	10,0	50,0
6.1.14.	Сушено зачинско биље	10,0	50,0
6.1.15.	Сушени зачини, осим кардамона и сушеног <i>Capsicum</i> spp.	10,0	50,0

(*) Ботанички приправци су приправци добијени од ботаничких састојака (нпр. читаве биљке, дијелови биљака, размолњене или посјечене биљке) разним поступцима (нпр. пресовање, тијештење, цијеђење екстракција, фракционирање, дестилација, концентриање, сушење и ферментација). Овом дефиницијом обухваћене су уситњене биљке или биљке у праху, дијелови биљака, алге, гљиве, лишајеви, тинктуре, екстракти, етерична уља (осим биљних уља из тачке 6.1.1), истиснути сокови и прерађени ексудати.

(**) МДК се не примјењује на додатке исхрани који садржавају биљна уља. Биљна уља која се употребљавају као састојак у додацима исхрани требало би да буду у складу са МДК-ом из тачке 6.1.1.

Иза тачке 9.1.22. додају се сљедеће тачке, које гласе:

9.1.23.	Арсен (аноргански) ⁽²³⁾ ⁽³⁴⁾	
9.1.24.	Непреткувана ваљана рижа (полирана или бијела)	0,20
9.1.25.	Преткувана рижа и љуштена рижа	0,25
9.1.26.	Рижине вафле, рижине облатне, рижини крекери и рижини колачићи	0,30

Иза дијела IX додаје се дио X који гласи:

"Дио X Садржани биљни токсини

Храна ⁽¹⁾	МДК (g/kg)
10.1. Ерука киселина	
10.1.1. Биљна уља и масти	50 ⁽¹⁾
10.1.2. Храна која садржава додата биљна уља и масти, осим хране из тачке 8.1.3.	50 ⁽¹⁾
10.1.3. Почетна и прелазна храна за дојенчад ⁽⁸⁾	10 ⁽¹⁾
10.2. Тропански алкалоиди ^(**)	МДК (µg/kg)
	Атропин
	Скополамин
10.2.1. Прерађена храна на бази житарица и дјечја храна за дојенчад и малу дјецу која садржава просо, сирак, хељду или производе добијене од њих ⁽²⁹⁾	1,0 µg/kg

(*) МДК се односи на количину ерука киселине, рачунато на укупне количине масних киселина у масној компоненти у храни

(**) Наведени тропански алкалоиди јесу атропин и скополамин. Атропин је рацемична смјеса (-)-хиосциаминa и (+)-хиосциаминa од којих само (-)-енантиомер хиосциаминa показује антихолинергичко дјеловање. Будући да због аналитичких разлога није увијек могуће разликовати енантиомере хиосциаминa, утврђују се МДК атропина и скополамина.

Фуснота ⁽³⁾, мијења се и гласи: "Храна пописана у овој категорији како је дефинисана посебним прописом о храни за дојенчад и малу дјецу, храни за посебне медицинске потребе и замјени за cjелодневну прехрану при редукцијској дијети."

Бришу се фусноте ⁽⁸⁾ и ⁽⁹⁾. Упућивање на фусноте ⁽⁸⁾ и ⁽⁹⁾ замјењују се упућивањем на фусноту ⁽³⁾.

Фуснота ⁽¹³⁾, мијена се и гласи: "Храна пописана у овој категорији како је дефинисано у специфичним правилима о дефинисању, описивању, презентовању, означавању и заштити ознака географског поријекла ароматизованих производа од вина. МДК за Охратоксин А која се примјењује на те напитеке утврђена је према удјелу вина или мошта од грожда који се налази у готовом производу."

Фуснота (16), мијења се и гласи: "Дојенчад и мала дјеца како су дефинисана посебним прописом о храни за дојенчад и малу дјецу, храни за посебне медицинске потребе и замієни за цієлодневну исхрану при редукційској диєти."

Фуснота ⁽¹⁸⁾, мијења се и гласи: "МДК се примјењује на непрерађене житарице које се стављају на тржиште за први степен прераде.

"Први степен прераде" значи свака физикална или термичка обрада зрна или на зрну, осим сушења. Поступци чишћења, укључујући љуштење, сортирања и сушења не сматрају се „првим степеном прераде“ ако цијело зрно остане нетакнуто након чишћења и сортирања.

Љуштење је чишћење житарица снажним четкањем и/или рибањем.

Ако се љуштење примјењује у присуству склерозија главице ражи, житарице се прије љуштења морају подвргнути првом кораку чишћења. Након љуштења, које се изводи уз усисивач прашине, разврставају се по бојама прије мељава.

Системи интегрисане производње и прераде означавају системе у којима су све долазне серије житарица очишћене, разврстане и обрађене у истом погону. У таквим системима интегрисане производње и прераде МДК се примјењује на непрерађене житарице након чишћења и разврставања, али prije првог степена прераде.

Субјекти у пословању са храном обезбјеђују усаглашеност својим поступком у оквиру НАССР-а, при чему се утврђује и изводи ефикасан поступак праћења на тој критичној контролној тачки."

У фусноти ⁽²⁶⁾ на крају текста додаје се сљедећа реченица: "У случају Јакобових капица (*Pecten maximus*), МДК се односи само на мишић адуктор и гонаде."

Фуснота (²⁸) се брише.

Фуснота ⁽⁴⁴⁾ мијења се и гласи: "Мишићно месо из клијешта и абдомена. Из ове дефиниције искључен је цефалоторакс љускара. У случају ракова и раковима сличних љускара (*Brachyura* и *Anomura*): мишићно месо из клијешта."

Иза фусноте ⁽⁴⁹⁾ додају се фусноте ⁽⁵⁰⁾, ⁽⁵¹⁾, ⁽⁵²⁾, ⁽⁵³⁾, и ⁽⁵⁴⁾, које гласе:

(50) Za određene proizvode od kakaa i čokolade primjenjuju se definicije utvrđene u tčkama A. 2., 3. i 4. Aneksa I Pravilnika o kakau i čokoladnim proizvodima ("Službeni glasnik BiH", broj 51/11).

(⁵¹) МДК се односи на животињу како је продата без утробе.

(⁵²) За кромпир се МДК односи на огуљени кромпир."

(⁵³) Збир Ас (III) и Ас (V)

(⁵⁴) Рижа, љуштена рижа, ваљана рижа и преткувана рижа како је дефинисано у стандарду Codex 198-1995".

Члан 5.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 216/16
15. септембра 2016. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Др **Денис Звиздић**, с. р.

1144

Na osnovu čl. 16. i 17. stav 2. i člana 72. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, na 73. sjednici, održanoj 15. septembra 2016. godine, donijelo je

PRAVILNIK O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O MIKROBIOLOŠKIM KRITERIJIMA ZA HRANU

Član 1

U Pravilniku o mikrobiološkim kriterijima za hranu ("Službeni glasnik BiH", broj 11/13) (u daljnjem tekstu: Pravilnik) u članu 1. u stavu (1) riječi: "u skladu s članom 5. Pravilnika o higijeni hrane ("Službeni glasnik BiH", broj 4/13) zamjenjuju se sljedećim riječima:

"u skladu s posebnim propisima o higijeni hrane".

U članu 1. u stavu (2) riječi: "u skladu s Pravilnikom o službenim kontrolama koje se provode radi verifikacije postupanja u skladu s odredbama propisa o hrani i hrani za životinje te propisa o zdravlju i dobrobiti životinja ("Službeni glasnik BiH", broj 4/13)" zamjenjuju se sljedećim riječima:

"u skladu s posebnim propisima kojima se reguliraju inspekcijske i službene kontrole".

U članu 1. u stavu (3) riječi: "Pravilnikom o higijeni hrane životinjskog porijekla ("Službeni glasnik BiH", broj 103/12) zamjenjuju se sljedećim riječima:

"posebnim propisima o higijeni hrane životinjskog porijekla,".

Član 2.

U članu 2. u tački f) riječi: "Pravilnikom o općem deklariranju i označavanju upakovane hrane ("Službeni glasnik BiH", broj 87/08)" zamjenjuju se sljedećim riječima:

"posebnim propisima o davanju informacija potrošačima".

U členu 2. u tački h) riječi: "Pravilnikom o formulama za dojenčad i formulama nakon dojenja ("Službeni glasnik BiH", broj 105/12)" zamjenjuju se sljedećim riječima:

"posebnim propisima o formulama za dojenčad i formulama nakon dojenja".

U članu 2. u tački i) riječi: "Pravilnikom o dijetalnoj hrani za posebne medicinske potrebe ("Službeni glasnik BiH", broj 71/11)" zamjenjuju se sljedećim riječima:

"posebnim propisima o dijetalnoj hrani za posebne medicinske potrebe".

U članu 2. iza tačke l) dodaju se tač. m) i n) koje glase:

11

m) **klice** podrazumijevaju proizvod dobiven klijanjem sjemenki i njihovim razvojem u vodi ili drugom

- mediju, ubran prije razvoja pravih listova i predviđen da se jede cijeli, zajedno sa sjemenkom;
- n) **serija** podrazumijeva količinu klica ili sjemena namijenjenog proizvodnji klica, istog taksonomskog naziva, koja se otprema iz istog objekta na isto odredište istog dana. Jedna ili više serija mogu činiti pošiljku. Međutim, sjemenke različitih taksonomskih imena koje su pomiješane u istom pakovanju i za koje je predviđeno da klijaju zajedno te njihove klice također se smatraju jednom serijom."

Član 3.

U članu 7. stav (3) mijenja se i glasi:

- "(3) Subjekti u poslovanju s hranom mogu izmijeniti prvobitnu namjenu proizvodne serije za druge svrhe, pod uslovom da takva upotreba ne predstavlja rizik po zdravlje ljudi ili zdravlje životinja i pod uslovom da je takvu upotrebu odobrio nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta BiH, na osnovu procedura zasnovanih na HACCP principima i dobroj higijenskoj praksi."

U članu 7. u stavu (4) riječi: "u tački d) Poglavlja III. Odjeljak V. Prilog III. Pravilnika o higijeni hrane životinjskog porijekla Pravilnika o higijeni hrane životinjskog porijekla ("Službeni glasnik BiH", 103/12)" zamjenjuju se sljedećim riječima:

"posebnim propisima o higijeni hrane životinjskog porijekla,".

Član 4.

Aneks I. mijenja se i glasi:

ANEKS I.

MIKROBIOLOŠKI KRITERIJI ZA HRANU

POGLAVLJE 1. Kriteriji sigurnosti hrane

POGLAVLJE 2. Kriteriji higijene procesa proizvodnje

2.1. Meso i mesni proizvodi

POGLAVLJE 1. KRITERIJI SIGURNOSTI HRANE

Kategorija hrane	Mikroorganizmi/ njihovi toksini, metaboliti	Plan uzorkovanja ⁽¹⁾		Ograničenja ⁽²⁾		Analitička referentna metoda ⁽³⁾	Faza u kojoj se kriterij primjenjuje
		n	c	m	M		
1.1. Gotova hrana namijenjena za dojenčad i gotova hrana za posebne medicinske potrebe ⁽⁴⁾	<i>Listeria monocytogenes</i>	10	0	n.n u 25g		BAS EN ISO 11290 - 1	Proizvodi koji su stavljani na tržište za vrijeme roka trajanja
1.2. Gotova hrana koja pogoduje rastu <i>L. monocytogenes</i> , osim hrane namijenjene za dojenčad i za posebne medicinske potrebe	<i>Listeria monocytogenes</i>	5	0	100 cfu/g ⁽⁵⁾		BAS EN ISO 11290 - 2 ⁽⁶⁾	Proizvodi koji su stavljani na tržište za vrijeme roka trajanja
		5	0	n.n u 25g ⁽⁷⁾		BAS EN ISO 11290 - 1	Prije nego što hrana napusti direktnu kontrolu subjekta u poslovanju s hranom, koji ju je proizveo
1.3. Gotova hrana koja ne pogoduje rastu <i>L. monocytogenes</i> , osim hrane namijenjene za dojenčad i za posebne medicinske potrebe ⁽⁴⁾⁽⁸⁾	<i>Listeria monocytogenes</i>	5	0	100 cfu/g		BAS EN ISO 11290 - 2 ⁽⁶⁾	Proizvodi koji su stavljani na tržište za vrijeme roka trajanja
1.4. Mljeveno meso i mesne prerađevine namijenjeni za jelo u sirovom stanju	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n u 25g		BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljani na tržište za vrijeme roka trajanja
1.5. Mljeveno meso i mesne prerađevine napravljene od mesa peradi namijenjeni za jelo kuhani	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n u 25g		BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljani na tržište za vrijeme roka trajanja
1.6. Mljeveno meso i mesne prerađevine drugih vrsta osim peradi namijenjeni za jelo kuhani	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n u 10g		BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljani na tržište za vrijeme roka trajanja
1.7. Mehanički separirano meso (MSM) ⁽⁹⁾	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n u 10g		BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljani na tržište za vrijeme roka trajanja
1.8. Mesni proizvodi namijenjeni za jelo sirovi, osim proizvoda kod kojih proces proizvodnje ili sastav proizvoda otklanjaju rizik od	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n u 25g		BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljani na tržište za vrijeme roka trajanja

2.2. Mlijeko i mliječni proizvodi

2.3. Proizvodi od jaja

2.4. Proizvodi ribarstva

2.5. Povrće, voće i proizvodi od povrća i voća

POGLAVLJE 3. Pravila uzorkovanja i priprema ispitnih uzoraka

3.1. Opća pravila uzorkovanja i priprema ispitnih uzoraka

3.2. Bakteriološko uzorkovanje u klaonicama i u objektima za proizvodnju mljevenog mesa i mesnih prerađevina

n - broj elementarnih jedinica koje čine uzorak,

m - granična vrijednost - rezultati se smatraju zadovoljavajućim ako su sve dobivene vrijednosti manje ili jednake vrijednosti "m",

M - maksimalna dozvoljena vrijednost iznad koje se rezultati smatraju nezadovoljavajućim. Ako samo jedan rezultat prelazi ovu vrijednost, uzorak je neprihvatljiv odnosno nezadovoljavajući,

c - broj elementarnih jedinica uzorka u kojima vrijednosti mogu da budu između "m" i "M". Uzorak je prihvatljiv ako su u određenom broju elementarnih jedinica uzorka (c) vrijednosti rezultata između "m" i "M" a u ostalim elementarnim jedinicama uzorka ispod ili jednako "m",

n.n. - odsustvo mikroorganizma u uzorku ili grupnom uzorku,

cfu - (*colony forming units*) jedinica formiranih kolonija,

a_w - aktivnost vode, količina vode kojom mikroorganizmi raspolazu u reakcijama metabolizma,

pH - vrijednost, mjerni pokazatelj održivosti proizvoda.

salmonele							
1.9. Mesni proizvodi od mesa peradi namijenjeni za jelo kuhani	Salmonella	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja	
1.10. Želatin i kolagen	Salmonella	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja	
1.11. Sirevi, puter i vrhnje proizvedeni od sirovog mlijeka ili mlijeka koje obrađeno temperaturom nižom od temperature pasterezacije ⁽¹⁰⁾	Salmonella	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja	
1.12. Mlijeko u prahu i surutka u prahu	Salmonella	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja	
1.13. Sladoled ⁽¹¹⁾ , izuzev proizvoda kod kojih proces proizvodnje ili sastav proizvoda otklanjaju rizik od salmonela	Salmonella	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja	
1.14. Proizvodi od jaja, izuzev proizvoda kod kojih proces proizvodnje ili sastav proizvoda otklanjaju rizik od salmonela	Salmonella	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja	
1.15. Gotova hrana koja sadrži sirova jaja, izuzev proizvoda kod kojih proces proizvodnje ili sastav proizvoda otklanjaju rizik od salmonela	Salmonella	5	0	n.n u 25g ili ml	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja	
1.16. Kuhani rakovi (tvrdokešci) i školjkaši (mekušci)	Salmonella	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja	
1.17. Živi školjkaši, bodljokošci, plaštaši i puževi	Salmonella	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja	
1.18. Proklijala sjemena / klice (gotova hrana) ⁽²³⁾	Salmonella	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja	
1.19. Rezano voće i povrće (gotova hrana)	Salmonella	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja	
1.20. Nepasterizirani sokovi od voća i povrća (gotova hrana)	Salmonella	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja	
1.21. Sirevi, mlijeko u prahu i surutka u prahu, kako je navedeno u kriterijima za koagulaza pozitivne stafilocoke u poglavlju 2.2. ovog aneksa	Stafilokokni enterotoksini	5	0	Ne detektira se u 25g	Evropska skrining metoda CRL za koagulaza pozitivne stafilocoke ⁽¹³⁾	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja	
1.22. Dehidrirane formule za dojenčad i dehidrirana djetetska hrana za specijalne medicinske namjene koja je namijenjena za dojenčad mlađu od šest mjeseci	Salmonella	30	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja	
1.23. Dehidrirane formule nakon dojenja	Salmonella	30	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja	
1.24. Dehidrirane formule za dojenčad i dehidrirana djetetska hrana za specijalne medicinske namjene koja je namijenjena za dojenčad mlađu od šest mjeseci ⁽¹⁴⁾	Cronobacter spp. (Enterobacter sakazakii)	30	0	n.n u 10 g	BAS ISO/TS 22964	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja	
1.25. Živi školjkaši, bodljokošci, plaštaši i puževi	E. coli ⁽¹⁵⁾	1 ⁽¹⁶⁾	0	230 MPN/100g u mesu i intravalvularnoj tečnosti	BAS ISO/TS 16649-3	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja	
1.26. Proizvodi ribarstva koji su proizvedeni od ribljih vrsta koje se povezuju s velikom količinom histidina ⁽¹⁷⁾	Histamin	9 ⁽¹⁸⁾	2	100 mg/kg	200 mg/kg	HPLC ⁽¹⁹⁾	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.27. Proizvodi ribarstva, osim onih iz kategorije hrane 1.27.a, obrađeni enzimskim dozrijevanjem u salamuri, proizvedeni od ribljih vrsta povezanih s visokom količinom histidina ⁽¹⁷⁾	Histamin	9 ⁽¹⁸⁾	2	200 mg/kg	400 mg/kg	HPLC ⁽¹⁹⁾	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.27a. Riblji umak dobiven fermentacijom proizvoda ribarstva	Histamin	1	0	400 mg /kg	HPLC ⁽¹⁹⁾	Proizvodi stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja	
1.28. Svježe meso peradi ⁽²⁰⁾	Salmonella typhimurium ⁽²¹⁾	5	0	n.n. u 25 g	BAS EN ISO 6579 (za detekciju)	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za	

	<i>Salmonella enteritidis</i>				White-Kaufmann-Le Minor shema (za serotipizaciju)	vrijeme roka trajanja
1.29. Klice ⁽²³⁾	<i>E. coli</i> koja stvara toksin shiga (STEC) O157, O26, O111, O103, O145 i O104:H4	5	0	n.n. u 25 g	BAS CEN/ISO TS 13136 ⁽²²⁾	Proizvodi stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja

⁽¹⁾ n = broj elementarnih jedinica koje čine uzorak; c = broj elementarnih jedinica uzorka koje daju vrijednosti između m i M.

⁽²⁾ Za tačke 1.1. - 1.25. i 1.27a. i 1.28. m = M.

⁽³⁾ Koriste se najnovija izdanja BAS standarda.

⁽⁴⁾ Redovno ispitivanje u odnosu na kriterij nije korisno u uobičajenim okolnostima za sljedeću gotovu hranu:

- ona hrana koja je termički obrađena ili drugim postupkom koji je efikasan za eliminaciju

L. monocytogenes, kada nakon takve obrade nije moguća ponovna kontaminacija (npr. termički obrađeni proizvodi u svom konačnom pakovanju),

- svježe, nerezano i neprerađeno povrće i voće, izuzev proklizalog sjemena/klica,
- hljeb, keksi i slični proizvodi,
- flaširana ili pakovana voda, bezalkoholna pića, pivo, jabukovo vino (fermentirani sok od jabuka, cider), vino, jaka alkoholna pića i slični proizvodi,
- šećer, med i konditorski proizvodi, uključujući proizvode od kaka i čokolade,
- živi školjkaši,
- so namijenjena za ljudsku ishranu.

⁽⁵⁾ Ovaj kriterij primjenjuje se ako je proizvođač u mogućnosti da dokaže, na zahtjev nadležnog organa, da proizvod neće prekoračiti ograničenje od 100 cfu/g tokom čitavog roka trajanja. Subjekt u poslovanju s hranom može postaviti prijelazna ograničenja tokom procesa koja moraju biti dovoljno niska da garantiraju da ograničenje od 100 cfu/g neće biti prekoračeno na isteku roka trajanja.

⁽⁶⁾ 1 ml inokuluma stavlja se na Petrijevu posudu prečnika 140 mm ili na tri Petrijeve posude prečnika 90 mm.

⁽⁷⁾ Ovaj kriterij primjenjuje se na kontrolu proizvoda prije stavljanja na tržište, kada subjekat u poslovanju s hranom na zadovoljavajući način ne može dokazati, na zahtjev nadležnog organa, da proizvod neće prekoračiti ograničenje od 100 cfu/g tokom roka trajanja.

⁽⁸⁾ Proizvodi s vrijednosti $pH \leq 4.4$ ili $a_w \leq 0.92$, proizvodi s vrijednosti $pH \leq 5.0$ i $a_w \leq 0.94$, proizvodi s rokom trajanja kraćim od pet dana automatski se svrstavaju u ovu kategoriju. Ostale kategorije proizvoda također mogu pripadati ovoj kategoriji, uz uslov naučne opravdanosti.

⁽⁹⁾ Ovaj kriterij primjenjuje se na mehanički separirano meso (MSM) proizvedeno tehnikama navedenim u tački d) Poglavlja III. Odjeljak V. Prilog III. Pravilnika o higijeni hrane životinjskog porijekla ("Službeni glasnik BiH", broj 103/12).

⁽¹⁰⁾ Izuzev proizvoda kod kojih je subjekat u poslovanju s hranom - proizvođač u mogućnosti da dokaže, na zahtjev nadležnog organa, da zbog vremena sazrijevanja i a_w proizvoda gdje je to odgovarajuće nema rizika od salmonele.

⁽¹¹⁾ Samo sladoledi koji sadrže mliječne sastojke.

⁽¹²⁾ Izbrisana napomena

⁽¹³⁾ Referenca: Zajednička referentna laboratorija za koagulaza pozitivne stafilokoke. Evropska skrining metoda za otkrivanje stafilokoknih enterotoksina u mlijeku i mliječnim proizvodima.

⁽¹⁴⁾ Upporedno testiranje enterobakterija i *E. sakazakii* provodit će se ako nije uspostavljena korelacija između ovih mikroorganizama na nivou pojedinačnog plana objekta. Za svaki proizvod u kojem su izolirane enterobakterije, cijela serija mora

da bude ispitana na prisustvo *E. sakazakii*. Odgovornost je na proizvođaču da na odgovarajući način pokaže nadležnom organu korelaciju između enterobakterija i *E. sakazakii*.

⁽¹⁵⁾ *E. coli* se ovdje koristi kao indikator fekalne kontaminacije.

⁽¹⁶⁾ Objedinjeni uzorak koji se sastoji od minimalno 10 pojedinačnih životinja.

⁽¹⁷⁾ Posebno vrste riba sljedećih rodova: *Scombridae*, *Clupeidae*, *Engraulidae*, *Coryfenidae*, *Pomatomidae*, *Scombrosidae*.

⁽¹⁸⁾ Pojedinačni uzorci mogu se uzeti u fazi maloprodaje. U tom slučaju ne primjenjuje se pretpostavka utvrđena članom 13. stav (4) Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), prema kojem cijelu seriju treba smatrati neprikladnom za upotrebu, osim ako rezultat premašuje M.

⁽¹⁹⁾ Reference: 1. Malle P., Valle M., Bouquelet S. Analiza biogenih amina uključenih u raspadanje riba. J. AOAC Internat. 1996, 79, 43-49. 2. Duflos G., Dervin C., Malle P., Bouquelet S. Relevantnost uticaja matrice u određivanju biogenskih amina u listu (*Pleuronectes platessa*) i pošmolju (*Merlangus merlangus*). J. AOAC Internat. 1999, 82, 1097-1101.

⁽²⁰⁾ Ovaj kriterij primjenjuje se na svježe meso iz rasplodnog jata vrste *Gallus gallus*, nesilica, tovnih pilića / brojlera i rasplodnih i tovnih jata ćurki.

⁽²¹⁾ Što se tiče monofaznih *Salmonella typhimurium* samo 1,4,(5), 12:i:-je uključeno

⁽²²⁾ Uzimajući u obzir najnovije prilagođavanje referentne laboratorije Evropske unije za *Escherichia coli*, uključujući verotoksičnu *E. coli* (VTEC), za otkrivanje STEC O104:H4.

⁽²³⁾ Isključujući klice koje su bile podvrgnute postupku kojim se adekvatno uklanjaju *Salmonella* spp. i STEC.

Interpretacija rezultata ispitivanja

Navedene granične vrijednosti odnose se na svaku elementarnu jedinicu uzorka koja je ispitana, izuzev živih školjkaša, živih bodljokožaca, plaštaša i puževa u odnosu na ispitivanje na *E. coli*, gdje se ograničenje odnosi na objedinjeni uzorak. Rezultati ispitivanja pokazuju mikrobiološki kvalitet ispitane serije ¹.

L. monocytogenes u gotovoj hrani namijenjenoj za dojenčad i za specijalne medicinske potrebe:

- zadovoljavajući, ako sve uočene vrijednosti pokazuju odsustvo bakterije,
- nezadovoljavajući, ako je nađeno prisustvo bakterije u bilo kojoj elementarnoj jedinici uzorka.

L. monocytogenes u gotovoj hrani koja može da podržava rast *L. monocytogenes* prije nego što je ta hrana prestala biti pod direktnom kontrolom subjekta u poslovanju s hranom koji je proizveo i kada subjekat nije u mogućnosti da dokaže da proizvod neće prekoračiti ograničenje od 100 cfu/g tokom čitavog roka trajanja:

- zadovoljavajući, ako sve uočene vrijednosti pokazuju odsustvo bakterije,
- nezadovoljavajući, ako je nađeno prisustvo bakterije u bilo kojoj elementarnoj jedinici uzorka.

¹ Rezultati ispitivanja također se mogu upotrijebiti za ocjenu djelotvornosti HACCP-a ili dobre higijenske prakse procesa

L. monocytogenes u ostaloj gotovoj hrani i *E. coli* u živim školjkašima:

- zadovoljavajući, ako su sve uočene vrijednosti $\leq$ ograničenju,
- nezadovoljavajući, ako je bilo koja od vrijednosti $>$ od ograničenja.

Salmonella u različitim kategorijama hrane:

- zadovoljavajući, ako su sve uočene vrijednosti pokazuju odsustvo bakterije,
- nezadovoljavajući, ako je nađeno prisustvo bakterije u bilo kojoj elementarnoj jedinici uzorka.

Stafilokokni enterotoksini u mliječnim proizvodima:

- zadovoljavajući, ako enterotoksini nisu uočeni ni u jednoj elementarnoj jedinici uzorka,
- nezadovoljavajući, ako su enterotoksini uočeni u bilo kojoj elementarnoj jedinici uzorka.

Enterobacter sakazakii u dehidriranoj formuli za dojenčad i dehidriranoj dijetetskoj hrani za specijalne medicinske namjene, namijenjenoj za dojenčad mlađoj od šest mjeseci:

- zadovoljavajući, ako su sve uočene vrijednosti pokazuju odsustvo bakterije,

- nezadovoljavajući, ako se otkrije prisustvo bakterije u bilo kojoj elementarnoj jedinici uzorka.

Histamin u proizvodima ribarstva:

Histamin u proizvodima ribarstva od ribljih vrsta koje se povezuju s visokim sadržajem histidina, osim ribljeg umaka dobivenog fermentacijom proizvoda ribarstva:

- zadovoljavajuće, ako su ispunjeni sljedeći zahtjevi:
 - 1) ustanovljena srednja vrijednost je $\leq m$;
 - 2) maksimum c od n ispitivanih uzoraka ima vrijednosti između m i M;
 - 3) nema ustanovljenih vrijednosti koje prelaze granicu M,
- nezadovoljavajuće, ako je ustanovljena srednja vrijednost veća od m ili ako je više od c od ispitivanih n uzoraka između m i M ili ako je jedna ili više ustanovljenih vrijednosti veća od M.

Histamin u ribljem umaku dobiven fermentacijom proizvoda ribarstva:

- zadovoljavajuće, ako je ustanovljena vrijednost $\leq$ graničnoj vrijednosti,
- nezadovoljavajuće, ako je ustanovljena vrijednost $>$ od granične vrijednosti.

POGLAVLJE 2. KRITERIJI HIGIJENE PROCESA

2.1. Meso i mesni proizvodi

Kategorija hrane	Mikroorganizmi	Plan uzorkovanja ⁽¹⁾		Ograničenja ⁽²⁾		Analitička referentna metoda ⁽³⁾	Faza u kojoj se kriterij primjenjuje	Postupci u slučaju nezadovoljavajućih rezultata
		n	c	m	M			
2.1.1. Trupovi goveda, ovaca, koza i konja ⁽⁴⁾	Aerobne mezofilne bakterije			3.5 log cfu/cm ² log dnevnog prosjeka	5.0 log cfu/cm ² log dnevnog prosjeka	BAS ISO 4833	Trupovi nakon rasijecanja ili prije hlađenja	Unapređenje higijene klanja i revidiranje kontrola procesa
	Enterobakterije			1.5 log cfu/cm ² log dnevnog prosjeka	2.5 log cfu/cm ² log dnevnog prosjeka	BAS ISO 21528-2	Trupovi nakon rasijecanja ili prije hlađenja	Unapređenje higijene klanja i revidiranje kontrola procesa
2.1.2. Trupovi svinja ⁽⁴⁾	Aerobne mezofilne bakterije			4.0 log cfu/cm ² log dnevnog prosjeka	5.0 log cfu/cm ² log dnevnog prosjeka	BAS ISO 4833	Trupovi nakon rasijecanja ili prije hlađenja	Unapređenje higijene klanja i revidiranje kontrola procesa
	Enterobakterije			2.0 log cfu/cm ² log dnevnog prosjeka	3.0 log cfu/cm ² log dnevnog prosjeka	BAS ISO 21528-2	Trupovi nakon rasijecanja ili prije hlađenja	Unapređenje higijene klanja i revidiranje kontrola procesa
2.1.3. Trupovi goveda, ovaca, koza i konja	<i>Salmonella</i>	50 ⁽⁵⁾	2 ⁽⁶⁾	n.n na testiranom području po trupu		BAS EN ISO 6579	Trupovi nakon rasijecanja ili prije hlađenja	Unapređenje higijene klanja i revidiranje kontrola procesa i porijekla životinja
2.1.4. Trupovi svinja	<i>Salmonella</i>	50 ⁽⁵⁾	3 ⁽⁶⁾	n.n na testiranom području po trupu		BAS EN ISO 6579	Trupovi nakon rasijecanja ili prije hlađenja	Unapređenje higijene klanja i revidiranje kontrola procesa, porijekla životinja i mjera biosigurnosti na farmama porijekla
2.1.5. Trupovi peradi pilića / brojlera i ćurki	<i>Salmonella</i> spp. ⁽¹⁰⁾	50 ⁽⁵⁾	5 ⁽⁶⁾	n.n u 25 g objedinjenog uzorka kože vrata		BAS EN ISO 6579	Trupovi nakon hlađenja	Unapređenje higijene klanja i revidiranje kontrola procesa, porijekla životinja i mjera biosigurnosti na farmama porijekla
2.1.6. Mljeveno meso	Aerobne mezofilne bakterije ⁽⁷⁾	5	2	5x10 ⁵ cfu/g	5x10 ⁶ cfu/g	BAS ISO 4833	Završetak proizvodnog procesa	Unapređenje higijene proizvodnje i unapređenja selekcije i/ili porijekla sirovina
	<i>E.coli</i> ⁽⁸⁾	5	2	50 cfu/g	500 cfu/g	BAS ISO 16649-1 ili 2	Završetak proizvodnog procesa	Unapređenje higijene proizvodnje i unapređenje selekcije i/ili porijekla sirovina
2.1.7. Mehanički separirano meso (MSM) ⁽⁹⁾	Aerobne mezofilne bakterije	5	2	5x10 ⁵ cfu/g	5x10 ⁶ cfu/g	BAS ISO 4833	Završetak proizvodnog procesa	Unapređenje higijene proizvodnje i unapređenje selekcije i/ili porijekla sirovina
	<i>E.coli</i> ⁽⁸⁾	5	2	50 cfu/g	500 cfu/g	BAS ISO 16649-1 ili 2	Završetak proizvodnog procesa	Unapređenje higijene proizvodnje i unapređenje selekcije i/ili porijekla sirovina
2.1.8. Mesne prerađevine	<i>E.coli</i> ⁽⁸⁾	5	2	500 cfu/g ili cm ²	5 000 cfu/g ili cm ²	BAS ISO 16649-1 ili 2	Završetak proizvodnog procesa	Unapređenje higijene proizvodnje i unapređenje selekcije i/ili porijekla sirovina

⁽¹⁾ n = broj elementarnih jedinica koje čine uzorak; c = broj elementarnih jedinica uzorka koje imaju vrijednosti između m i M.

⁽²⁾ Za tačke 2.1.3 - 2.1.5 m = M.

⁽³⁾ Koriste se najnovija izdanja BAS standarda.

⁽⁴⁾ Ograničenja (m i M) primjenjuju se samo na uzorke uzete destruktivnom metodom. Logaritam dnevnog prosjeka računa se tako što se prvo uzima logaritamska vrijednost svakog pojedinačnog rezultata testa, a potom se izračunava srednja vrijednost tih logaritamskih vrijednosti.

⁽⁵⁾ 50 uzoraka dobije se iz 10 uzastopnih postupaka uzorkovanja u skladu s pravilima uzorkovanja i učestalošću kako je to propisano u ovom pravilniku.

⁽⁶⁾ Broj uzoraka u kojima je otkrivena prisustvo salmonela. Vrijednost (c) podliježe revidiranju kako bi se uzeo u obzir postignuti napredak u vezi sa smanjenjem njene učestalosti. Regije s niskom učestalošću salmonela mogu koristiti niže (c) vrijednosti čak i prije revidiranja.

⁽⁷⁾ Ovaj kriterij ne primjenjuje se na mljeveno meso koje se proizvodi u maloprodaji s rokom trajanja proizvoda kraćim od 24 sata.

⁽⁸⁾ *E. coli* ovdje se koristi kao indikator fekalne kontaminacije.

⁽⁹⁾ Ovi kriteriji primjenjuju se na mehanički separirano meso (MSM) proizvedeno pomoću tehnika koje se pominju u tački d) Poglavlja III. Odjeljak V. Prilog III. Pravilnika o higijeni hrane životinjskog porijekla ("Službeni glasnik BiH", broj 103/12).

⁽¹⁰⁾ U slučajevima u kojima je pronađena *Salmonella* spp. izolati će biti dalje serotipizirani za *Salmonella typhimurium* i *Salmonella enteritidis* s ciljem provjere usklađenosti s mikrobiološkim kriterijem iz reda 1.28. Poglavlja 1.

Interpretacija rezultata ispitivanja

Navedena ograničenja odnose se na svaku elementarnu jedinicu uzorka koja je ispitana, izuzev ispitivanja trupova što je slučaj u kojem se ograničenja odnose na objedinjeni uzorak.

Rezultati ispitivanja pokazuju mikrobiološki kvalitet ispitnog procesa.

Enterobakterije i ukupan broj aerobnih mezofilnih bakterija u trupovima goveda, ovaca, koza, konja i svinja:

- zadovoljavajući, ako je logaritam dnevnog prosjeka $\leq m$,
- prihvatljiv, ako je logaritam dnevnog prosjeka između m i M,
- nezadovoljavajući, ako je logaritam dnevnog prosjeka $> M$.

Salmonella u trupovima:

- zadovoljavajući, ako je prisustvo salmonela otkriveno u maksimalno c/n uzoraka,
- nezadovoljavajući, ako je prisustvo salmonela otkriveno u više od c/n uzoraka.

Nakon svakog postupka uzorkovanja, procjenjuju se rezultati posljednjih deset uzorkovanja kako bi se dobio n broj uzoraka.

E. coli i ukupan broj aerobnih mezofilnih bakterija u mljevenom mesu, mesnim prerađevinama i mehanički separiranom mesu (MSM):

- zadovoljavajući, ako su uočene vrijednosti $\leq m$,
- prihvatljiv, ako je najviše c/n vrijednosti između m i M, a ostale uočene vrijednosti su $\leq m$,
- nezadovoljavajući, ako je jedna ili više uočenih vrijednosti $> M$ ili su više od c/n vrijednosti između m i M.

2.2. Mlijeko i mliječni proizvodi

Kategorija hrane	Mikro-organizmi	Plan uzorkovanja ⁽¹⁾		Ograničenja ⁽²⁾		Analitička referentna metoda ⁽³⁾	Faza u kojoj se kriterij primjenjuje	Radnja u slučaju nezadovoljavajućih rezultata
		n	c	m	M			
2.2.1. Pasterizirano mlijeko i drugi pasterizirani tečni mliječni proizvodi ⁽⁴⁾	Enterobakterije	5	0	10 cfu/ml		BAS ISO 21528-2	Završetak proizvodnog procesa	Provjeriti djelotvornost termičke obrade i sprečavanje ponovne kontaminacije kao i kvalitet sirovina
2.2.2. Sirevi pravljeni od mlijeka ili surutke koji su podvrgnuti termičkoj obradi	<i>E.coli</i> ⁽⁵⁾	5	2	100 cfu/g	1 000 cfu/g	BAS ISO 16649-1 ili 2	U onom momentu tokom procesa proizvodnje kada se očekuje najveći zbir <i>E. coli</i> ⁽⁶⁾	Unapređenje higijene proizvodnje i selekcije sirovina
2.2.3. Sirevi pravljeni od sirovog mlijeka	Koagulaza pozitivne stafilocoke	5	2	10 ⁴ cfu/g	10 ⁵ cfu/g	BAS EN ISO 6888-2	U onom momentu tokom procesa proizvodnje kada se očekuje najveći broj stafilocoka	Unapređenje higijene proizvodnje i selekcije sirovina. Ako se detektiraju vrijednosti $>10^5$ cfu/g, serija sira mora se ispitati na prisustvo stafilocoknih enterotoksina.
2.2.4. Sirevi pravljeni od mlijeka koje je podvrgnuto termičkoj obradi na temperaturi nižoj od one pri pasterizaciji ⁽⁷⁾ i sazreli sirevi pravljeni od mlijeka ili surutke koje je podvrgnuto pasterizaciji ili jačoj termičkoj obradi ⁽⁷⁾	Koagulaza pozitivne stafilocoke	5	2	100 cfu/g	1000 cfu/g	BAS EN ISO 6888-1 ili 2		
2.2.5. Nesazreli mekani sirevi (svježi sirevi) pravljeni od mlijeka ili surutke koje je podvrgnuto pasterizaciji ili jačoj termičkoj obradi ⁽⁷⁾	Koagulaza pozitivne stafilocoke	5	2	10 cfu/g	100 cfu/g	BAS EN ISO 6888-1 ili 2	Završetak procesa proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje i selekcije sirovina. Ako se detektiraju vrijednosti $>10^5$ cfu/g, serija sira mora se ispitati na prisustvo stafilocoknih enterotoksina.
2.2.6. Puter i vrhnje pravljeni od sirovog mlijeka ili mlijeka termički obrađenog na temperaturi nižoj od one pri pasterizaciji	<i>E.coli</i> ⁽⁵⁾	5	2	10 cfu/g	100 cfu/g	BAS ISO 16649-1 ili 2	Završetak procesa proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje i selekcije sirovina
2.2.7. Mlijeko u prahu i surutka u	Enterobakterije	5	0	10 cfu/g		BAS ISO 21528-2	Završetak procesa proizvodnje	Provjeriti djelotvornost termičke obrade i sprečavanja ponovne

prahu ⁽⁴⁾								kontaminacije
	Koagulaza pozitivne stafilokoke	5	2	10 cfu/g	100 cfu/g	BAS EN ISO 6888-1 ili 2	Završetak procesa proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje. Ako se detektiraju vrijednosti >10 ⁵ cfu/g, serija sira mora se ispitati na prisustvo stafilokoknih enterotoksina.
2.2.8. Sladoled ⁽⁸⁾ i smrznuti mliječni deserti	Enterobakterije	5	2	10 cfu/g	100 cfu/g	BAS ISO 21528-2	Završetak procesa proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje
2.2.9. Dehidrirane formule za dojenčad i dehidrirana dijetetska hrana za specijalne medicinske potrebe namijenjena za dojenčad mlađu od šest mjeseci	Enterobakterije	10	0	n.n u 10 g		BAS ISO 21528-1	Završetak procesa proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje kako bi se minimizirala kontaminacija ⁽⁹⁾
2.2.10. Dehidrirane formule nakon dojenja	Enterobakterije	5	0	n.n u 10 g		BAS ISO 21528-1	Završetak procesa proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje kako bi se minimizirala kontaminacija
2.2.11. Dehidrirane formule za dojenčad i dehidrirana dijetetska hrana za specijalne medicinske potrebe namijenjena za dojenčad mlađu od šest mjeseci	Prisustvo <i>Bacillus cereus</i>	5	1	50 cfu/g	500 cfu/g	BAS EN ISO 7932 ⁽¹⁰⁾	Završetak procesa proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje. Prevencija rekontaminacije i izbor sirovina

⁽¹⁾ n = broj elementarnih jedinica koje čine uzorak; c = broj elementarnih jedinica uzorka koje imaju vrijednosti između m i M.

⁽²⁾ Za tačku 2.2.1, 2.2.7, 2.2.9. i 2.2.10. m = M.

⁽³⁾ Koriste se najnovija izdanja BAS standarda.

⁽⁴⁾ Kriterij se ne primjenjuje na proizvode namijenjene za daljnju preradu u prehrambenoj industriji.

⁽⁵⁾ *E. coli* se ovdje koristi kao indikator nivoa higijene.

⁽⁶⁾ Za sireve koji nisu u mogućnosti da podržavaju rast *E. coli*, zbir *E. coli* je obično najveći na početku perioda sazrijevanja, a za sireve koji su u mogućnosti da podrže rast *E. coli*, on je obično najveći na završetku perioda sazrijevanja.

⁽⁷⁾ Izuzev sireva za koje proizvođač može dokazati nadležnim organima da dati proizvod ne predstavlja rizik od stafilokoknih enterotoksina.

⁽⁸⁾ Samo onaj sladoled koji sadrži sastojke od mlijeka.

⁽⁹⁾ Usporedno testiranje enterobakterija i *E. sakazakii* provodit će se ako nije uspostavljena korelacija između ovih mikroorganizama na nivou pojedinačnog plana objekta. Za svaki proizvod u kojem su izolirane enterobakterije, cijela serija mora biti ispitana na prisustvo *E. sakazakii*. Odgovornost je na proizvođaču da na odgovarajući način pokaže nadležnom organu korelaciju između enterobakterija i *E. sakazakii*.

⁽¹⁰⁾ 1 ml inokuluma se stavlja na Petrijevu posudu prečnika 140 mm ili na tri Petrijeve posude prečnika 90 mm.

Interpretacija rezultata ispitivanja

Navedena ograničenja odnose se na svaku elementarnu jedinicu uzorka koja je ispitana.

2.3. Proizvodi od jaja

Kategorija hrane	Mikroorganizmi	Plan uzorkovanja ⁽¹⁾		Ograničenja		Analitička referentna metoda ⁽²⁾	Faza u kojoj se kriterij primjenjuje	Radnje u slučaju nezadovoljavajućih rezultata
		n	c	m	M			
2.3.1. Proizvodi od jaja	Enterobakterije	5	2	10 cfu/g ili ml	100 cfu/g ili ml	BAS ISO 21528-2	Završetak procesa proizvodnje	Provjere djelotvornosti termičke obrade i sprečavanje ponovne kontaminacije

⁽¹⁾ n = broj elementarnih jedinica koje čine uzorak; c = broj elementarnih jedinica uzorka koje imaju vrijednosti između m i M.

⁽²⁾ Koriste se najnovija izdanja BAS standarda.

Rezultati ispitivanja pokazuju mikrobiološki kvalitet ispitnog procesa.

Enterobakterije u dehidriranoj formuli za dojenčad i dehidriranoj dijetetskoj hrani za specijalne medicinske namjene, namijenjenoj za dojenčad mlađu od šest mjeseci:

- zadovoljavajući, ako sve uočene vrijednosti pokazuju odsustvo bakterije,
- nezadovoljavajući, ako je nađeno prisustvo bakterije u bilo kojoj od elementarnih jedinica uzorka

E. coli, enterobakterije (ostale kategorije hrane) i koagulaza pozitivne stafilokoke:

- zadovoljavajući, ako su sve uočene vrijednosti ≤ m,
- prihvatljivi, ako maksimum c/n vrijednosti između m i M, a ostale uočene vrijednosti su ≤ m,
- nezadovoljavajući, ako su jedna ili više uočenih vrijednosti > M ili su više od c/n vrijednosti između m i M.

Prisustvo *Bacillus cereus* u dehidriranoj formuli za dojenčad i dehidriranoj hrani za specijalne medicinske potrebe za djecu mlađu od šest mjeseci:

- zadovoljavajući, ako su uočene vrijednosti ≤ m,
- prihvatljivi, ako je maksimum c/n vrijednosti između m i M, a ostale uočene vrijednosti su ≤ m,
- nezadovoljavajući, ako su jedna ili više uočenih vrijednosti > M ili su više od c/n vrijednosti između m i M.

Interpretacija rezultata ispitivanja

Navedena ograničenja odnose se na svaku elementarnu jedinicu uzorka koja je ispitana.

Rezultati ispitivanja pokazuju mikrobiološki kvalitet ispitnog procesa.

Enterobakterije u proizvodima od jaja:

- zadovoljavajući, ako su sve uočene vrijednosti $\leq m$,
- prihvatljivi, ako maksimum c/n vrijednosti između m i M, a ostale uočene vrijednosti su $\leq m$,

- nezadovoljavajući, ako su jedna ili više uočenih vrijednosti $> M$ ili su više od c/n vrijednosti između m i M.

2.4. Proizvodi ribarstva

Kategorija hrane	Mikroorganizmi	Plan uzorkovanja ⁽¹⁾		Ograničenja		Analitička referentna metoda ⁽²⁾	Faza u kojoj se kriterij primjenjuje	Radnja u slučaju nezadovoljavajućih rezultata
		n	c	m	M			
2.4.1. Izvađeni i oljušteni proizvodi kuhanih tvrdokožaca i mekušaca	<i>E.coli</i>	5	2	1 /g	10 /g	BAS ISO TS 16649-3	Završetak procesa proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje
	Koagulaza pozitivne stafilocoke	5	2	100 cfu/g	1000 cfu/g	BAS EN ISO 6888-1 ili 2	Završetak procesa proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje

⁽¹⁾ n = broj elementarnih jedinica koje čine uzorak; c = broj elementarnih jedinica uzorka koje imaju vrijednosti između m i M.

⁽²⁾ Koriste se najnovija izdanja BAS standarda.

Interpretacija rezultata ispitivanja

Navedena ograničenja odnose se na svaku elementarnu jedinicu uzorka koja je ispitana.

Rezultati ispitivanja pokazuju mikrobiološki kvalitet ispitnog procesa.

E. coli u izvađenim i oljuštenim proizvodima kuhanih tvrdokožaca i mekušaca:

- zadovoljavajući, ako su sve uočene vrijednosti $\leq m$,

- prihvatljivi, ako maksimum c/n vrijednosti između m i M, a ostale uočene vrijednosti su $\leq m$,
- nezadovoljavajući, ako su jedna ili više uočenih vrijednosti $> M$ ili su više od c/n vrijednosti između m i M.

Koagulaza pozitivne stafilocoke u izvađenim i oljuštenim proizvodima kuhanih tvrdokožaca i mekušaca:

- zadovoljavajući, ako su sve uočene vrijednosti $\leq m$,
- prihvatljivi, ako maksimum c/n vrijednosti između m i M, a ostale uočene vrijednosti su $\leq m$,
- nezadovoljavajući, ako su jedna ili više uočenih vrijednosti $> M$ ili su više od c/n vrijednosti između m i M.

2.5. Povrće, voće i proizvodi od povrća i voća

Kategorija hrane	Mikroorganizmi	Plan uzorkovanja ⁽¹⁾		Ograničenja		Analitička referentna metoda ⁽²⁾	Faza u kojoj se kriterij primjenjuje	Radnja u slučaju nezadovoljavajućih rezultata
		n	c	m	M			
2.5.1. Rezano voće i povrće (gotova hrana)	<i>E.coli</i>	5	2	100 cfu/g	1000 cfu/g	BAS ISO 16649-1 ili 2	Proces proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje i selekcije sirovina
2.5.2. Nepasterizirani sokovi od voća i povrća (gotova hrana)	<i>E.coli</i>	5	2	100 cfu/g	1000 cfu/g	BAS ISO 16649-1 ili 2	Proces proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje i selekcije sirovina

⁽¹⁾ n = broj elementarnih jedinica koje čine uzorak; c = broj elementarnih jedinica uzorka koje imaju vrijednosti između m i M.

⁽²⁾ Koriste se najnovija izdanja BAS standarda.

Interpretacija rezultata ispitivanja

Navedena ograničenja odnose se na svaku elementarnu jedinicu uzorka koja je ispitana.

Rezultati ispitivanja pokazuju mikrobiološki kvalitet ispitnog procesa.

E. coli u rezanom voću i povrću (gotova hrana) i u nepasteriziranim sokovima od voća i povrća (gotova hrana):

- zadovoljavajući, ako su sve uočene vrijednosti $\leq m$,
- prihvatljivi, ako maksimum c/n vrijednosti između m i M, a ostale uočene vrijednosti su $\leq m$,
- nezadovoljavajući, ako su jedna ili više uočenih vrijednosti $> M$ ili su više od c/n vrijednosti između m i M.

POGLAVLJE 3. PRAVILA UZORKOVANJA I PRIPREME ISPITNIH UZORAKA

3.1. Opća pravila za uzorkovanje i pripremu ispitnih uzoraka

U nedostatku specifičnijih pravila za uzorkovanje i pripremu ispitnih uzoraka, kao referentne metode primjenjuju se

relevantni ISO standardi (Međunarodna organizacija za standardizaciju) i smjernice Codex Alimentarius.

3.2. Uzorkovanje za bakteriološko ispitivanje u klaonicama i u prostorijama gdje se proizvodi mljeveno meso, proizvodi od mesa, mehanički separirano meso i svježe meso

3.2.1. Pravila uzorkovanja za trupove goveda, svinja, ovaca, koza i konja

Destruktivne i nedestruktivne metode uzorkovanja, selekcija mjesta uzorkovanja i pravila skladištenja i transporta uzoraka opisani su u standardu BAS ISO 17604.

Tokom svakog postupka uzorkovanja, proizvoljno se uzimaju uzorci s pet trupova. Pri selekciji mjesta uzorkovanja potrebno je uzeti u obzir tehnologiju klanja koja se koristi u svakom pojedinačnom postrojenju.

Kod uzorkovanja za analize na enterobakterije i ukupan broj aerobnih mezofilnih bakterija, uzorkuje se s četiri mjesta na svakom trupu. Četiri uzorka tkiva koji daju ukupno 20 cm² uzimaju se destruktivnom metodom. Kada se u ovu svrhu koristi nedestruktivna metoda, površina za uzorkovanje mora obuhvatiti minimalno 100 cm² (50 cm² za trupove malih preživara) po mjestu uzorkovanja.

Kod uzorkovanja za analize na salmonelu, potrebno je koristiti metodu uzorkovanja abrazivnom spužvom. Izaberu se

dijelovi trupa za koje postoji najveća vjerovatnoća da bi mogli biti kontaminirani. Ukupna površina uzorkovanja obuhvata minimalno 400 cm².

Kada se uzorci uzimaju s različitih mjesta uzorkovanja na trupovima, takvi uzorci objedinjuju se prije ispitivanja.

3.2.2. Pravila za uzorkovanje trupova peradi i svježeg mesa peradi

Za analize salmonele subjekti u poslovanju s hranom u klaonicama su obavezni uzorkovati cijeli trup peradi s kožom vrata. Rasjekaonice i objekti za preradu, osim onih koji se nalaze uz klaonicu i rasijecaju i preraduju jedino meso koje su primili iz te klaonice, također uzimaju uzorke za analizu salmonele. Pri uzorkovanju prednost daju cijelim trupovima peradi s kožom vrata, ako su dostupni, osiguravajući da su dijelovi piletine s kožom i/ili dijelovi piletine bez kože ili sa samo malom količinom kože uključeni u analizu, a taj izbor će se bazirati na procjeni rizika.

Subjekti u poslovanju s hranom u klaonicama moraju uključiti u svoje planove uzorkovanja trupove peradi iz jata s nepoznatim statusom salmonele ili statusom u kome je poznato da je perad pozitivna na *Salmonella enteritidis* ili *Salmonella typhimurium*.

Prilikom provjeravanja u odnosu na kriterij higijene procesa u tački 2.1.5. Poglavlja 2. ovog aneksa, za utvrđivanje salmonele u trupovima peradi u klaonicama, nasumice će se prikupiti koža vrata od najmanje 15 trupova peradi, nakon hlađenja tokom svakog uzorkovanja.

Sa svakog trupa peradi uzima se komadić kože vrata, približno 10 g. Prije ispitivanja se uzorci s tri trupa peradi iz istog jata objedinjuju u jedan, kako bi se u konačnici dobilo pet uzoraka po 25 g. Ovi uzorci bit će korišteni za provjeru usklađenosti s kriterijem sigurnosti hrane iz tačke 1.28. Poglavlja 1. ovog aneksa.

Za analizu salmonele u svježem mesu peradi koje nije u trupovima potrebno je iz iste serije prikupiti pet uzoraka u ukupnoj količini od najmanje 25 g. Kada udio kože nije dovoljan da bi činio elementarnu jedinicu uzorka, uzorak uzet od dijelova peradi s kožom treba sadržavati kožu i komadić tanke mišićne površine.

Uzorak uzet od dijelova peradi bez kože ili sa samo malom količinom kože mora sadržavati komadić tanke mišićne površine pridružen uzetoj koži u količini potrebnoj da se formira dovoljan uzorak. Komadi mesa moraju se uzeti na način koji uključuje uzimanje što više površinskog sloja mesa.

3.2.3. Smjernice za uzorkovanje

Detaljnije smjernice o uzorkovanju s trupova, a posebno u vezi s mjestom uzorkovanja, mogu biti sastavni dio smjernica za dobru praksu o kojima se govori u čl. 8. i 9. Pravilnika o higijeni hrane.

3.2.4. Učestalost uzorkovanja za trupove, mljeveno meso, proizvode od mesa, mehanički separirano meso i svježe meso peradi

Subjekti u poslovanju s hranom u klaonicama ili objektima za proizvodnju mljevenog mesa, mesnih proizvoda, mehanički separiranog mesa ili svježeg mesa peradi uzimaju uzorke za mikrobiološke analize najmanje jednom sedmično. Dan uzorkovanja mijenja se svake sedmice kako bi se osiguralo uzorkovanje svakog od sedam dana u sedmici.

Učestalost uzorkovanja mljevenog mesa i mesnih proizvoda za analize na *E. coli* i analiza ukupnog broja aerobnih mezofilnih bakterija i uzorkovanja s trupova za analize na enterobakterije te analiza ukupnog broja aerobnih mezofilnih bakterija može se smanjiti na ispitivanje svake dvije sedmice ako su dobiveni zadovoljavajući rezultati u šest uzastopnih sedmica.

U slučaju uzorkovanja za analize na salmonelu u mljevenom mesu, mesnim prerađevinama, trupovima i svježem mesu peradi, učestalost se može smanjiti na svake dvije sedmice ako su dobiveni zadovoljavajući rezultati u zadnjih 30 uzastopnih sedmica. Učestalost uzorkovanja za salmonelu također se može smanjiti ako se provodi nacionalni ili regionalni kontrolni program za salmonelu i ako taj program sadrži testiranje koje zamjenjuje opisano uzorkovanje. Učestalost uzorkovanja može se dodatno smanjiti ako nacionalni ili regionalni kontrolni program za salmonelu pokaže da je pojavljivanje/učestalost salmonele niska kod životinja koje subjekat u poslovanju s hranom u klaonicama kupuje odnosno nabavlja.

Međutim, kada je to opravdano na osnovu analize rizika i naknadno odobreno od nadležnog organa, male klaonice i postrojenja koja proizvode mljeveno meso, proizvode od mesa i svježe meso peradi u malim količinama mogu biti izuzeti od ovih pravila o učestalosti uzorkovanja.

3.3. Pravila uzorkovanja za klice

Za potrebe ovog odjeljka, primjenjuju se definicije iz člana 2. tač. l) i m) Pravilnika.

3.3.1. Opća pravila za uzorkovanje i ispitivanje

a) Prethodno ispitivanje serije sjemena

Subjekti u poslovanju s hranom koji proizvode klice obavljaju prethodno ispitivanje reprezentativnog uzorka svih serija sjemena. Reprezentativni uzorak sadrži najmanje 0,5 % mase serije sjemena u poduzorcima od 50g ili se odabire na osnovu strukturirane, statistički istovrijedne strategije uzorkovanja koju je potvrdilo nadležno tijelo.

Za potrebe prethodnog ispitivanja subjekat u poslovanju s hranom mora uzgojiti klice iz sjemena u reprezentativnom uzorku u istim uslovima u kojima će se uzgajati klice iz preostalog sjemena iz serije.

b) Uzorkovanje i ispitivanje klica i vode korištene za namakanje

Subjekti u poslovanju s hranom koji proizvode klice uzimaju uzorke za mikrobiološko ispitivanje u fazi u kojoj je najveća vjerovatnoća da će se otkriti *E. coli* koja stvara toksin shiga (STEC) i *Salmonella* spp., a u svakom slučaju ne prije 48 sati nakon početka procesa klijanja.

Uzorci klica analiziraju se u skladu sa zahtjevima navedenim u redovima 1.18. i 1.29. Poglavlja 1.

Međutim, ako subjekat u poslovanju s hranom koji proizvodi klice ima plan uzorkovanja, uključujući i postupke uzorkovanja i tačke uzorkovanja vode korištene za namakanje, može zahtjeve u pogledu uzorkovanja predviđene planovima uzorkovanja iz reda 1.18. i 1.29. Poglavlja 1. zamijeniti analizom pet uzoraka od 200 ml vode korištene za namakanje klica.

U tom slučaju zahtjevi navedeni u redovima 1.18. i 1.29. Poglavlja 1. primjenjuju se na analizu vode korištene za namakanje klica, uz graničnu vrijednost odsustva u 200 ml.

Kad se serija sjemena ispituje prvi put, subjekti u poslovanju s hranom mogu staviti klice na tržište samo ako su rezultati mikrobiološke analize u skladu s redovima 1.18. i 1.29. Poglavlja 1. ili s graničnom vrijednosti odsustva u 200 ml ako analiziraju vodu korištenu za namakanje.

c) Učestalost uzorkovanja

Subjekti u poslovanju s hranom koji proizvode klice uzimaju uzorke za mikrobiološku analizu najmanje jednom mjesečno u fazi u kojoj je najveća vjerovatnoća da će se otkriti *E. coli* koja stvara toksin shiga (STEC) i *Salmonella* spp., a u svakom slučaju ne prije 48 sati nakon početka procesa klijanja.

3.3.2. Odstupanje od prethodnog ispitivanja svih serija sjemena predviđenog u tački 3.3.1., stav a) ovog odjeljka

Ako je to opravdano na osnovu doljenavedenih uslova i ako to odobri nadležno tijelo, subjekti u poslovanju s hranom koji proizvode klice mogu biti izuzeti od uzorkovanja navedenog u tački 3.3.1. stav a) ovog odjeljka:

- a) nadležno tijelo utvrdilo je da subjekat u poslovanju s hranom provodi sistem upravljanja sigurnošću hrane u tom objektu, koji može uključivati postupke u proizvodnom procesu kojima se smanjuje mikrobiološka opasnost; i
- b) prethodni podaci potvrđuju da su tokom najmanje šest uzastopnih mjeseci prije dodjele odobrenja svih serija različitih vrsta klica proizvedenih u objektu bile u skladu s kriterijima sigurnosti hrane navedenim u redovima 1.18. i 1.29. Poglavlja 1.

Član 5.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 217/16
15. septembra 2016. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. Denis Zvizdić, s. r.

Na temelju čl. 16. i 17. stavak 2. i članka 72. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, u suradnji s nadležnim tijelima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, na 73. sjednici održanoj 15. rujna 2016. godine, donijelo je

PRAVILNIK O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O MIKROBIOLOŠKIM KRITERIJIMA ZA HRANU

Članak 1.

U Pravilniku o mikrobiološkim kriterijima za hranu ("Službeni glasnik BiH", broj 11/13 - u daljnjem tekstu: Pravilnik) u članku 1. u stavku (1) riječi: "u skladu s člankom 5. Pravilnika o higijeni hrane ("Službeni glasnik BiH", broj 4/13)," zamjenjuju se sljedećim riječima:

"u skladu s posebnim propisima o higijeni hrane".

U članku 1. u stavku (2) riječi: "u skladu s Pravilnikom o službenim kontrolama koje se provode radi verifikacije postupanja sukladno odredbama propisa o hrani i hrani za životinje te propisa o zdravlju i dobrobiti životinja ("Službeni glasnik BiH", broj 4/13)," zamjenjuju se sljedećim riječima:

"u skladu s posebnim propisima kojima se uređuju inspeksijske i službene kontrole".

U članku 1. u stavku (3) riječi: "Pravilnikom o higijeni hrane životinjskog podrijetla ("Službeni glasnik BiH", broj 103/12)," zamjenjuju se sljedećim riječima:

"posebnim propisima o higijeni hrane životinjskog podrijetla".

Članak 2.

U članku 2. u točki f) riječi: "Pravilnikom o općem deklariranju i označavanju upakirane hrane ("Službeni glasnik BiH", broj 87/08)" zamjenjuju se sljedećim riječima:

"posebnim propisima o davanju informacija potrošačima".

U članku 2. u točki h) riječi: "Pravilnikom o formulama za dojenčad i formulama nakon dojenja ("Službeni glasnik BiH", broj 105/12)" zamjenjuju se sljedećim riječima:

"posebnim propisima o formulama za dojenčad i formulama nakon dojenja".

U članku 2. u točki i) riječi: "Pravilnikom o dijetetskoj hrani za posebne medicinske potrebe ("Službeni glasnik BiH", broj 71/11)" zamjenjuju se sljedećim riječima:

"posebnim propisima o dijetetskoj hrani za posebne medicinske potrebe".

U članku 2. iza točke l) dodaju se toč. m) i n) koje glase:

"m) **klice** označuju proizvod dobiven klijanjem sjemenki i njihovim razvojem u vodi ili drugom mediju, ubran prije razvoja pravih listova i predviđen da se jede cijeli, zajedno sa sjemenkom;

n) **serija** jest količina klica ili sjemena namijenjenog za proizvodnju klica, istog taksonomskog naziva, koja se otprema iz istog objekta na isto odredište istoga dana. Jedna ili više serija mogu činiti pošiljku. Međutim, sjemenke različitih taksonomskih imena koje su pomiješane u istom pakiranju i za koje je predviđeno da kličaju zajedno te se njihove klice također smatraju jednom serijom."

Članak 3.

U članku 7. stavak (3) mijenja se i glasi:

"Subjekti u poslovanju s hranom mogu izmijeniti prvotnu namjenu proizvodne serije za druge svrhe, pod uvjetom da takva upotreba ne predstavlja rizik za zdravlje ljudi ili zdravlje životinja i pod uvjetom da je takvu upotrebu odobrilo nadležno tijelo entiteta i Brčko Distrikta BiH, na osnovi procedura utemeljenih na načelima HACCP-a i dobroj higijenskoj praksi."

U članku 7. u stavku (4) riječi: "u točki d) Poglavlja III. Odjeljka V. Priloga III. Pravilnika o higijeni hrane životinjskog podrijetla ("Službeni glasnik BiH", 103/12)" zamjenjuju se sljedećim riječima:

"posebnim propisima o higijeni hrane životinjskog podrijetla".

Članak 4.

Aneks I. mijenja se i glasi:

"ANEKS I. MIKROBIOLOŠKI KRITERIJI ZA HRANU POGLAVLJE 1. Kriteriji sigurnosti hrane POGLAVLJE 2. Kriteriji higijene procesa proizvodnje

2.1. Meso i mesni proizvodi

2.2. Mlijeko i mliječni proizvodi

2.3. Proizvodi od jaja

2.4. Proizvodi ribarstva

2.5. Povrće, voće i proizvodi od povrća i voća

POGLAVLJE 3. Pravila uzorkovanja i priprema ispitnih uzoraka

3.1. Opća pravila uzorkovanja i priprema ispitnih uzoraka

3.2. Bakteriološko uzorkovanje u klaonicama i u objektima za proizvodnju mljevenog mesa i mesnih prerađevina

n - broj elementarnih jedinica koje čine uzorak;

m - granična vrijednost - rezultati se smatraju zadovoljavajućim ako su sve dobivene vrijednosti manje ili jednake vrijednosti "m";

M - najveća dopuštena vrijednost iznad koje se rezultati smatraju nezadovoljavajućim. Ako samo jedan rezultat premašuje ovu vrijednost, uzorak je neprihvatljiv odnosno nezadovoljavajući;

c - broj elementarnih jedinica uzorka u kojima vrijednosti mogu biti između "m" i "M". Uzorak je prihvatljiv ako su u određenom broju elementarnih jedinica uzorka (c) vrijednosti rezultata između "m" i "M" a u ostalim elementarnim jedinicama uzorka ispod ili jednake "m";

n.n. - odsutnost mikroorganizma u uzorku ili skupnom uzorku;

cfu - (*colony forming units*) jedinica formiranih kolonija;

a_w - aktivnost vode, količina vode kojom mikroorganizmi raspolazu u reakcijama metabolizma;

pH - vrijednost, mjerni pokazatelj održivosti proizvoda.

POGLAVLJE 1. KRITERIJI SIGURNOSTI HRANE

Kategorija hrane	Mikroorganizmi/ njihovi toksini, metaboliti	Plan uzorkovanja ⁽¹⁾		Ograničenja ⁽²⁾	Analitička referentna metoda ⁽³⁾	Faza u kojoj se kriterij primjenjuje
		n	c	m	M	
1.1. Gotova hrana namijenjena dojenčadi i gotova hrana za posebne medicinske potrebe ⁽⁴⁾	<i>Listeria monocytogenes</i>	10	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 11290 - 1	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.2. Gotova hrana koja pogoduje rastu <i>L. monocytogenes</i> , osim hrane namijenjene dojenčadi i za posebne medicinske potrebe	<i>Listeria monocytogenes</i>	5	0	100 cfu/g ⁽⁵⁾	BAS EN ISO 11290 - 2 ⁽⁶⁾	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
		5	0	n.n u 25g ⁽⁷⁾	BAS EN ISO 11290 - 1	Prije nego što hrana napusti neposredni nadzor subjekta u poslovanju s hranom, koji ju je proizveo
1.3. Gotova hrana koja ne pogoduje rastu <i>L. monocytogenes</i> , osim hrane namijenjene dojenčadi i za posebne medicinske potrebe ⁽⁴⁾⁽⁸⁾	<i>Listeria monocytogenes</i>	5	0	100 cfu/g	BAS EN ISO 11290 - 2 ⁽⁶⁾	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.4. Mljeveno meso i mesne preradevine namijenjeni za jelo u sirovom stanju	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.5. Mljeveno meso i mesne preradevine načinjene od mesa peradi namijenjeni za jelo kuhani	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.6. Mljeveno meso i mesne preradevine drugih vrsta, osim peradi, namijenjeni za jelo kuhani	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n u 10g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.7. Mehanički separirano meso (MSM) ⁽⁹⁾	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n u 10g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.8. Mesni proizvodi namijenjeni za jelo sirovi, osim proizvoda kod kojih proces proizvodnje ili sastav proizvoda otklanjaju rizik od salmonele	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.9. Mesni proizvodi od mesa peradi namijenjeni za jelo kuhani	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.10. Želatina i kolagen	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.11. Sirevi, maslac i vrhnje proizvedeni od sirovog mlijeka ili mlijeka koje obrađeno temperaturom nižom od temperature pasterizacije ⁽¹⁰⁾	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.12. Mlijeko u prahu i sirutka u prahu	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.13. Sladoled ⁽¹¹⁾ , izuzev proizvoda kod kojih proces proizvodnje ili sastav proizvoda otklanjaju rizik od salmonele	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.14. Proizvodi od jaja, izuzev proizvoda kod kojih proces proizvodnje ili sastav proizvoda otklanjaju rizik od salmonela	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.15. Gotova hrana koja sadrži sirova jaja, izuzev proizvoda kod kojih proces proizvodnje ili sastav proizvoda otklanjaju rizik od salmonela	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n u 25g ili ml	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.16. Kuhani rakovi (tvrdokošci) i školjkaši (mekušci)	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.17. Živi školjkaši, bodljokošci, plaštaši	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja

i puževi							
1.18. Proključala sjemena / klice (gotova hrana) ⁽²³⁾	Salmonella	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579		Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.19. Rezano voće i povrće (gotova hrana)	Salmonella	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579		Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.20. Nepasterizirani sokovi od voća i povrća (gotova hrana)	Salmonella	5	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579		Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.21. Sirevi, mlijeko u prahu i sirutka u prahu, kako je navedeno u kriterijima za koagulazu-pozitivne stafiloške u Poglavlju 2.2. ovog Aneksa	Stafilokokni enterotoksini	5	0	Ne detektiraju se u 25g	Europska <i>skreening</i> metoda CRL za koagulazu pozitivne stafiloške ⁽¹³⁾		Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.22. Dehidrirane formule za dojenčad i dehidrirana dijetetska hrana za posebne medicinske potrebe koja je namijenjena dojenčadi mlađoj od šest mjeseci	Salmonella	30	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579		Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.23. Dehidrirane formule nakon dojenja	Salmonella	30	0	n.n u 25g	BAS EN ISO 6579		Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.24. Dehidrirane formule za dojenčad i dehidrirana dijetetska hrana za posebne medicinske potrebe koja je namijenjena dojenčadi mlađoj od šest mjeseci ⁽¹⁴⁾	Cronobacter spp. (Enterobacter sakazakii)	30	0	n.n u 10 g	BAS ISO/TS 22964		Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.25. Živi školjkaši, bodljokošci, plaštaši i puževi	E. coli ⁽¹⁵⁾	1 ⁽¹⁶⁾	0	230 MPN/100g u mesu i intravalvularnoj tekućini	BAS ISO/TS 16649-3		Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.26. Proizvodi ribarstva koji su proizvedeni od ribljih vrsta koje se povezuju s velikom količinom histidina ⁽¹⁷⁾	Histamin	9 ⁽¹⁸⁾	2	100 mg/kg	200 mg/kg	HPLC ⁽¹⁹⁾	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.27. Proizvodi ribarstva, osim onih iz kategorije hrane 1.27.a, obrađeni enzimskim dozrijevanjem u salamuri, proizvedeni od ribljih vrsta povezanih s visokom količinom histidina ⁽¹⁷⁾	Histamin	9 ⁽¹⁸⁾	2	200 mg/kg	400 mg/kg	HPLC ⁽¹⁹⁾	Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.27a. Riblji umak dobiven fermentacijom proizvoda ribarstva	Histamin	1	0	400 /kg	HPLC ⁽¹⁹⁾		Proizvodi stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.28. Svježe meso peradi ⁽²⁰⁾	Salmonella typhimurium ⁽²¹⁾ Salmonella enteritidis	5	0	n.n. u 25 g.	BAS EN ISO 6579 (za otkrivanje) White-Kaufmann-Le Minorova shema (za serotipizaciju)		Proizvodi koji su stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja
1.29. Klice ⁽²³⁾	E. coli koja stvara toksin shiga (STEC) O157, O26, O111, O103, O145 i O104:H4	5	0	n.n. u 25 g	BAS CEN/ISO TS 13136 ⁽²²⁾		Proizvodi stavljeni na tržište za vrijeme roka trajanja

(1) n = broj elementarnih jedinica koje čine uzorak; c = broj elementarnih jedinica uzorka koje daju vrijednosti između m i M.

(2) Za točke 1.1. - 1.25. i 1.27.a. i 1.28. m = M.

(3) Koriste se najnovija izdanja standarda BAS.

(4) Redovito ispitivanje u odnosu na kriterij nije korisno u uobičajenim okolnostima za sljedeću gotovu hranu:

- ona hrana koja je toplinski obrađena ili je obrađena drugim postupkom učinkovitim za uklanjanje *L. monocytogenes*, kada nakon takve obrade nije moguća ponovno zagađivanje (npr. toplinski obrađeni proizvodi u svome konačnom pakiranju),
- svježe, nerezano i neperaćeno povrće i voće, izuzev proključalog sjemena/klica,
- kruh, keksi i slični proizvodi,
- flaširana ili pakirana voda, bezalkoholna pića, pivo, jabučno vino (fermentirani sok od jabuka, cider), vino, jaka alkoholna pića i slični proizvodi,

- šećer, med i konditorski proizvodi, uključujući proizvode od kaka i čokolade,
- živi školjkaši
- sol namijenjena za ljudsku prehranu.

(5) Ovaj se kriterij primjenjuje ako je proizvođač u mogućnosti dokazati, na zahtjev nadležnog tijela, da proizvod neće prekoračiti ograničenje od 100 cfu/g tijekom cijelog roka trajanja. Subjekt u poslovanju s hranom može postaviti prijelazna ograničenja za vrijeme procesa koja moraju biti dovoljno niska kako bi jamčila da ograničenje od 100 cfu/g neće biti prekoračeno na isteku roka trajanja.

(6) 1 ml inokuluma stavlja se na Petrijevu posudicu promjera 140 mm ili na tri Petrijeve posudice promjera 90 mm.

(7) Ovaj se kriterij primjenjuje na kontrolu proizvoda prije stavljanja na tržište kada subjekt u poslovanju s hranom ne može na zadovoljavajući način dokazati, na zahtjev nadležnog tijela, da

proizvod neće prekoračiti ograničenje od 100 cfu/g za vrijeme roka trajanja.

⁽⁸⁾ Proizvodi s vrijednošću $pH \leq 4.4$ ili $a_w \leq 0.92$, proizvodi s vrijednošću $pH \leq 5.0$ i $a_w \leq 0.94$, proizvodi s rokom trajanja kraćim od pet dana automatski se svrstavaju u ovu kategoriju. Ostale kategorije proizvoda također mogu pripadati ovoj kategoriji, uz uvjet znanstvene opravdanosti.

⁽⁹⁾ Ovaj se kriterij primjenjuje na mehanički separirano meso (MSM) proizvedeno tehnikama navedenim u točki d) Poglavlja III. Odjeljka V. Priloga III. Pravilnika o higijeni hrane životinjskog podrijetla ("Službeni glasnik BiH", broj 103/12).

⁽¹⁰⁾ Izuzev proizvoda kod kojih je subjekt u poslovanju s hranom - proizvođač u mogućnosti dokazati, na zahtjev nadležnog tijela, da zbog vremena sazrijevanja i a_w proizvoda, kada je to odgovarajuće, nema rizika od salmonela.

⁽¹¹⁾ Samo sladoledi koji sadrže mliječne sastojke.

⁽¹²⁾ Izbrisana napomena.

⁽¹³⁾ Referencija: Zajednički referentni laboratorij za koagulazu pozitivne stafilocoke. Europska skreening metoda za otkrivanje stafilokoknih enterotoksina u mlijeku i mliječnim proizvodima.

⁽¹⁴⁾ Provodi se usporedno testiranje enterobakterija i *E. sakazakii* ako nije uspostavljena korelacija između tih mikroorganizama na razini pojedinačnog plana objekta. Za svaki proizvod u kojemu su izolirane enterobakterije cijela serija mora biti ispitana na prisutnost *E. sakazakii*. Odgovornost proizvođača je da na odgovarajući način pokaže nadležnom tijelu korelaciju između enterobakterije i *E. sakazakii*.

⁽¹⁵⁾ *E. coli* ovdje se koristi kao pokazatelj fekalne kontaminacije.

⁽¹⁶⁾ Objedinjeni uzorak koji se sastoji od najmanje 10 pojedinačnih životinja.

⁽¹⁷⁾ Posebno vrste riba sljedećih rodova: *Scombridae*, *Clupeidae*, *Engraulidae*, *Coryfenidae*, *Pomatomidae*, *Scombrosidae*.

⁽¹⁸⁾ Pojedinačni uzorci mogu se uzeti u fazi maloprodaje. U tom se slučaju ne primjenjuje pretpostavka utvrđena u članku 13. stavku (4) Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), prema kojem cijelu seriju treba smatrati neprikladnom za upotrebu, osim ako rezultat premašuje M.

⁽¹⁹⁾ Referencije: 1. Malle P., Valle M., Bouquelet S. Analiza biogenih amina uključenih u raspadanje riba. J. AOAC Internat. 1996, 79, 43-49. 2. Duflos G., Dervin C., Malle P., Bouquelet S. Relevantnost utjecaja matrice u određivanju biogenih amina u listu (*Pleuronectes platessa*) i pošmolju (*Merlangus merlangus*). J. AOAC Internat. 1999, 82, 1097-1101.

⁽²⁰⁾ Ovaj se kriterij primjenjuje na svježe meso iz rasplodnog jata vrste *Gallus gallus*, nesilica, tovnih pilića/brojlera i rasplodnih i tovnih jata purica.

⁽²¹⁾ Što se tiče monofaznih *Salmonella typhimurium* samo 1,4,(5),12:i:-je uključeno.

⁽²²⁾ Uzimajući u obzir najnoviju prilagodbu referentnog laboratorija Europske unije za *Escherichia coli*, uključujući verotoksičnu *E. coli* (VTEC), za otkrivanje STEC O104:H4.

⁽²³⁾ Isključujući klice koje su bile podvrgnute postupku kojim se odgovarajuće uklanjaju *Salmonella* spp. i STEC.

Tumačenje rezultata ispitivanja

Navedene granične vrijednosti odnose se na svaku elementarnu jedinicu uzorka koja je ispitana, izuzev živih školjkaša, živih bodljokožaca, plaštaša i puževa u odnosu na ispitivanje na *E. coli*, kada se ograničenje odnosi na objedinjeni

uzorak. Rezultati ispitivanja pokazuju mikrobiološku kvalitetu ispitane serije ¹.

L. monocytogenes u gotovoj hrani namijenjenoj dojenčadi i za posebne medicinske potrebe:

- zadovoljavajući - ako sve uočene vrijednosti pokazuju odsutnost bakterije,
- nezadovoljavajući - ako je nađena prisutnost bakterije u bilo kojoj elementarnoj jedinici uzorka.

L. monocytogenes u gotovoj hrani koja može podržavati rast *L. monocytogenes* prije nego što je ta hrana prestala biti pod neposrednim nadzorom subjekta u poslovanju s hranom koji ju je proizveo i kada subjekt nije u mogućnosti dokazati da proizvod neće prekoračiti ograničenje od 100 cfu/g tijekom cijelog roka trajanja:

- zadovoljavajući - ako sve uočene vrijednosti pokazuju odsutnost bakterije,
- nezadovoljavajući - ako je nađena prisutnost bakterije u bilo kojoj elementarnoj jedinici uzorka.

L. monocytogenes u ostaloj gotovoj hrani i *E. coli* u živim školjkašima:

- zadovoljavajući - ako su sve uočene vrijednosti $\leq$ ograničenju,
- nezadovoljavajući - ako je bilo koja od vrijednosti $>$ od ograničenja.

Salmonella u različitim kategorijama hrane:

- zadovoljavajući - ako sve uočene vrijednosti pokazuju odsutnost bakterije,
- nezadovoljavajući - ako je nađena prisutnost bakterije u bilo kojoj elementarnoj jedinici uzorka.

Stafilokokni enterotoksini u mliječnim proizvodima:

- zadovoljavajući - ako enterotoksini nisu uočeni ni u jednoj elementarnoj jedinici uzorka,
- nezadovoljavajući - ako su enterotoksini uočeni u bilo kojoj elementarnoj jedinici uzorka.

Enterobacter sakazakii u dehidriranoj formuli za dojenčad i dehidriranoj dijetetskoj hrani za posebne medicinske potrebe, namijenjenoj dojenčadi mlađoj od šest mjeseci:

- zadovoljavajući - ako sve uočene vrijednosti pokazuju odsutnost bakterije,
- nezadovoljavajući - ako se otkrije prisutnost bakterije u bilo kojoj elementarnoj jedinici uzorka.

Histamin u proizvodima ribarstva:

Histamin u proizvodima ribarstva od ribljih vrsta koje se povezuju s visokim sadržajem histidina, osim ribljeg umaka dobivenog fermentacijom proizvoda ribarstva:

- zadovoljavajuće - ako su ispunjeni sljedeći zahtjevi:

- 1) dobivena srednja vrijednost je $\leq m$;
- 2) najviše c od n ispitivanih uzoraka ima vrijednosti između m i M;
- 3) nijedna od dobivenih vrijednosti ne prekoračuje ograničenje M,
- nezadovoljavajuće - ako dobivena srednja vrijednost prekoračuje m ili je veći broj od c od ispitivanih n uzoraka između m i M ili ako je jedna ili više dobivenih vrijednosti veća od M.

Histamin u ribljem umaku dobiven fermentacijom proizvoda ribarstva:

- zadovoljavajuće - ako je dobivena vrijednost $\leq$ graničnoj vrijednosti,
- nezadovoljavajuće - ako je dobivena vrijednost $>$ od granične vrijednosti.

¹ Rezultati ispitivanja također se mogu iskoristiti za ocjenu učinkovitosti HACCP-a ili dobre higijenske prakse procesa

POGLAVLJE 2. KRITERIJI HIGIJENE PROCESA**2.1. Meso i mesni proizvodi**

Kategorija hrane	Mikroorganizmi	Plan uzorkovanja ⁽¹⁾		Ograničenja ⁽²⁾		Analitička referentna metoda ⁽³⁾	Faza u kojoj se kriterij primjenjuje	Postupci u slučaju nezadovoljavajućih rezultata
		n	c	m	M			
2.1.1. Trupovi goveda, ovaca, koza i konja ⁽⁴⁾	Aerobne mezofilne bakterije			3.5 log cfu/cm ² log dnevnog prosjeka	5.0 log cfu/cm ² log dnevnog prosjeka	BAS ISO 4833	Trupovi nakon rasijecanja, ali prije hlađenja	Unapređenje higijene klanja i revidiranje kontrola procesa
	Enterobakterije			1.5 log cfu/cm ² log dnevnog prosjeka	2.5 log cfu/cm ² log dnevnog prosjeka	BAS ISO 21528-2	Trupovi nakon rasijecanja, ali prije hlađenja	Unapređenje higijene klanja i revidiranje kontrola procesa
2.1.2. Trupovi svinja ⁽⁴⁾	Aerobne mezofilne bakterije			4.0 log cfu/cm ² log dnevnog prosjeka	5.0 log cfu/cm ² log dnevnog prosjeka	BAS ISO 4833	Trupovi nakon rasijecanja, ali prije hlađenja	Unapređenje higijene klanja i revidiranje kontrola procesa
	Enterobakterije			2.0 log cfu/cm ² log dnevnog prosjeka	3.0 log cfu/cm ² log dnevnog prosjeka	BAS ISO 21528-2	Trupovi nakon rasijecanja, ali prije hlađenja	Unapređenje higijene klanja i revidiranje kontrola procesa
2.1.3. Trupovi goveda, ovaca, koza i konja	<i>Salmonella</i>	50 ⁽⁵⁾	2 ⁽⁶⁾	n.n na testiranom području po trupu		BAS EN ISO 6579	Trupovi nakon rasijecanja, ali prije hlađenja	Unapređenje higijene klanja i revidiranje kontrola procesa i podrijetla životinja
2.1.4. Trupovi svinja	<i>Salmonella</i>	50 ⁽⁵⁾	3 ⁽⁶⁾	n.n na testiranom području po trupu		BAS EN ISO 6579	Trupovi nakon rasijecanja, ali prije hlađenja	Unapređenje higijene klanja i revidiranje kontrola procesa, podrijetla životinja i mjera biosigurnosti na farmama podrijetla
2.1.5. Trupovi peradi pilića / brojlera i purica	<i>Salmonella</i> spp. ⁽¹⁰⁾	50 ⁽⁵⁾	5 ⁽⁶⁾	n.n u 25 g objedinjenog uzorka kože vrata		BAS EN ISO 6579	Trupovi nakon hlađenja	Unapređenje higijene klanja i revidiranje kontrola procesa, podrijetla životinja i mjera biosigurnosti na farmama podrijetla
2.1.6. Mljeveno meso	Aerobne mezofilne bakterije ⁽⁷⁾	5	2	5x10 ⁵ cfu/g	5x10 ⁶ cfu/g	BAS ISO 4833	Završetak proizvodnog procesa	Unapređenje higijene proizvodnje i unapređenja odabira i/ili podrijetla sirovina
	<i>E.coli</i> ⁽⁸⁾	5	2	50 cfu/g	500 cfu/g	BAS ISO 16649-1 ili 2	Završetak proizvodnog procesa	Unapređenje higijene proizvodnje i unapređenje odabira i/ili podrijetla sirovina
2.1.7. Mehanički separirano meso (MSM) ⁽⁹⁾	Aerobne mezofilne bakterije	5	2	5x10 ⁵ cfu/g	5x10 ⁶ cfu/g	BAS ISO 4833	Završetak proizvodnog procesa	Unapređenje higijene proizvodnje i unapređenje odabira i/ili podrijetla sirovina
	<i>E.coli</i> ⁽⁸⁾	5	2	50 cfu/g	500 cfu/g	BAS ISO 16649-1 ili 2	Završetak proizvodnog procesa	Unapređenje higijene proizvodnje i unapređenje odabira i/ili podrijetla sirovina
2.1.8. Mesne preradevine	<i>E.coli</i> ⁽⁸⁾	5	2	500 cfu/g ili cm ²	5 000 cfu/g ili cm ²	BAS ISO 16649-1 ili 2	Završetak proizvodnog procesa	Unapređenje higijene proizvodnje i unapređenje odabira i/ili podrijetla sirovina

⁽¹⁾ n = broj elementarnih jedinica koje čine uzorak; c = broj elementarnih jedinica uzorka koje imaju vrijednosti između m i M.

⁽²⁾ Za točke 2.1.3 - 2.1.5 m = M.

⁽³⁾ Koriste se najnovija izdanja standarda BAS.

⁽⁴⁾ Ograničenja (m i M) primjenjuju se samo na uzorke uzete destruktivnom metodom. Logaritam dnevnog prosjeka računa se tako što se prvo uzima logaritamska vrijednost svakog pojedinačnog rezultata testa, a potom se izračunava srednja vrijednost tih logaritamskih vrijednosti.

⁽⁵⁾ 50 uzoraka dobije se iz 10 uzastopnih postupaka uzorkovanja u skladu s pravilima uzorkovanja i učestalošću, kako je to propisano ovim Pravilnikom.

⁽⁶⁾ Broj uzoraka u kojima je otkrivena prisutnost salmonele. Vrijednost (c) podliježe revidiranju kako bi se uzeo u obzir postignuti napredak u vezi sa smanjenjem njene učestalosti. Regije s niskom učestalošću salmonele mogu koristiti niže (c) vrijednosti čak i prije revidiranja.

⁽⁷⁾ Ovaj se kriterij ne primjenjuje na mljeveno meso koje se proizvodi u maloprodaji s rokom trajanja proizvoda kraćim od 24 sata.

⁽⁸⁾ *E. coli* ovdje se koristi kao pokazatelj fekalne kontaminacije.

⁽⁹⁾ Ovi se kriteriji primjenjuju na mehanički separirano meso (MSM) proizvedeno s pomoću tehnika koje se spominju u točki d) Poglavlja III. Odjeljka V. Priloga III. Pravilnika o higijeni hrane životinjskog podrijetla ("Službeni glasnik BiH", broj 103/12).

⁽¹⁰⁾ U slučajevima pronalaženja *Salmonelle* spp., izolati će biti daljnje serotipizirani za *Salmonella typhimurium* i *Salmonella enteritidis* s ciljem provjere sukladnosti s mikrobiološkim kriterijem iz retka 1.28. Poglavlja 1.

Tumačenje rezultata ispitivanja

Navedena ograničenja odnose se na svaku elementarnu jedinicu uzorka koja je ispitana, izuzev ispitivanja trupova kada se ograničenja odnose na objedinjeni uzorak.

Rezultati ispitivanja pokazuju mikrobiološku kvalitetu ispitnog procesa.

Enterobakterije i ukupan broj aerobnih mezofilnih bakterija u trupovima goveda, ovaca, koza, konja i svinja:

- zadovoljavajući - ako je logaritam dnevnog prosjeka ≤ m,

- prihvatljiv - ako je logaritam dnevnog prosjeka između m i M ,
- nezadovoljavajući - ako je logaritam dnevnog prosjeka $> M$.

Salmonela u trupovima:

- zadovoljavajući - ako je prisutnost salmonele otkrivena u najviše c/n uzoraka,
- nezadovoljavajući - ako je prisutnost salmonele otkrivena u više od c/n uzoraka.

Nakon svakog postupka uzorkovanja procjenjuju se rezultati posljednjih deset uzorkovanja kako bi se dobio n broj uzoraka.

E. coli i ukupan broj aerobnih mezofilnih bakterija u mljevenom mesu, mesnim prerađevinama i mehanički separiranom mesu (MSM):

- zadovoljavajući - ako su uočene vrijednosti $\leq m$,
- prihvatljiv - ako je najviše c/n vrijednosti između m i M , a ostale uočene vrijednosti su $\leq m$,
- nezadovoljavajući - ako je jedna ili više uočenih vrijednosti $> M$ ili su više od c/n vrijednosti između m i M .

2.2. Mlijeko i mliječni proizvodi

Kategorija hrane	Mikro-organizmi	Plan uzorkovanja ⁽¹⁾		Ograničenja ⁽²⁾		Analitička referentna metoda ⁽³⁾	Faza u kojoj se kriterij primjenjuje	Radnja u slučaju nezadovoljavajućih rezultata
		n	c	m	M			
2.2.1. Pasterizirano mlijeko i drugi pasterizirani tekući mliječni proizvodi ⁽⁴⁾	Enterobakterije	5	0	10 cfu/ml		BAS ISO 21528-2	Završetak proizvodnog procesa	Provjeriti učinkovitost toplinske obrade i sprječavanje ponovne kontaminacije kao i kakvoću sirovina
2.2.2. Sirevi rađeni od mlijeka ili surutke koji su podvrgnuti toplinskoj obradi	<i>E.coli</i> ⁽⁶⁾	5	2	100 cfu/g	1 000 cfu/g	BAS ISO 16649-1 ili 2	U onom momentu tokom procesa proizvodnje kada se očekuje najveći zbir <i>E. coli</i> ⁽⁶⁾	Unapređenje higijene proizvodnje i odabira sirovina
2.2.3. Sirevi rađeni od sirovog mlijeka	Koagulaza-pozitivne stafiloške	5	2	10 ⁴ cfu/g	10 ⁵ cfu/g	BAS EN ISO 6888-2	U onom trenutku tijekom procesa proizvodnje kada se očekuje najveći broj stafilokoka	Unapređenje higijene proizvodnje i odabira sirovina. Ako se detektiraju vrijednosti $>10^5$ cfu/g, serija sira mora se ispitati na prisutnost stafilokoknih enterotoksina.
2.2.4. Sirevi rađeni od mlijeka koje je podvrgnuto toplinskoj obradi na temperaturi nižoj od one pri pasterizaciji ⁽⁷⁾ i sazreli sirevi rađeni od mlijeka ili surutke koje je podvrgnuto pasterizaciji ili jačoj toplinskoj obradi ⁽⁷⁾	Koagulaza-pozitivni stafilokoki	5	2	100 cfu/g	1000 cfu/g	BAS EN ISO 6888-1 ili 2		
2.2.5. Nesazreli mekani sirevi (svježi sirevi) rađeni od mlijeka ili surutke koje je podvrgnuto pasterizaciji ili jačoj toplinskoj obradi ⁽⁷⁾	Koagulaza-pozitivni stafilokoki	5	2	10 cfu/g	100 cfu/g	BAS EN ISO 6888-1 ili 2	Završetak procesa proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje i odabira sirovina. Ako se detektiraju vrijednosti $>10^5$ cfu/g, serija sira mora se ispitati na prisutnost stafilokoknih enterotoksina.
2.2.6. Maslac i vrhnje rađeni od sirovog mlijeka ili mlijeka toplinski obrađenog na temperaturi nižoj od one pri pasterizaciji	<i>E.coli</i> ⁽⁶⁾	5	2	10 cfu/g	100 cfu/g	BAS ISO 16649-1 ili 2	Završetak procesa proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje i odabira sirovina
2.2.7. Mlijeko u prahu i surutka u prahu ⁽⁴⁾	Enterobakterije	5	0	10 cfu/g		BAS ISO 21528-2	Završetak procesa proizvodnje	Provjeriti učinkovitost toplinske obrade i sprječavanja ponovne kontaminacije
	Koagulaza-pozitivne stafiloške	5	2	10 cfu/g	100 cfu/g	BAS EN ISO 6888-1 ili 2	Završetak procesa proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje. Ako se detektiraju vrijednosti $>10^5$ cfu/g, serija sira mora se ispitati na prisutnost stafilokoknih enterotoksina
2.2.8. Sladoled ⁽⁸⁾ i smrznuti mliječni deserti	Enterobakterije	5	2	10 cfu/g	100 cfu/g	BAS ISO 21528-2	Završetak procesa proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje
2.2.9. Dehidrirane formule za dojenčad i dehidrirana djetetska hrana za posebne medicinske potrebe namijenjena dojenčadi mlađoj od šest mjeseci	Enterobakterije	10	0	n.n u 10 g		BAS ISO 21528-1	Završetak procesa proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje kako bi se minimizirala kontaminacija ⁽⁹⁾
2.2.10. Dehidrirane formule nakon dojenja	Enterobakterije	5	0	n.n u 10 g		BAS ISO 21528-1	Završetak procesa proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje kako bi se minimizirala kontaminacija

2.2.11. Dehidrirane formule za dojenčad i dehidrirana dijetetska hrana za specijalne medicinske potrebe namijenjena dojenčadi mlađoj od šest mjeseci	Prisutnost <i>Bacillus cereus</i>	5	1	50 cfu/g	500 cfu/g	BAS EN ISO 7932 ⁽¹⁰⁾	Završetak procesa proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje. Prevencija rekontaminacije i izbor sirovina
---	-----------------------------------	---	---	----------	-----------	---------------------------------	-------------------------------	---

⁽¹⁾ n = broj elementarnih jedinica koje čine uzorak; c = broj elementarnih jedinica uzorka koje imaju vrijednosti između m i M.

⁽²⁾ Za točke 2.2.1, 2.2.7, 2.2.9. i 2.2.10. m = M.

⁽³⁾ Koriste se najnovija izdanja standarda BAS.

⁽⁴⁾ Kriterij se ne primjenjuje na proizvode namijenjene za daljnju preradu u prehrambenoj industriji.

⁽⁵⁾ *E. coli* ovdje se koristi kao pokazatelj razine higijene.

⁽⁶⁾ Za sireve koji nisu u mogućnosti podržavati rast *E. coli*, zbroj *E. coli* obično je najveći na početku vremena sazrijevanja, a za sireve koji su u mogućnosti podržati rast *E. coli*, on je obično najveći na završetku vremena sazrijevanja.

⁽⁷⁾ Izuzev sireva za koje proizvođač može dokazati nadležnim tijelima da dani proizvod ne predstavlja rizik od stafilokoknih enterotoksina.

⁽⁸⁾ Samo onaj sladoled koji sadrži sastojke od mlijeka.

⁽⁹⁾ Usporedno testiranje enterobakterija i *E. sakazakii* provodit će se ako nije uspostavljena korelacija između tih mikroorganizama na razini pojedinačnog plana objekta. Za svaki proizvod u kojemu su izolirane enterobakterije, cijela serija mora biti ispitana na prisutnost *E. sakazakii*. Odgovornost proizvođača je da na odgovarajući način pokaže nadležnom tijelu korelaciju između enterobakterija i *E. sakazakii*.

⁽¹⁰⁾ 1 ml inokuluma stavlja se na Petrijevu posudicu promjera 140 mm ili na tri Petrijeve posudice promjera 90 mm.

Tumačenje rezultata ispitivanja

Navedena ograničenja odnose se na svaku elementarnu jedinicu uzorka koja je ispitana.

2.3. Proizvodi od jaja

Kategorija hrane	Mikroorganizmi	Plan uzorkovanja ⁽¹⁾		Ograničenja		Analitička referentna metoda ⁽²⁾	Faza u kojoj se kriterij primjenjuje	Radnje u slučaju nezadovoljavajućih rezultata
		n	c	m	M			
2.3.1. Proizvodi od jaja	Enterobakterije	5	2	10 cfu/g ili ml	100 cfu/g ili ml	BAS ISO 21528-2	Završetak procesa proizvodnje	Provjere učinkovitosti toplinske obrade i sprječavanje ponovne kontaminacije

⁽¹⁾ n = broj elementarnih jedinica koje čine uzorak; c = broj elementarnih jedinica uzorka koje imaju vrijednosti između m i M.

⁽²⁾ Koriste se najnovija izdanja standarda BAS.

Tumačenje rezultata ispitivanja

Navedena ograničenja odnose se na svaku elementarnu jedinicu uzorka koja je ispitana.

2.4. Proizvodi ribarstva

Kategorija hrane	Mikroorganizmi	Plan uzorkovanja ⁽¹⁾		Ograničenja		Analitička referentna metoda ⁽²⁾	Faza u kojoj se kriterij primjenjuje	Radnja u slučaju nezadovoljavajućih rezultata
		n	c	m	M			
2.4.1. Izvađeni i oljušteni proizvodi kuhanih tvrdokožaca i mekušaca	<i>E. coli</i>	5	2	1 / g	10 / g	BAS ISO TS 16649-3	Završetak procesa proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje
	Koagulaza-pozitivni stafilokoki	5	2	100 cfu/g	1000 cfu/g	BAS EN ISO 6888-1 ili 2	Završetak procesa proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje

Rezultati ispitivanja pokazuju mikrobiološku kvalitetu ispitnog procesa.

Enterobakterije u dehidriranoj formuli za dojenčad i dehidriranoj dijetetskoj hrani za posebne medicinske potrebe, namijenjenoj dojenčadi mlađoj od šest mjeseci:

- zadovoljavajući - ako sve uočene vrijednosti pokazuju odsutnost bakterije,
- nezadovoljavajući - ako je nađena prisutnost bakterije u bilo kojoj od elementarnih jedinica uzorka.

E. coli, enterobakterije (ostale kategorije hrane) i koagulaza-pozitivni stafilokoki:

- zadovoljavajući - ako su sve uočene vrijednosti $\leq m$,
- prihvatljivi - ako je maksimum c/n vrijednosti između m i M, a ostale uočene vrijednosti su $\leq m$,
- nezadovoljavajući - ako su jedna ili više uočenih vrijednosti $> M$ ili su više od c/n vrijednosti između m i M.

Prisutnost *Bacillus cereus* u dehidriranoj formuli za dojenčad i dehidriranoj hrani za posebne medicinske potrebe za djecu mlađu od šest mjeseci:

- zadovoljavajući - ako su uočene vrijednosti $\leq m$,
- prihvatljivi - ako je maksimum c/n vrijednosti između m i M, a ostale uočene vrijednosti su $\leq m$,
- nezadovoljavajući - ako su jedna ili više uočenih vrijednosti $> M$ ili su više od c/n vrijednosti između m i M.

Rezultati ispitivanja pokazuju mikrobiološku kvalitetu ispitnog procesa.

Enterobakterije u proizvodima od jaja:

- zadovoljavajući - ako su sve uočene vrijednosti $\leq m$,
- prihvatljivi - ako je maksimum c/n vrijednosti između m i M, a ostale uočene vrijednosti su $\leq m$,
- nezadovoljavajući - ako su jedna ili više uočenih vrijednosti $> M$ ili su više od c/n vrijednosti između m i M.

⁽¹⁾ n = broj elementarnih jedinica koje čine uzorak; c = broj elementarnih jedinica uzorka koje imaju vrijednosti između m i M.

⁽²⁾ Koriste se najnovija izdanja standarda BAS.

Tumačenje rezultata ispitivanja

Navedena ograničenja odnose se na svaku elementarnu jedinicu uzorka koja je ispitana.

Rezultati ispitivanja pokazuju mikrobiološku kvalitetu ispitivanog procesa.

E. coli u izvađenim i oljuštenim proizvodima kuhanih tvrdokožaca i mekušaca:

- zadovoljavajući - ako su sve uočene vrijednosti $\leq m$,

- prihvatljivi - ako je maksimum c/n vrijednosti između m i M, a ostale uočene vrijednosti su $\leq m$,
- nezadovoljavajući - ako su jedna ili više uočenih vrijednosti $> M$ ili su više od c/n vrijednosti između m i M.

Koagulaza-pozitivni stafilocoki u izvađenim i oljuštenim proizvodima kuhanih tvrdokožaca i mekušaca:

- zadovoljavajući - ako su sve uočene vrijednosti $\leq m$,
- prihvatljivi - ako je maksimum c/n vrijednosti između m i M, a ostale uočene vrijednosti su $\leq m$,
- nezadovoljavajući - ako su jedna ili više uočenih vrijednosti $> M$ ili su više od c/n vrijednosti između m i M.

2.5. Povrće, voće i proizvodi od povrća i voća

Kategorija hrane	Mikroorganizmi	Plan uzorkovanja ⁽¹⁾		Ograničenja		Analitička referentna metoda ⁽²⁾	Faza u kojoj se kriterij primjenjuje	Radnja u slučaju nezadovoljavajućih rezultata
		n	c	m	M			
2.5.1. Rezano voće i povrće (gotova hrana)	<i>E.coli</i>	5	2	100 cfu/g	1000 cfu/g	BAS ISO 16649-1 ili 2	Proces proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje i odabira sirovina
2.5.2. Nepasterizirani sokovi od voća i povrća (gotova hrana)	<i>E.coli</i>	5	2	100 cfu/g	1000 cfu/g	BAS ISO 16649-1 ili 2	Proces proizvodnje	Unapređenje higijene proizvodnje i odabira sirovina

⁽¹⁾ n = broj elementarnih jedinica koje čine uzorak; c = broj elementarnih jedinica uzorka koje imaju vrijednosti između m i M.

⁽²⁾ Koriste se najnovija izdanja standarda BAS.

Tumačenje rezultata ispitivanja

Navedena ograničenja odnose se na svaku elementarnu jedinicu uzorka koja je ispitana.

Rezultati ispitivanja pokazuju mikrobiološku kvalitetu ispitivanog procesa.

E. coli u rezanom voću i povrću (gotova hrana) i u nepasteriziranim sokovima od voća i povrća (gotova hrana):

- zadovoljavajući - ako su sve uočene vrijednosti $\leq m$,
- prihvatljivi - ako je maksimum c/n vrijednosti između m i M, a ostale uočene vrijednosti su $\leq m$,
- nezadovoljavajući - ako su jedna ili više uočenih vrijednosti $> M$ ili su više od c/n vrijednosti između m i M.

POGLAVLJE 3. PRAVILA UZORKOVANJA I PRIPREME ISPITNIH UZORAKA

3.1. Opća pravila uzorkovanja i pripreme ispitnih uzoraka

U nedostatku specifičnijih pravila uzorkovanja i pripreme ispitnih uzoraka, kao referentne metode primjenjuju se mjeodavni ISO standardi (Međunarodna organizacija za standardizaciju) i smjernice *Codex Alimentarius*.

3.2. Uzorkovanje za bakteriološko ispitivanje u klaonicama i u prostorijama u kojima se proizvodi mljeveno meso, proizvodi od mesa, mehanički separirano meso i svježe meso

3.2.1. Pravila uzorkovanja za trupove goveda, svinja, ovaca, koza i konja

Destruktivne i nedestruktivne metode uzorkovanja, odabir mjesta uzorkovanja i pravila skladištenja i prijevoza uzoraka opisani su u standardu BAS ISO 17604.

Za vrijeme svakog postupka uzorkovanja proizvoljno se uzimaju uzorci s pet trupova. Pri odabiru mjesta uzorkovanja potrebno je uzeti u obzir tehnologiju klanja koja se koristi u svakom pojedinačnom postrojenju.

Prilikom uzorkovanja za analize na enterobakterije i ukupan broj aerobnih mezofilnih bakterija, uzorkuje se s četiri mjesta na svakom trupu. Četiri uzorka tkiva, koji ukupno daju 20 cm², uzimaju se destruktivnom metodom. Kada se u tu svrhu koristi nedestruktivna metoda, površina za uzorkovanje mora obuhvatiti najmanje 100 cm² (50 cm² za trupove malih preživara) po mjestu uzorkovanja.

Prilikom uzorkovanja za analize na salmonelu, potrebno je koristiti metodu uzorkovanja abrazivnom spužvom. Odaberu se dijelovi trupa za koje postoji najveća vjerojatnost da bi mogli biti kontaminirani. Ukupna površina uzorkovanja obuhvaća najmanje 400 cm².

Kada se uzorci uzimaju s različitih mjesta uzorkovanja na trupovima, takvi se uzorci objedinjuju prije ispitivanja.

3.2.2. Pravila uzorkovanja trupova peradi i svježeg mesa peradi

Subjekti u poslovanju s hranom u klaonicama za analizu salmonele moraju uzorkovati cijeli trup peradi s kožom vrata. Ostali objekti za preradu svježeg mesa peradi uzimaju uzorke za analizu salmonele dajući prednost cijelim trupovima peradi s kožom vrata, ako je dostupno, ali osiguravajući da su dijelovi piletine s kožom i/ili dijelovi piletine bez kože ili samo s malom količinom kože uključeni u analizu, a taj odabir će se temeljiti na riziku.

Subjekti u poslovanju s hranom u klaonicama moraju uključiti u svoje planove uzorkovanja trupove peradi iz jata s nepoznatim statusom salmonele ili statusom u kojem je poznato da je perad pozitivna na *Salmonella enteritidis* ili *Salmonella typhimurium*.

Prilikom provjere u odnosu na kriterij higijene procesa u točki 2.1.5. Poglavlja 2. ovoga Aneksa, za utvrđivanje salmonele na trupovima peradi u klaonicama nasumice će se prikupiti koža vrata s najmanje 15 trupova peradi, a nakon hlađenja tijekom svakog uzorkovanja.

Sa svakog trupa peradi uzima se komadić kože vrata, približno 10 g. Prije ispitivanja se uzorci s tri trupa peradi iz istog jata objedinjuju u jedan, kako bi se u konačnici dobilo 5 uzoraka po 25 g. Ti će se uzorci koristiti za provjeru sukladnosti s

kriterijem sigurnosti hrane iz točke 1.28. Poglavlja 1. ovoga Aneksa.

Za analizu salmonele u svježem mesu peradi koje nije u trupovima potrebno je iz iste serije prikupiti 5 uzoraka u ukupnoj količini od najmanje 25 g. Kada udio kože nije dovoljan da bi činio elementarnu jedinicu uzorka, uzorak uzet od dijelova pilettine s kožom treba sadržavati kožu i komadić tanke mišićne površine.

Uzorak uzet od dijelova pilettine bez kože ili samo s malom količinom kože mora sadržavati komadić tanke mišićne površine pridružen uzetoj koži u količini potrebnoj za formiranje dovoljnog uzorka. Komadić mesa uzima se na način koji uključuje što je više moguće površinskog sloja mesa.

3.2.3. Smjernice za uzorkovanje

Detaljnije smjernice o uzorkovanju s trupova, a osobito u vezi s mjestom uzorkovanja, mogu biti sastavnim dijelom smjernica za dobru praksu o kojima se govori u čl. 8. i 9. Pravilnika o higijeni hrane.

3.2.4. Učestalost uzorkovanja za trupove, mljeveno meso, proizvode od mesa, mehanički separirano meso i svježe meso peradi

Subjekti u poslovanju s hranom u klaonicama ili objektima za proizvodnju mljevenog mesa, mesnih proizvoda, mehanički separiranog mesa ili svježeg mesa peradi uzimaju uzorke za mikrobiološke analize najmanje jednom tjedno. Dan uzorkovanja mijenja se svakoga tjedna kako bi se osiguralo uzorkovanje svakog od sedam dana u tjednu.

Učestalost uzorkovanja mljevenog mesa i mesnih proizvoda za analize na *E. coli* i analizu ukupnoga broja aerobnih mezofilnih bakterija i uzorkovanja s trupova za analize na enterobakterije i analizu ukupnoga broja aerobnih mezofilnih bakterija može se smanjiti na ispitivanje svaka dva tjedna ako su dobiveni zadovoljavajući rezultati u šest uzastopnih tjedana.

U slučaju uzorkovanja za analize na salmonelu u mljevenom mesu, mesnim prerađevinama, trupovima i svježem mesu peradi, učestalost se može smanjiti na svaka dva tjedna ako su dobiveni zadovoljavajući rezultati u posljednjih 30 uzastopnih tjedana. Učestalost uzorkovanja za salmonelu također se može smanjiti ako se provodi nacionalni ili regionalni kontrolni program za salmonelu i ako taj program sadrži testiranje koje zamjenjuje opisano uzorkovanje. Učestalost uzorkovanja može se dodatno smanjiti ako nacionalni ili regionalni kontrolni program za salmonelu pokaže da je pojavljivanje/učestalost salmonele niska kod životinja koje subjekt u poslovanju s hranom u klaonicama kupuje odnosno nabavlja.

Međutim, kada je to opravdano na temelju analize rizika i naknadno odobreno od nadležnog tijela, male klaonice i postrojenja koja proizvode mljeveno meso, proizvode od mesa i svježe meso peradi u malim količinama mogu biti izuzeti od ovih pravila o učestalosti uzorkovanja.

3.3. Pravila uzorkovanja klica

Za potrebe ovoga Odjeljka, primjenjuju se definicije iz članka 2. toč. l) i m) Pravilnika.

3.3.1. Opća pravila uzorkovanja i ispitivanja

a) Prethodno ispitivanje serije sjemena

Subjekti u poslovanju s hranom koji proizvode klice obavljaju prethodno ispitivanje reprezentativnog uzorka svih serija sjemena. Reprezentativni uzorak sadrži najmanje 0,5 % mase serije sjemena u poduzorcima od 50 g ili se odabire na temelju strukturirane, statistički istovrijedne strategije uzorkovanja koju je potvrdilo nadležno tijelo.

Za potrebe prethodnog ispitivanja subjekt u poslovanju s hranom mora uzgajati klice iz sjemena u reprezentativnom

uzorku u istim uvjetima u kojima će se uzgajati klice iz preostalog sjemena iz serije.

b) Uzorkovanje i ispitivanje klica i vode korištene za namakanje

Subjekti u poslovanju s hranom koji proizvode klice uzimaju uzorke za mikrobiološko ispitivanje u fazi u kojoj je najveća vjerojatnoća da će se otkriti *E. coli* koja stvara toksin shiga (STEC) i *Salmonella* spp., a u svakom slučaju ne prije 48 sati nakon početka procesa klijanja.

Uzorci klica analiziraju se u skladu sa zahtjevima navedenim u redcima 1.18. i 1.29. Poglavlja 1.

Međutim, ako subjekt u poslovanju s hranom koji proizvodi klice ima plan uzorkovanja, uključujući i postupke uzorkovanja i točke uzorkovanja vode korištene za namakanje, zahtjeve u pogledu uzorkovanja predviđene planovima uzorkovanja iz redaka 1.18. i 1.29. Poglavlja 1. može zamijeniti analizom 5 uzoraka od 200 ml vode korištene za namakanje klica.

U tom se slučaju zahtjevi navedeni u redcima 1.18. i 1.29. Poglavlja 1. primjenjuju na analizu vode korištene za namakanje klica, uz graničnu vrijednost odsutnosti u 200 ml.

Kad se serija sjemena ispituje prvi put, subjekti u poslovanju s hranom mogu staviti klice na tržište samo ako su rezultati mikrobiološke analize u skladu s redcima 1.18. i 1.29. Poglavlja 1. ili s graničnom vrijednošću odsutnosti u 200 ml ako analiziraju vodu korištenu za namakanje.

c) Učestalost uzorkovanja

Subjekti u poslovanju s hranom koji proizvode klice uzimaju uzorke za mikrobiološku analizu najmanje jednom mjesečno u fazi u kojoj je najveća vjerojatnoća da će se otkriti *E. coli* koja stvara toksin shiga (STEC) i *Salmonella* spp., a u svakom slučaju ne prije 48 sati nakon početka procesa klijanja.

3.3.2. Odstupanje od prethodnog ispitivanja svih serija sjemena predviđenog u točki 3.3.1. stavku a) ovoga Odjeljka

Ako je to opravdano na temelju dolje navedenih uvjeta i ako to odobri nadležno tijelo, subjekti u poslovanju s hranom koji proizvode klice mogu biti izuzeti od uzorkovanja navedenog u točki 3.3.1. stavku a) ovoga Odjeljka ako:

- je nadležno tijelo utvrdilo da subjekt u poslovanju s hranom provodi sustav upravljanja sigurnošću hrane u tom objektu koji može uključivati postupke u proizvodnom procesu kojima se smanjuje mikrobiološka opasnost i
- prethodni podaci potvrđuju da su tijekom najmanje šest uzastopnih mjeseci prije dodjele odobrenja sve serije različitih vrsta klica proizvedenih u objektu bile u skladu s kriterijima sigurnosti hrane navedenim u redcima 1.18. i 1.29. Poglavlja 1."

Članak 5.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 217/16
15. rujna 2016. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. Denis Zvizdić, v. r.

На основу чл. 16. и 17. став 2. и члана 72. Закона о храни ("Службени гласник БиХ", број 50/04) и члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Савјет министара Босне и Херцеговине, на приједлог Агенције за безбједност хране Босне и Херцеговине, у сарадњи са надлежним органима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, на 73. сједници, одржаној 15. септембра 2016. године, донио је

ПРАВИЛНИК О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О МИКРОБИОЛОШКИМ КРИТЕРИЈУМИМА ЗА ХРАНУ

Члан 1.

У Правилнику о микробиолошким критеријима за храну ("Службени гласник БиХ", број 11/13) (у даљем тексту: Правилник) у члану 1. у ставу (1) ријечи: "у складу са чланом 5. Правилника о хигијени хране ("Службени гласник БиХ", број 4/13) замјењују се сљедећим ријечима: "у складу са посебним прописима о хигијени хране".

У члану 1. у ставу (2) ријечи: "у складу са Правилником о службеним контролама које се врше ради верификације поступања у складу с одредбама прописа о храни и храни за животиње те прописа о здрављу и добробити животиња ("Службени гласник БиХ", број 4/13) замјењују се сљедећим ријечима: "у складу са посебним прописима којима се регулишу инспекцијске и службене контроле".

У члану 1. у ставу (3) ријечи: "Правилником о хигијени хране животињског поријекла ("Службени гласник БиХ", број 103/12) замјењују се сљедећим ријечима: "посебним прописима о хигијени хране животињског поријекла".

Члан 2.

У члану 2. у тачки ф) ријечи: "Правилником о општем декларисању и означавању запаковане хране ("Службени гласник БиХ", број 87/08)" замјењују се сљедећим ријечима: "посебним прописима о давању информација потрошачима".

У члану 2. у тачки х) ријечи: "Правилником о формулама за дојенчад и формулама након дојења ("Службени гласник БиХ", број 105/12)" замјењују се сљедећим ријечима: "посебним прописима о формулама за дојенчад и формулама након дојења".

У члану 2. у тачки и) ријечи: "Правилником о дијеталној храни за посебне медицинске потребе ("Службени гласник БиХ", број 71/11)" замјењују се сљедећим ријечима: "посебним прописима о дијеталној храни за посебне медицинске потребе".

У члану 2. иза тачке л) додају се тач. м) и н) које гласе:

"м) **клице** подразумевају производ добијен клијањем сјеменки и њиховог развоја у води или другом медијуму, убран прије развоја правих листова и предвиђен да се једе цијели, заједно са сјеменком;

н) **серија** подразумева количину клица или сјемена намијењеног производњи клица, истог таксономског назива, која се отпрема из истог објекта на исто одредиште истог дана. Једна или више серија могу чинити пошиљку. Међутим, сјеменке различитих таксономских имена које су помијешане у истом паковању и за које је предвиђено да клијају заједно те њихове клице такође се сматрају једном серијом."

Члан 3.

У члану 7. став (3) мијења се и гласи:

"Субјекти у пословању са храном могу измијенити првобитну намјену производне серије за друге сврхе, под условом да таква употреба не представља ризик по здравље људи или здравље животиња и под условом да је такву употребу одобрио надлежни орган ентитета и Брчко Дистрикта БиХ, на основу процедура заснованих на НАССР принципима и доброј хигијенској пракси."

У члану 7. у ставу (4) ријечи: "у тачки д) Поглавља III Одјељак V Прилог III Правилника о хигијени хране животињског поријекла ("Службени гласник БиХ", 103/12)" замјењују се сљедећим ријечима: "посебним прописима о хигијени хране животињског поријекла".

Члан 4.

Анекс I мијења се и гласи:

АНЕКС I МИКРОБИОЛОШКИ КРИТЕРИЈУМИ ЗА ХРАНУ

ПОГЛАВЉЕ 1. Критеријуми безбједности хране

ПОГЛАВЉЕ 2. Критеријуми хигијене процеса производње

2.1. Месо и месни производи

2.2. Млијеко и млијечни производи

2.3. Производи од јаја

2.4. Производи рибарства

2.5. Поврће, воће и производи од поврћа и воћа

ПОГЛАВЉЕ 3. Правила узорковања и припрема испитних узорака

3.1. Општа правила узорковања и припрема испитних узорака

3.2. Бактериолошко узорковање у клаоницама и у објектима за производњу мљевеног меса и месних прерађевина

n - број елементарних јединица које чине узорак,

m - гранична вриједност - резултати се сматрају задовољавајућим ако су све добијене вриједности мање или једнаке вриједности "m",

M - максимална дозвољена вриједност изнад које се резултати сматрају незадовољавајућим. Ако само један резултат прелази ову вриједност, узорак је неприхватљив односно незадовољавајући,

c - број елементарних јединица узорака у којима вриједности могу да буду између "m" и "M". Узорак је прихватљив ако су у одређеном броју елементарних јединица узорака (c) вриједности резултата између "m" и "M" а у осталим елементарним јединицама узорака испод или једнако "m",

n.n. - одсуство микроорганизама у узорку или групном узорку,

cfu - (*colony forming units*), јединица формираних колонија,

a_w - активност воде, количина воде којом микроорганизми располажу у реакцијама метаболизма,

pH - вриједност, мјерни показатељ одрживости производа.

ПОГЛАВЉЕ 1. КРИТЕРИЈУМИ БЕЗБЈЕДНОСТИ ХРАНЕ

Категорија хране	Микроорганизми/ њихови токсини, метаболити	План узорковања ⁽¹⁾		Ограничења ⁽²⁾		Аналитичка референтна метода ⁽³⁾	Фаза у којој се критеријум примјењује
		n	c	m	M		
1.1. Готова храна намијењена за дојенчад и готова храна за посебне медицинске потребе ⁽⁴⁾	<i>Listeria monocytogenes</i>	10	0	n.n. у 25g		BAS EN ISO 11290 - 1	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.2. Готова храна која погодује расту	<i>Listeria monocytogenes</i>	5	0	100 cfu/g ⁽⁵⁾		BAS EN ISO 11290 - 2 ⁽⁶⁾	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
		5	0	n.n. у 25g ⁽⁷⁾		BAS EN ISO	Прије него што храна напусти

<i>L. monocytogenes</i> , осим хране намијењене за дојенчад и за посебне медицинске потребе					11290 - 1	директну контролу субјекта у пословању са храном, који ју је произвео
1.3. Готова храна која не погодује расту <i>L. monocytogenes</i> , осим хране намијењене за дојенчад и за посебне медицинске потребе ⁽⁴⁾⁽⁸⁾	<i>Listeria monocytogenes</i>	5	0	100 cfu/g	BAS EN ISO 11290 - 2 ⁽⁶⁾	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.4. Мљевено месо и месне прерађевине намијењени за јело у сировом стању	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n. y 25g	BAS EN ISO 6579	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.5. Мљевено месо и месне прерађевине начињене од меса живине намијењени за јело кувани	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n. y 25g	BAS EN ISO 6579	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.6. Мљевено месо и месне прерађевине других врста осим перади намијењени за јело кувани	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n. y 10g	BAS EN ISO 6579	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.7. Механички сепарисано месо (MCM) ⁽⁹⁾	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n. y 10g	BAS EN ISO 6579	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.8. Месни производи намијењени за јело сирови, осим производа код којих процес производње или састав производа отклањају ризик од салмонеле	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n. y 25g	BAS EN ISO 6579	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.9. Месни производи од меса перади намијењени за јело кувани	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n. y 25g	BAS EN ISO 6579	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.10. Желатин и колаген	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n. y 25g	BAS EN ISO 6579	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.11. Сиреви, путер и павлака произведени од сировог млијека или млијека које обрађено температуром нижом од температуре пастеризације ⁽¹⁰⁾	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n. y 25g	BAS EN ISO 6579	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.12. Млијеко у праху и сурутка у праху	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n. y 25g	BAS EN ISO 6579	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.13. Сладолед ⁽¹¹⁾ , изузев производа код којих процес производње или састав производа отклањају ризик од салмонеле	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n. y 25g	BAS EN ISO 6579	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.14. Производи од јаја, изузев производа код којих процес производње или састав производа отклањају ризик од салмонеле	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n. y 25g	BAS EN ISO 6579	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.15. Готова храна која садржи сирово јаја, изузев производа код којих процес производње или састав производа отклањају ризик од салмонеле	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n. y 25g или ml	BAS EN ISO 6579	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.16. Кувани ракови (тврдокошци) и шкољкаши (мекушци)	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n. y 25g	BAS EN ISO 6579	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.17. Живи шкољкаши, бодљокошци, плаштаци и пужеви	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n. y 25g	BAS EN ISO 6579	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.18. Проклијала сјемена / клице (готова храна) ⁽²³⁾	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n. y 25g	BAS EN ISO 6579	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.19. Резано воће и поврће (готова храна)	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n. y 25g	BAS EN ISO 6579	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.20. Непастеризовани сокови од воћа и поврћа (готова храна)	<i>Salmonella</i>	5	0	n.n. y 25g	BAS EN ISO 6579	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.21. Сиреви, млијеко у праху и сурутка у праху, како је наведено у критеријумима за коагулаза-позитивне стафилококе у	Стафилококни ентеротоксини	5	0	Не детектују се у 25g	Европска скрининг метода CRL за коагулаза позитивне стафилококе ⁽¹³⁾	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања

поглављу 2.2. овог анекса						
1.22. Дехидриране формуле за дојенчад и дехидрирана дијететска храна за специјалне медицинске намјене која је намијењена за дојенчад испод шест мјесеци старости	Salmonella	30	0	n.n. y 25g	BAS EN ISO 6579	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.23. Дехидриране формуле након дојења	Salmonella	30	0	n.n. y 25g	BAS EN ISO 6579	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.24. Дехидриране формуле за дојенчад и дехидрирана дијететска храна за специјалне медицинске намјене која је намијењена за дојенчад млађу од шест мјесеци ⁽¹⁴⁾	Cronobacter spp. (Enterobacter sakazakii)	30	0	n.n. y 10 g	BAS ISO/TS 22964	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.25. Живи шкољкаши, бодљокошци, плашташи и пужеви	E. coli⁽¹⁵⁾	1 ⁽¹⁶⁾	0	230 MPN/100g у месу и интравалвуларној течности	BAS ISO/TS 16649-3	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.26. Производи рибарства који су произведени од риблих врста које се повезују са великом количином хистидина ⁽¹⁷⁾	Хистамин	9 ⁽¹⁸⁾	2	100 mg/kg 200 mg/kg	HPLC ⁽¹⁹⁾	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.27. Производи рибарства, осим оних из категорије хране 1.27а, обрађени ензимским дозиравањем у саламури, произведени од риблих врста повезаних с високом количином хистидина ⁽¹⁷⁾	Хистамин	9 ⁽¹⁸⁾	2	200 mg/kg 400 mg/kg	HPLC ⁽¹⁹⁾	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.27а. Рибли сос добијен ферментацијом производа рибарства	Хистамин	1		0 400 mg/kg	HPLC ⁽¹⁹⁾	Производи стављени на тржиште током њиховог рока трајања
1.28. Свјеже месо перади ⁽²⁰⁾	Salmonella typhimurium⁽²¹⁾ Salmonella enteritidis	5	0	n.n. y 25 g	BAS EN ISO 6579 (за детекцију) <i>White-Kaufmann-Le Minor</i> шема (за серотипизацију)	Производи који су стављени на тржиште за вријеме рока трајања
1.29. Клице ⁽²³⁾	E. coli која ствара токсин <i>shiga</i> (STEC) O157, O26, O111, O103, O145 и O104:H4	5	0	n.n. y 25 g	BAS CEN/ISO TS 13136 ⁽²²⁾	Производи стављени на тржиште за вријеме рока трајања

⁽¹⁾ n = број елементарних јединица које чине узорак; c = број елементарних јединица узорка које дају вриједности између m и M.

⁽²⁾ За тачке 1.1. - 1.25. и 1.27а. и 1.28. m = M.

⁽³⁾ Користе се најновија издања BAS стандарда.

⁽⁴⁾ Редовно испитивање у односу на критеријум није корисно у уобичајеним околностима за следећу готову храну:

- храну која је термички обрађена или другим поступком који је ефикасан за елиминацију *L. monocytogenes*, када након такве обраде није могућа поновна контаминација (нпр. термички обрађени производи у свом коначном паковању),
- свјеже, нерезано и непрерађено поврће и воће, изузев проклијалог сјемена/клица,
- хљеб, кекс и слични производи,
- флаширана или пакована вода, безалкохолна пића, пиво, јабуково вино (ферментисани сок од јабука, цидер), вино, јака алкохолна пића и слични производи,
- шећер, мед и кондиторски производи, укључујући производе од какаа и чоколаде,
- живи шкољкаши
- со намијењена за људску исхрану.

⁽⁵⁾ Овај критеријум се примјењује ако је произвођач у могућности да докаже, на захтјев надлежног органа, да производ неће прелазити ограничење од 100 cfu/g за вријеме рока трајања. Субјекат у пословању са храном може

поставити прелазна ограничења током процеса која морају бити довољно ниска да гарантују да ограничење од 100 cfu/g неће бити прекорачено на истеку рока трајања.

⁽⁶⁾ 1 ml инокулума ставља се на Петријеву посуду пречника 140 mm или на три Петријеве посуде пречника 90 mm.

⁽⁷⁾ Овај критеријум се примјењује на контролу производа прије стављања на тржиште, када субјект у пословању са храном на задовољавајући начин не може доказати, на захтјев надлежног органа, да производ неће прелазити ограничење од 100 cfu/g за вријеме рока трајања.

⁽⁸⁾ Производи са вриједности $pH \leq 4.4$ или $a_w \leq 0.92$, производи са вриједности $pH \leq 5.0$ и $a_w \leq 0.94$, производи са роком трајања краћим од пет дана аутоматски се сврставају у ову категорију. Остале категорије производа такође могу припадати овој категорији, уз услов научне оправданости.

⁽⁹⁾ Овај критеријум се примјењује на механички сепарисано месо (МСМ) произведено техникама наведеним у тачки д) Поглавља III Одјељак V Прилог III Правилника о хигијени хране животињског поријекла ("Службени гласник БиХ", број 103/12).

⁽¹⁰⁾ Изузев производа за које је субјект у пословању са храном - произвођач - у могућности да докаже, на захтјев надлежног органа, да због времена сазријевања и a_w производа, гдје је то одговарајуће, нема ризика од салмонеле.

⁽¹¹⁾ Само сладоледи који садрже млијечне састојке.

⁽¹²⁾ Избрисана напомена

⁽¹³⁾ Референца: Заједничка референтна лабораторија за коагулаза позитивне стафилококе. Европска скрининг метода за откривање стафилококних ентеротоксина у млијеку и млијечним производима.

⁽¹⁴⁾ Упоредно тестирање ентеробактерија и *E.sakazakii* вршиће се ако није успостављена корелација између ових микроорганизама на нивоу појединачног плана објекта. За сваки производ у којем су изоловане ентеробактерије, цијела серија мора да буде испитана на присуство *E. sakazakii*. Одговорност је на произвођачу да на одговарајући начин покаже надлежном органу корелацију између ентеробактерија и *E. sakazakii*.

⁽¹⁵⁾ *E. coli* се овдје користи као индикатор фекалне контаминације.

⁽¹⁶⁾ Обједињени узорак који се састоји од минимално 10 појединачних животиња.

⁽¹⁷⁾ Посебно врсте риба следећих родова: *Scombridae*, *Clupeidae*, *Engraulidae*, *Coryfenidae*, *Pomatomidae*, *Scombrosidae*.

⁽¹⁸⁾ Појединачни узорци могу се узети у фази малопродаје. У том случају не примјењује се претпоставка утврђена чланом 13. став (4) Закона о храни ("Службени гласник БиХ", број 50/04), према којем цијелу серију треба сматрати неприкладном за употребу, осим ако резултат премашује М.

⁽¹⁹⁾ Референце: 1. Malle P., Valle M., Bouquelet S. Анализа биогених амина укључених у распадање риба. J. AOAC Internat. 1996, 79, 43-49. 2. Duflos G., Dervin C., Malle P., Bouquelet S. Релевантност утицаја матрице у одређивању биогенских амина у листу (*Pleuronectes platessa*) и пошмољу (*Merlangius merlangus*). J. AOAC Internat. 1999, 82, 1097-1101.

⁽²⁰⁾ Овај критеријум се примјењује на свјеже месо из расплодног јата врсте *Gallus gallus*, носиља, товних пилића/бројлера и расплодних и товних јата ћурки.

⁽²¹⁾ Што се тиче монофазних *Salmonella typhimurium* само 1,4,(5, 12:и:-је укључено

⁽²²⁾ Узимајући у обзир најновије прилагођавање референтне лабораторије Европске уније за *Escherichia coli*, укључујући веротоксичну *E. coli* (VTEC), за откривање STEC O104:H4.

⁽²³⁾ Искључујући клице које су биле подвргнуте поступку којим се адекватно уклањају *Salmonella* spp. и STEC.

Интерпретација резултата испитивања

Наведене граничне вриједности односе се на сваку елементарну јединицу узорка која је испитана, осим живих шкољкаша, живих бодљокожаца, плашташа и пужева у односу на испитивање на *E. coli*, гдје се ограничење односи на обједињени узорак. Резултати испитивања показују микробиолошки квалитет испитане серије ¹.

L. monocytogenes у готовој храни намијењеној за дојенчад и за специјалне медицинске намјене:

- задовољавајући, ако све уочене вриједности показују одсуство бактерије,
- незадовољавајући, ако је нађено присуство бактерије у било којој елементарној јединици узорка.

L. monocytogenes у готовој храни која може да подржава раст *L. monocytogenes* прије него што је та храна престала да буде под директном контролом субјекта у пословању са храном који ју је произвео и када субјекат није

у могућности да докаже да производ неће прекорачити ограничење од 100 cfu/g за вријеме рока трајања:

- задовољавајући, ако све уочене вриједности показују одсуство бактерије,
- незадовољавајући, ако је нађено присуство бактерије у било којој елементарној јединици узорка.

L. monocytogenes у осталој готовој храни и *E. coli* у живим шкољкашима:

- задовољавајући, ако су све уочене вриједности ≤ ограничењу,
- незадовољавајући, ако је било која од вриједности > од ограничења.

Salmonella у различитим категоријама хране:

- задовољавајући, ако све уочене вриједности показују одсуство бактерије.
- незадовољавајући, ако је нађено присуство бактерије у било којој елементарној јединици узорка.

Стафилококни ентеротоксини у млијечним производима:

- задовољавајући, ако ентеротоксини нису уочени ни у једној елементарној јединици узорка,
- незадовољавајући, ако су ентеротоксини уочени у било којој елементарној јединици узорка.

Enterobacter sakazakii у дехидрираној формули за дојенчад и дехидрираној дијететској храни за специјалне медицинске намјене, намијењеној за дојенчад млађу од шест мјесеци:

- задовољавајући, ако све уочене вриједности показују одсуство бактерије,
- незадовољавајући, ако се открије присуство бактерије у било којој елементарној јединици узорка.

Хистамин у производима рибарства:

Хистамин у производима рибарства од рибљих врста које се повезују са високим садржајем хистидина, осим рибљег соса добијеног ферментацијом производа рибарства:

- задовољавајуће, ако су испуњени следећи захтјеви:
 - 1) установљена средња вриједност је ≤ m;
 - 2) максимум с од n испитиваних узорака има вриједности између m и M;
 - 3) нема установљених вриједности које прелазе границу M,
- незадовољавајуће, ако је установљена средња вриједност већа од m или ако је више од с од испитиваних n узорака између m и M или ако је једна или више установљених вриједности већа од M.

Хистамин у рибљем сосу добијен ферментацијом производа рибарства:

- задовољавајуће, ако је установљена вриједност ≤ граничној вриједности,
- незадовољавајуће, ако је установљена вриједност > од граничне вриједности.

¹ Резултати испитивања се такође могу употријебити за оцјену дјелотворности НАССР-а или добре хигијенске праксе процеса

ПОГЛАВЉЕ 2. КРИТЕРИЈУМИ ХИГИЈЕНЕ ПРОЦЕСА

2.1. Месо и месни производи

Категорија хране	Микро-организми	План узорковања ⁽¹⁾		Ограничења ⁽²⁾		Аналитичка референтна метода ⁽³⁾	Фаза у којој се критеријум примјењује	Поступци у случају незадовољавајућих резултата
		n	c	m	M			
2.1.1. Трупови говеда, оваца, коза и коња ⁽⁴⁾	Аеробне мезофилне бактерије			3.5 log cfu/cm ² log дневног просјека	5.0 log cfu/cm ² log дневног просјека	BAS ISO 4833	Трупови након расијецања али прије хлађења	Унапређење хигијене клања и ревидирање контрола процеса
	Ентеробактерије			1.5 log cfu/cm ² log дневног просјека	2.5 log cfu/cm ² log дневног просјека	BAS ISO 21528-2	Трупови након расијецања али прије хлађења	Унапређење хигијене клања и ревидирање контрола процеса
2.1.2. Трупови свиња ⁽⁴⁾	Аеробне мезофилне бактерије			4.0 log cfu/cm ² log дневног просјека	5.0 log cfu/cm ² log дневног просјека	BAS ISO 4833	Трупови након расијецања али прије хлађења	Унапређење хигијене клања и ревидирање контрола процеса
	Ентеробактерије			2.0 log cfu/cm ² log дневног просјека	3.0 log cfu/cm ² log дневног просјека	BAS ISO 21528-2	Трупови након расијецања али прије хлађења	Унапређење хигијене клања и ревидирање контрола процеса
2.1.3. Трупови говеда, оваца, коза и коња	<i>Salmonella</i>	50 ⁽⁵⁾	2 ⁽⁶⁾	n.p. на тестираном подручју по трупу		BAS EN ISO 6579	Трупови након расијецања али прије хлађења	Унапређење хигијене клања и ревидирање контрола процеса и поријекла животиња
2.1.4. Трупови свиња	<i>Salmonella</i>	50 ⁽⁵⁾	3 ⁽⁶⁾	n.p. на тестираном подручју по трупу		BAS EN ISO 6579	Трупови након расијецања али прије хлађења	Унапређење хигијене клања и ревидирање контрола процеса, поријекла животиња и мјера биосигурности на фармама поријекла
2.1.5. Трупови перади пилића / бројлера и ћурки	<i>Salmonella</i> spp. ⁽¹⁰⁾	50 ⁽⁵⁾	5 ⁽⁶⁾	n.p. у 25 g обједињеног узорка коже врата		BAS EN ISO 6579	Трупови након хлађења	Унапређење хигијене клања и ревидирање контрола процеса, поријекла животиња и мјера биосигурности на фармама поријекла
2.1.6. Мљевено месо	Аеробне мезофилне бактерије ⁽⁷⁾	5	2	5x10 ⁵ cfu/g	5x10 ⁶ cfu/g	BAS ISO 4833	Завршетак производног процеса	Унапређење хигијене производње и унапређења селекције и/или поријекла сировина
	<i>E.coli</i> ⁽⁸⁾	5	2	50 cfu/g	500 cfu/g	BAS ISO 16649-1 или 2	Завршетак производног процеса	Унапређење хигијене производње и унапређења селекције и/или поријекла сировина
2.1.7. Механички сепарисано месо (МСМ) ⁽⁹⁾	Аеробне мезофилне бактерије	5	2	5x10 ⁵ cfu/g	5x10 ⁶ cfu/g	BAS ISO 4833	Завршетак производног процеса	Унапређење хигијене производње и унапређења селекције и/или поријекла сировина
	<i>E.coli</i> ⁽⁸⁾	5	2	50 cfu/g	500 cfu/g	BAS ISO 16649-1 или 2	Завршетак производног процеса	Унапређење хигијене производње и унапређења селекције и/или поријекла сировина
2.1.8. Месне прерађевине	<i>E.coli</i> ⁽⁸⁾	5	2	500 cfu/g или cm ²	5 000 cfu/g или cm ²	BAS ISO 16649-1 или 2	Завршетак производног процеса	Унапређење хигијене производње и унапређења селекције и/или поријекла сировина

⁽¹⁾ n = број елементарних јединица које чине узорак; c = број елементарних јединица узорка које имају вриједности између m и M.

⁽²⁾ За тачке 2.1.3 - 2.1.5 m = M.

⁽³⁾ Користе се најновија издања BAS стандарда.

⁽⁴⁾ Ограничења (m и M) примјењују се само на узорке узете путем деструктивне методе. Логаритам дневног просјека рачуна се тако што се прво узима логаритамска вриједност сваког појединачног резултата теста, а потом се израчунава средња вриједност тих логаритамских вриједности.

⁽⁵⁾ 50 узорака се добије из 10 узастопних поступака узорковања у складу са правилима узорковања и учесталости како је то прописано у овом правилнику.

⁽⁶⁾ Број узорака у којима је откривено присуство салмонеле. Вриједност (c) подлијеже ревидирању како би се узео у обзир постигнути напредак у вези са смањењем њене учесталости. Регије са ниском учесталости салмонеле могу користити ниже (c) вриједности чак и прије ревидирања.

⁽⁷⁾ Овај критеријум се не примјењује на мљевено месо које се производи у малопродаји с роком трајања производа краћим од 24 сата.

⁽⁸⁾ *E. coli* се овдје користи као индикатор фекалне контаминације.

⁽⁹⁾ Ови критеријуми се примјењују на механички сепарисано месо (МСМ) произведено помоћу техника које се помињу у тачки д) Поглавља III Одјелак V Прилог III Правилника о хигијени хране животињског поријекла ("Службени гласник БиХ", број 103/12).

⁽¹⁰⁾ У случајевима гдје је пронађена *Salmonella* spp., изолати ће бити даље серотипизовани за *Salmonella typhimurium* и *Salmonella enteritidis* с циљем провере усклађености са микробиолошким критеријумом из реда 1.28, Поглавља 1.

Интерпретација резултата испитивања

Наведена ограничења односе се на сваку елементарну јединицу узорка која је испитана, изузев испитивања трупова, када се ограничења односе на обједињени узорак.

Резултати испитивања показују микробиолошки квалитет испитаног процеса.

Ентеробактерије и укупан број аеробних мезофилних бактерија у труповима говеда, оваца, коза, коња и свиња:

- задовољавајући, ако је логаритам дневног просјека $\leq m$,
- прихватљив, ако је логаритам дневног просјека између m и M ,
- незадовољавајући, ако је логаритам дневног просјека $> M$.

Salmonella у труповима:

- задовољавајући, ако је присуство *Salmonella* откривено у максимално c/n узорака,
- незадовољавајући, ако је присуство *Salmonella* откривено у више од c/n узорака.

Након сваког поступка узорковања процјењују се резултати посљедњих десет узорковања како би се добио n број узорака.

E. coli и укупан број аеробних мезофилних бактерија у мљевеном месу, месним прерађевинама и механички сепарисаном месу (MCM):

- задовољавајући, ако су уочене вриједности $\leq m$,
- прихватљив, ако је највише c/n вриједности између m и M , а остале уочене вриједности су $\leq m$,
- незадовољавајући, ако је једна или више уочених вриједности $> M$ или су више од c/n вриједности између m и M .

2.2. Млијеко и млијечни производи

Категорија хране	Микро-организми	План узорковања ⁽¹⁾		Ограничења ⁽²⁾		Аналитичка референтна метода ⁽³⁾	Фаза у којој се критеријум примјењује	Радња у случају незадовољавајућих резултата
		n	c	m	M			
2.2.1. Пастеризовано млијеко и други пастеризовани течни млијечни производи ⁽⁴⁾	Ентеробактерије	5	0	10 cfu/ml		BAS ISO 21528-2	Завршетак производног процеса	Проверити дјелотворност термичке обраде и спречавање поновне контаминације као и квалитет сировина
2.2.2. Сиреви прављени од млијека или сурутке који су подвргнути термичкој обради	<i>E.coli</i> ⁽⁶⁾	5	2	100 cfu/g	1 000 cfu/g	BAS ISO 16649-1 или 2	У оном моменту током процеса производње када се очекује највећи збир <i>E. coli</i> ⁽⁶⁾	Унапређење хигијене производње и селекције сировина
2.2.3. Сиреви прављени од сировог млијека	Коагулаза-позитивне стафилококе	5	2	10 ⁴ cfu/g	10 ⁵ cfu/g	BAS EN ISO 6888-2	У оном моменту током процеса производње када се очекује највећи број стафилокока	Унапређење хигијене производње и селекције сировина. Ако се детектују вриједности $>10^5$ cfu/g, серија сира мора се испитати на присуство стафилококних ентеротоксина.
2.2.4. Сиреви прављени од млијека које је подвргнуто термичкој обради на температури нижој од оне при пастеризацији ⁽⁷⁾ и сазрели сиреви прављени од млијека или сурутке које је подвргнуто пастеризацији или јачој термичкој обради ⁽⁶⁾	Коагулаза-позитивне стафилококе	5	2	100 cfu/g	1000 cfu/g	BAS EN ISO 6888-1 или 2		
2.2.5. Несазрели мекани сиреви (свјежи сиреви) прављени од млијека или сурутке које је подвргнуто пастеризацији или јачој термичкој обради ⁽⁷⁾	Коагулаза-позитивне стафилококе	5	2	10 cfu/g	100 cfu/g	BAS EN ISO 6888-1 или 2	Завршетак процеса производње	Унапређење хигијене производње и селекције сировина. Ако се детектују вриједности $>10^5$ cfu/g, серија сира мора се испитати на присуство стафилококних ентеротоксина.
2.2.6. Путер и павлака прављени од сировог млијека или млијека термички обрађеног на температури нижој од оне при пастеризацији	<i>E.coli</i> ⁽⁶⁾	5	2	10 cfu/g	100 cfu/g	BAS ISO 16649-1 или 2	Завршетак процеса производње	Унапређење хигијене производње и селекције сировина
2.2.7. Млијеко у праху и сурутка у праху ⁽⁴⁾	Ентеробактерије	5	0	10 cfu/g		BAS ISO 21528-2	Завршетак процеса производње	Проверити дјелотворност термичке обраде и спречавање поновне контаминације
	Коагулаза-позитивне стафилококе	5	2	10 cfu/g	100 cfu/g	BAS EN ISO 6888-1 или 2	Завршетак процеса производње	Унапређење хигијене производње. Ако се детектују вриједности $>10^5$ cfu/g, серија сира мора се испитати на присуство стафилококних ентеротоксина.
2.2.8. Сладолед ⁽⁸⁾ и смрзнута млијечни десерти	Ентеробактерије	5	2	10 cfu/g	100 cfu/g	BAS ISO 21528-2	Завршетак процеса производње	Унапређење хигијене производње
2.2.9. Дехидриране формуле за дојенчад и дехидрирана дијететска храна за специјалне медицинске намене, намијењена за дојенчад млађу од шест мјесеци	Ентеробактерије	10	0	n.n. у 10 g		BAS ISO 21528-1	Завршетак процеса производње	Унапређење хигијене производње како би се минимизирала контаминација ⁽⁹⁾
2.2.10. Дехидриране формуле након	Ентеробактерије	5	0	n.n. у 10 g		BAS ISO 21528-1	Завршетак процеса производње	Унапређење хигијене производње како би се

дојења								минимизирала контаминација
2.2.11. Дехидриране формуле за дојенчад и дехидрирана дијететска храна за специјалне медицинске намене, намијењена за дојенчад млађу од шест мјесеци	Присуство <i>Bacillus cereus</i>	5	1	50 cfu/g	500 cfu/g	BAS EN ISO 7932 ⁽¹⁰⁾	Завршетак процеса производње	Унапређење хигијене производње. Превенција реконтаминације и избор сировина

⁽¹⁾ n = број елементарних јединица које чине узорак; c = број елементарних јединица узорка које имају вриједности између m и M.

⁽²⁾ За тачку 2.2.1, 2.2.7, 2.2.9. и 2.2.10. m = M.

⁽³⁾ Користе се најновија издања BAS стандарда.

⁽⁴⁾ Критеријум се не примјењује на производе намијењене за даљу прераду у прехранбеној индустрији.

⁽⁵⁾ *E. coli* се овдје користи као индикатор нивоа хигијене.

⁽⁶⁾ За сиреве који нису у могућности да подржавају раст *E. coli*, збир *E. coli* је обично највећи на почетку периода сазријевања, а за сиреве који су у могућности да подрже раст *E. coli*, он је обично највећи на завршетку периода сазријевања.

⁽⁷⁾ Изузев сирева за које произвођач може доказати надлежним органима да дати производ не представља ризик од стафилококних ентеротоксина.

⁽⁸⁾ Само онај сладолед који садржи састојке од млијека.

⁽⁹⁾ Упоредно тестирање ентеробактерија и *E. sakazakii* вршиће се ако није успостављена корелација између ових микроорганизама на нивоу појединачног плана објекта. За сваки производ у којем су изоловане ентеробактерије, цијела серија мора бити испитана на присуство *E. sakazakii*. Одговорност је на произвођачу да на одговарајући начин покаже надлежном органу корелацију између ентеробактерија и *E. sakazakii*.

⁽¹⁰⁾ 1 ml инокулума ставља се на Петријеву посуду пречника 140 mm или на три Петријеве посуде пречника 90 mm.

Интерпретација резултата испитивања

Наведена ограничења се односе на сваку елементарну јединицу узорка која је испитана.

Резултати испитивања показују микробиолошки квалитет испитаног процеса.

Ентеробактерије у дехидрираној формули за дојенчад и дехидрираној дијететској храни за специјалне медицинске намене, намијењеној за дојенчад млађу од шест мјесеци:

- задовољавајући, ако све уочене вриједности показују одсуство бактерије,
- незадовољавајући, ако је нађено присуство бактерије у било којој од елементарних јединица узорка

E. coli, ентеробактерије (остале категорије хране) и коагулаза позитивне стафилококе:

- задовољавајући, ако су све уочене вриједности $\leq m$,
- прихватљиви, ако максимум c/n вриједности између m и M, а остале уочене вриједности су $\leq m$,
- незадовољавајући, ако су једна или више уочених вриједности $> M$ или су више од c/n вриједности између m и M.

Присуство *Bacillus cereus* у дехидрираној формули за дојенчад и дехидрираној храни за специјалне медицинске потребе за дјецу млађу од шест мјесеци:

- задовољавајући ако су уочене вриједности $\leq m$,
- прихватљиви, ако је максимум c/n вриједности између m и M, а остале уочене вриједности су $\leq m$,
- незадовољавајући, ако су једна или више уочених вриједности $> M$ или су више од c/n вриједности између m и M.

2.3. Производи од јаја

Категорија хране	Микроорганизми	План узорковања ⁽¹⁾		Ограничења		Аналитичка референтна метода ⁽²⁾	Фаза у којој се критеријум примјењује	Радње у случају незадовољавајућих резултата
		n	c	m	M			
2.3.1. Производи од јаја	Ентеробактерије	5	2	10 cfu/g или ml	100 cfu/g или ml	BAS ISO 21528-2	Завршетак процеса производње	Провере дјелотворности термичке обrade и спречавање поновне контаминације

⁽¹⁾ n = број елементарних јединица које чине узорак; c = број елементарних јединица узорка које имају вриједности између m и M.

⁽²⁾ Користе се најновија издања BAS стандарда.

Интерпретација резултата испитивања

Наведена ограничења се односе на сваку елементарну јединицу узорка која је испитана.

Резултати испитивања показују микробиолошки квалитет испитаног процеса.

Ентеробактерије у производима од јаја:

- задовољавајући, ако су све уочене вриједности $\leq m$,
- прихватљиви, ако максимум c/n вриједности између m и M, а остале уочене вриједности су $\leq m$,
- незадовољавајући, ако су једна или више уочених вриједности $> M$ или су више од c/n вриједности између m и M.

2.4. Производи рибарства

Категорија хране	Микроорганизми	План узорковања ⁽¹⁾		Ограничења		Аналитичка референтна метода ⁽²⁾	Фаза у којој се критеријум примјењује	Радња у случају незадовољавајућих резултата
		n	c	m	M			
2.4.1. Извађени и ољуштени производи куваних тврдокожаца и мекушаца	<i>E.coli</i>	5	2	1 /g	10 /g	BAS ISO TS 16649-3	Завршетак процеса производње	Унапређење хигијене производње
	Коагулаза позитивне стафилококе	5	2	100 cfu/g	1000 cfu/g	BAS EN ISO 6888-1 или 2	Завршетак процеса производње	Унапређење хигијене производње

⁽¹⁾ n = број елементарних јединица које чине узорак; c = број елементарних јединица узорка које имају вриједности између m и M.

⁽²⁾ Користе се најновија издања BAS стандарда.

Интерпретација резултата испитивања

Наведена ограничења се односе на сваку елементарну јединицу узорка која је испитана.

Резултати испитивања показују микробиолошки квалитет испитаног процеса.

E. coli у извађеним и ољуштеним производима куваних тврдокожаца и мекушаца:

- задовољавајући, ако су све уочене вриједности $\leq m$,

- прихватљиви, ако максимум ц/н вриједности између m и M, а остале уочене вриједности су $\leq m$,
- незадовољавајући, ако су једна или више уочених вриједности $> M$ или су више од ц/н вриједности између m и M.

Коагулаза-позитивни стафилококи у извађеним и ољуштеним производима куваних тврдокожаца и мекушаца:

- задовољавајући, ако су све уочене вриједности $\leq m$,
- прихватљиви, ако максимум ц/н вриједности између m и M, а остале уочене вриједности су $\leq m$,
- незадовољавајући, ако су једна или више уочених вриједности $> M$ или су више од с/п вриједности између m и M.

2.5. Поврће, воће и производи од поврћа и воћа

Категорија хране	Микроорганизми	План узорковања ⁽¹⁾		Ограничења		Аналитичка референтна метода ⁽²⁾	Фаза у којој се критеријум примјењује	Радња у случају незадовољавајућих резултата
		n	c	m	M			
2.5.1. Резано воће и поврће (готова храна)	<i>E.coli</i>	5	2	100 cfu/g	1000 cfu/g	BAS ISO 16649-1 или 2	Процес производње	Унапређење хигијене производње и селекције сировина
2.5.2. Непастеризовани сокови од воћа и поврћа (готова храна)	<i>E.coli</i>	5	2	100 cfu/g	1000 cfu/g	BAS ISO 16649-1 или 2	Процес производње	Унапређење хигијене производње и селекције сировина

⁽¹⁾ n = број елементарних јединица које чине узорак; c = број елементарних јединица узорка које имају вриједности између m и M.

⁽²⁾ Користе се најновија издања BAS стандарда.

Интерпретација резултата испитивања

Наведена ограничења се односе на сваку елементарну јединицу узорка која је испитана.

Резултати испитивања показују микробиолошки квалитет испитаног процеса.

E. coli у резаном воћу и поврћу (готова храна) и у непастеризованим соковима од воћа и поврћа (готова храна):

- задовољавајући, ако су све уочене вриједности $\leq m$,
- прихватљиви, ако максимум с/п вриједности између m и M, а остале уочене вриједности су $\leq m$,
- незадовољавајући, ако су једна или више уочених вриједности $> M$ или су више од с/п вриједности између m и M.

ПОГЛАВЉЕ 3. ПРАВИЛА УЗОРКОВАЊА И ПРИПРЕМЕ ИСПИТНИХ УЗОРАКА**3.1. Општа правила за узорковање и припрему испитних узорака**

У недостатку специфичнијих правила за узорковање и припрему испитних узорака, као референтне методе примјењују се релевантни ISO стандарди (Међународна организација за стандардизацију) и смјернице *Codex Alimentarius*.

3.2. Узорковање за бактериолошко испитивање у клаоницама и у просторијама гдје се производи мљевено месо, производи од меса, механички сепарисано месо и свјеже месо**3.2.1. Правила узорковања за трупове говеда, свиња, оваца, коза и коња**

Деструктивне и неструктивне методе узорковања, селекција мјеста узорковања и правила складиштења и транспорта узорака описани су у стандарду BAS ISO 17604.

Током сваког поступка узорковања произвољно се узимају узорци са пет трупова. При селекцији мјеста узорковања потребно је узети у обзир технологију клања која се користи у сваком појединачном постројењу.

При узорковању за анализе на ентробактерије и укупан број аеробних мезофилних бактерија, узорак се узима са четири мјеста на сваком трупу. Четири узорка ткива који дају укупно 20 cm² узимају се деструктивном методом. Када се у ову сврху користи неструктивна метода, површина за узимање узорка мора обухватити минимално 100 cm² (50 cm² за трупове малих преживара) по мјесту узорковања.

При узимању узорка за анализе на салмонелу потребно је користити методу узорковања абразивним сунђетом. Изаберу се дијелови трупа за које постоји највећа вјероватноћа да би могли бити контаминирани. Укупна површина узорковања обухвата минимално 400 cm².

Када се узорци узимају са различитих мјеста узорковања на труповима, такви узорци се обједињују прије испитивања.

3.2.2. Правила за узорковање групова перади и свјежег меса перади

За анализе салмонеле субјекти у пословању са храном у клаоницама су обавезни узорковати цијели труп перади са кожом врата. Расјекаонице и објекти за прераду, осим оних који се налазе уз клаоницу и расијецају и прерађују једино месо које су примили из те клаонице, такође узимају узорке за анализу салмонеле. При узорковању предност дају цијелим труповима перади са кожом врата, ако су доступни, обезбјеђујући да су дијелови пилетине с кожом и/или дијелови пилетине без коже или са само малом количином коже укључени у анализу, а тај избор ће се заснивати на процјени ризика.

Субјекти у пословању са храном у клаоницама морају укључити у своје планове узорковања трупове перади из јата са непознатим статусом салмонеле или статусом у ком је познато да је перад позитивна на *Salmonella enteritidis* или *Salmonella typhimurium*.

Приликом провјеравања у односу на критеријум хигијене процеса у тачки 2.1.5. Поглавља 2. овог анекса, за утврђивање статуса перади у труповима перади у клаоницама насумице ће се прикупити кожа врата од најмање 15 трупова перади, након хлађења током сваког узорковања.

Са сваког трупа перади узима се комадић коже врата, приближно 10 g. Прије испитивања узорци са три трупа перади из истог јата обједињују се у један, како би се на крају добило пет узорака по 25 g. Ови узорци ће се користити за провјеру усклађености с критеријумом безбједности хране из тачке 1.28. Поглавља 1. овог анекса.

За анализу салмонеле у свјежем месу перади које није у труповима потребно је из исте серије прикупити пет узорака у укупној количини од најмање 25 g. Када удио коже није довољан да би чинио елементарну јединицу узорка, узорак узет од дијелова перади са кожом треба да садржава кожу и комадић танке мишићне површине.

Узорак узет од дијелова перади без коже или са само малом количином коже мора садржавати комадић танке мишићне површине придружен узетој кожи у количини потребној да се формира довољан узорак. Комади меса морају се узети на начин који укључује узимање што више површинског слоја меса.

3.2.3. Смјернице за узорковање

Детаљније смјернице о узорковању са трупова, а посебно у вези са мјестом узимања узорака, могу бити саставни дио смјерница за добру праксу о којима се говори у члану 8. и 9. Правилника о хигијени хране.

3.2.4. Учесталост узорковања за трупове, мљевено месо, производе од меса, механички сепарисано месо и свјеже месо перади

Субјекти у пословању са храном у клаоницама или објектима за производњу мљевеног меса, месних производа, механички сепарисаног меса или свјежег меса перади узимају узорке за микробиолошке анализе најмање једном седмично. Дан узорковања мијења се сваке седмице како би се обезбједило узорковање сваког од седам дана у седмици.

Учесталост узорковања мљевеног меса и месних производа за анализе на *E. coli* и анализа укупног броја аеробних мезофилних бактерија и узорковања са трупова за анализе на ентеробактерије и анализа укупног броја аеробних мезофилних бактерија, може се смањити на испитивање сваке двије седмице ако су добијени задовољавајући резултати у шест узастопних седмица.

У случају узорковања за анализе на салмонелу у мљевеном месу, месним прерађевинама, труповима и

свјежем месу перади, учесталост се може смањити на сваке двије седмице ако су добијени задовољавајући резултати у задњих 30 узастопних седмица. Учесталост узорковања за салмонелу такође се може смањити ако се проводи национални или регионални контролни програм за салмонелу и ако тај програм садржи тестирање које замјењује описано узорковање. Учесталост узорковања може се додатно смањити ако национални или регионални контролни програм за салмонелу покаже да је појављивање/учесталост салмонеле ниска код животиња које субјект у пословању са храном у клаоницама купује односно набавља.

Међутим, када је то оправдано на основу анализе ризика и накнадно одобрено од надлежног органа, мале клаонице и постројења која производе мљевено месо, производе од меса и свјеже месо перади у малим количинама могу бити изузети од ових правила о учесталости узорковања.

3.3. Правила узорковања за клице

За потребе овог одјелка, примјењују се дефиниције из члана 2, тач. л) и м) Правилника.

3.3.1. Општа правила за узорковање и испитивање

а) Претходно испитивање серије сјемена

Субјекти у пословању са храном који производе клице обављају претходно испитивање репрезентативног узорка свих серија сјемена. Репрезентативни узорак садржи најмање 0,5% масе серије сјемена у подзорцима од 50 g или се одабере на основу структуриране, статистички истовриједне стратегије узорковања коју је потврдило надлежно тијело.

За потребе претходног испитивања субјект у пословању са храном мора узгојити клице из сјемена у репрезентативном узорку у истим условима у којима ће се узгајати клице из преосталог сјемена из серије.

б) Узорковање и испитивање клица и воде коришћене за намакање

Субјекти у пословању с храном који производе клице узимају узорке за микробиолошко испитивање у фази у којој је највећа вјероватноћа да ће се открити *E. coli* која ствара токсин *shiga* (STEC) и *Salmonella* spp., а у сваком случају не прије 48 сати након почетка процеса клијања.

Узорци клица анализирају се у складу са захтјевима наведеним у редовима 1.18. и 1.29. Поглавља 1.

Међутим, ако субјект у пословању са храном који производи клице има план узорковања, укључујући и поступке узорковања и тачке узорковања воде коришћене за намакање, може захтјева у погледу узорковања предвиђене плановима узорковања из реда 1.18. и 1.29. Поглавља 1. замијенити анализом пет узорака од 200 ml воде коришћене за намакање клица.

У том случају захтјеви наведени у редовима 1.18. и 1.29. Поглавља 1. примјењују се на анализу воде коришћене за намакање клица, уз граничну вриједност одсуства у 200 ml.

Кад се серија сјемена испитује први пут, субјекти у пословању с храном могу ставити клице на тржиште само ако су резултати микробиолошке анализе у складу с редовима 1.18. и 1.29. Поглавља 1. или са граничном вриједности одсуства у 200 ml ако анализирају воду коришћену за намакање.

б) Учесталост узорковања

Субјекти у пословању с храном који производе клице узимају узорке за микробиолошку анализу најмање једном мјесечно у фази у којој је највећа вјероватноћа да ће се открити *E. coli* која ствара токсин *shiga* (STEC) и *Salmonella*

Na osnovu člana 17. stav 2. i člana 72. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, na 73. sjednici održanoj 15. septembra 2016. godine, donijelo je

**PRAVILNIK
O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O
TRŽIŠNIM STANDARDIMA ZA MASLINOVO ULJE**

Član 1.

U Pravilniku o tržišnim standardima za maslinovo ulje ("Službeni glasnik BiH", broj 81/12) u članu 2. iza stava (3) dodaje se novi stav (4) koji glasi:

"(4) Djevičanska maslinova ulja koja se stavljaju na tržište radi prodaje krajnjem potrošaču osim propisanih parametara koji su utvrđeni fizikalno-hemijskim analizama, moraju zadovoljavati i propisane parametre koji se utvrđuju organoleptičkim ocjenjivanjem."

Član 2.

Član 5. mijenja se i glasi: "Prilikom označavanja primjenjuju se posebni propisi o davanju informacija potrošačima o hrani."

Član 3.

U članu 6. stav (1) tačka d) mijenja se i glasi:

"d) za ulje komine maslina: "ulje dobiveno miješanjem rafiniranog maslinovog ulja komine masline i djevičanskog maslinovog ulja"; ili "ulje koje se sastoji isključivo od ulja dobivenog obradom komine maslina i ulja dobivenog direktno iz ploda masline."

U stavu (1) iza tačke d) dodaje se nova tačka e) koja glasi:

"e) U pogledu ekstradjevičanskih i djevičanskih maslinovih ulja iz člana 2. stav (1) tačka a) alineje 1) i 2), godina berbe prikazuje se samo ako 100% sadržaja pakiranja potiče iz te berbe."

Stav (2) mijenja se i glasi:

"(2) Informacije iz stava (1) ovog člana moraju se zajedno svrstati u glavno vidno polje na istoj privjesnici ili na više njih koje su pričvršćene za isto pakiranje ili direktno na njemu. Te obavezne informacije moraju se prikazati u potpunosti u homogenom tekstu."

Iza stava (2) dodaje se novi stav (3) koji glasi:

"(3) Informacije o posebnim uslovima čuvanja maslinovog ulja, da se mora čuvati na mjestu udaljenom od svjetla i toplote, moraju se naznačiti na pakiranju ili privjesnici pričvršćenoj na njega."

Član 4.

U članu 8. stav (3) mijenja se i glasi:

"(3) Osim čvrste hrane koja se čuva u maslinovom ulju ako su ulja iz člana 2. stav (2) ovog pravilnika sastojak hrane, a pri označavanju hrane se, osim na spisku sastojaka, prisustvo ulja naglašava na nekom drugo mjestu riječima, slikom i crtežom, onda se neposredno uz naziv hrane mora navesti količina ulja izražena u procentu (%) na ukupnu neto masu hrane".

Član 5.

U članu 9. stav 4. tačka c) riječi: "o proizvođačkoj specifikaciji iz Pravilnika o oznakama originalnosti i oznakama geografskog porijekla hrane ("Službeni glasnik BiH", broj 27/10)" zamjenjuju se sljedećim riječima: "propisa o zaštiti geografskog porijekla hrane."

Član 6.

U članu 10. stav (1) briše se.

Član 7.

Član 11. briše se.

Član 8.

Aneks I. Pravilnika zamjenjuje se novim Aneksom I. koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Član 9.

Iza Aneksa I. Pravilnika o tržišnim standardima za maslinovo ulje dodaje se novi Aneks II. koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Član 10.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 221/16
15. septembra 2016. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. Denis Zvizdić, s. r.

Na temelju članka 17. stavak 2. i članka 72. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, u suradnji s nadležnim tijelima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, na 73. sjednici održanoj 15. rujna 2016. godine, donijelo je

**PRAVILNIK
O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O
TRŽIŠNIM STANDARDIMA ZA MASLINOVO ULJE**

Članak 1.

U Pravilniku o tržišnim standardima za maslinovo ulje ("Službeni glasnik BiH", broj 81/12) u članku 2. iza stavka (3) dodaje se novi stavak (4), koji glasi:

"(4) Djevičanska maslinova ulja koja se stavljaju na tržište radi prodaje krajnjem potrošaču, uz propisane parametre utvrđene fizikalno-kemijskim analizama, moraju ispunjavati i propisane parametre koji se utvrđuju senzorskim ocjenjivanjem."

Članak 2.

Članak 5. mijenja se i glasi: "Pri označavanju primjenjuju se posebni propisi o davanju obavijesti potrošačima o hrani."

Članak 3.

U članku 6. u stavku (1) točka d) mijenja se i glasi:

"d) za ulje komine maslina: "ulje dobiveno miješanjem rafiniranog maslinovog ulja komine masline i djevičanskog maslinovog ulja" ili "ulje koje se sastoji isključivo od ulja dobivenog obradom komine maslina i ulja dobivenog izravno iz ploda masline;"

U stavku (1) iza točke d) dodaje se nova točka e), koja glasi:

"e) u pogledu ekstra djevičanskih i djevičanskih maslinovih ulja iz članka 2. stavka (1) točke a) alineja 1) i 2), godina berbe prikazuje se samo ako 100% sadržaja pakiranja potječe iz te berbe."

Stavak (2) mijenja se i glasi:

"(2) Obavijesti iz stavka (1) ovoga članka moraju se zajedno svrstati u glavno vidno polje na istoj privjesnici ili na više njih koje su pričvršćene za isto pakiranje ili izravno na njemu. Te se obavezne obavijesti moraju prikazati potpuno u homogenom tekstu."

Iza stavka (2) dodaje se novi stavak (3), koji glasi:

"(3) Obavijesti o posebnim uvjetima čuvanja maslinovog ulja - da se mora čuvati na mjestu udaljenom od svjetla i toplote - moraju biti naznačene na pakiranju ili privjesnici pričvršćenoj za njega."

Članak 4.

U članku 8. stavak (3) mijenja se i glasi:

"(3) Осим круте хране која се чува у маслиновом уљу ако су уља из чланка 2. ставка (2) овога Правилника састојак хране, а при означавању хране се, осим у попису састојака, присутност уља наглашава на неком другом мјесту ријечима, сликом и цртежом, онда се непосредно уз назив хране мора навести количина уља изражена у постотку (%) на укупну нето масу хране".

Чланак 5.

У чланку 9. у ставку (4) у тоčki c) ријечи: "о произвођачкој спецификацији из Правилника о ознакама изворности и ознакама земљописног подријетла хране ("Службени гласник БиХ", број 27/10)" замjenjuју се слjедећим ријечима: "прописа о заштити земљописног подријетла хране".

Чланак 6.

У чланку 10. ставак (1) брише се.

Чланак 7.

Чланак 11. брише се.

Чланак 8.

Анекс I. Правилника замjenjuје се новим Анексом I., који је саставни дио овога правилника.

Чланак 9.

Иза Анекса I. Правилника о тржишним стандардима за маслиново уље додаје се нови Анекс II., који је саставни дио овога правилника.

Чланак 10.

Овај правилник ступа на снагу осмога дана од дана објаве у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 221/16
15. ружна 2016. године
Сарајево

Предсједатељ
Вјећа министара БиХ
Др. **Денис Звиздић**, в. г.

На основу члана 17. став 2. и члана 72. Закона о храни ("Службени гласник БиХ", број 50/04) и члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Савјет министара Босне и Херцеговине, на приједлог Агенције за безбједност хране Босне и Херцеговине, у сарадњи са надлежним органима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, на 73. сједници одржаној 15. септембра 2016. године, донио је

ПРАВИЛНИК О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О ТРЖИШНИМ СТАНДАРДИМА ЗА МАСЛИНОВО УЉЕ

Члан 1.

У Правилнику о тржишним стандардима за маслиново уље ("Службени гласник БиХ", број 81/12), у члану 2. иза става (3) додаје се нови став (4) који гласи:

"(4) Дјевичанска маслинова уља која се стављају на тржишту ради продаје крајњем потрошачу, осим прописаних параметара утврђених физикално-хемијским анализама, морају задовољавати и прописане параметре који се утврђују органолептичким оцјењивањем."

Члан 2.

Члан 5. мијења се и гласи: "Приликом означавања примјењују се посебни прописи о давању информација потрошачима о храни."

Члан 3.

У члану 6. став (1) тачка д) мијења се и гласи:

"д) за уље комине маслина: "уље добијено мијешањем рафинисаног маслиновог уља комине маслине и дјевичанског маслиновог уља"; или "уље које се састоји искључиво од уља добијеног обрадом комине маслина и уља добијеног директно из плода маслине."

У ставу (1) иза тачке д) додаје се нова тачка е) која гласи:

"е) У погледу екстра дјевичанских и дјевичанских маслинових уља из члана 2. став (1) тачка а) алинеје 1) и 2), година бербе приказује се само ако 100% садржаја паковања потиче из те бербе."

Став (2) мијења се и гласи:

"(2) Информације из става (1) овог члана морају се заједно сврстати у главно видно поље на истој привјесници или на више њих које су причвршћене за исто паковање или директно на њему. Те обавезне информације морају бити приказане у потпуности у хомогеном тексту."

Иза става (2) додаје се нови став (3) који гласи:

"(3) Информације о посебним условима чувања маслиновог уља, да се мора чувати на мјесту удаљеном од свјетла и топлоте, морају се назначити на паковању или привјесници причвршћеној на њега."

Члан 4.

У члану 8. став (3) мијења се и гласи:

"(3) Осим чврсте хране која се чува у маслиновом уљу, ако су уља из члана 2. став (2) овог правилника састојак хране, а при означавању хране се осим на списку састојака присуство уља наглашава на неком другом мјесту ријечима, сликом и цртежом, онда се непосредно уз назив хране мора навести количина уља изражена у проценту (%) на укупну нето масу хране".

Члан 5.

У члану 9. став 4. тачка ц) ријечи: "о произвођачкој спецификацији из Правилника о ознакама оригиналности и ознакама географског поријекла хране ("Службени гласник БиХ", број 27/10)" замjenjuју се слjедећим ријечима: "прописа о заштити географског поријекла хране".

Члан 6.

У члану 10. став (1) брише се.

Члан 7.

Члан 11. брише се.

Члан 8.

Анекс I Правилника мијења се новим Анексом I, који је саставни дио овог правилника.

Члан 9.

Иза Анекса I Правилника о тржишним стандардима за маслиново уље додаје се нови Анекс II, који је саставни дио овог правилника.

Члан 10.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 221/16
15. септембра 2016. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Др **Денис Звиздић**, с. р.

MINISTARSTVO SIGURNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE

1147

Na osnovu člana 142. stav (2) tačka b) u vezi s članom 60. stava (1) Zakona o strancima ("Službeni glasnik BiH", broj 88/15), čl. 4. i 14. stav (1) alineja 8) Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12 i 6/13) i člana 16. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), Ministarstvo sigurnosti donijelo je

PRAVILNIK O ZAŠTITI STRANACA ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet Pravilnika)

Ovim Pravilnikom uređuju se pravila i standardi u postupanju, kao i druga pitanja u vezi s prihvatom, oporavkom i povratkom stranca žrtve trgovine ljudima (u daljem tekstu: žrtva trgovine).

Član 2.

(Upotreba roda)

Svi izrazi u ovom Pravilniku dati u jednom gramatičkom rodu se odnose bez diskriminacije i na muškarce i na žene.

Član 3.

(Upotreba termina)

U smislu ovog Pravilnika:

- (a) "**Trgovina ljudima**" znači vrbovanje, prijevoz, predaju, skrivanje ili prihvata osoba, uz primjenu prijetnje ili sile ili drugih oblika prinude, otmice, prevare, obmane, zloupotrebe ovlasti ili osjetljivog položaja ili uz davanje ili primanje novčanih sredstava ili drugih koristi radi dobijanja pristanka osobe koja ima nadzor nad drugom osobom, a u svrhu njezina iskorištavanja. Iskorištavanje, u najmanju ruku, uključuje iskorištavanje prostitucije drugih osoba ili druge oblike seksualnog iskorištavanja, prisilni rad ili pružanje usluga, ropstvo ili ropstvu slične odnose, služenje ili odstranjivanje tjelesnih organa ili kakvo drugo iskorištavanje.
- (b) Pristanak žrtve "trgovine ljudima" na planirano iskorištavanje navedeno u tački a) ovog člana nevažan je u slučajevima u kojima je primijenjeno bilo koje od sredstava navedenih u tački a).
- (c) Vrbovanje, prijevoz, premještanje, skrivanje ili prihvata djeteta u svrhu iskorištavanja smatra se "trgovinom ljudima" čak i ako ne uključuje sredstva navedena u tački a) ovog člana.
- (d) "**Dijete**" je stranac mlađi od osamnaest godina.
- (e) "**Žrtva**" je svaka fizička osoba koja je postala predmetom trgovine ljudima u smislu definicije iz tačke a) ovog člana. Osoba za koju postoje osnovi sumnje da se radi o žrtvi trgovine tretira se kao žrtva trgovine do donošenja odluke nadležnog organa.
- (f) "**Posebni tretman djeteta**" podrazumijeva osiguranje smještaja na sigurno mjesto, poštivanje mišljenja djeteta, pravo na povjerljivost i diskreciju, pravo na informaciju, efikasno vođenje postupka odnosno procjenu pojedinačnog slučaja, pronalaženje i primjenu trajnog rješenja, uz poštivanje najboljeg interesa djeteta.
- (g) Organi u postupanju su: organizacione jedinice Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine (u

daljem tekstu: Ministarstvo), Služba za poslove sa strancima (u daljem tekstu: Služba), Granična policija Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Granična policija), tužilaštva, policijski organi u BiH, inspekcijски organi i nadležni organi socijalne zaštite.

Član 4.

(Zaštita privatnosti i identiteta žrtve trgovine)

- (1) U cilju osiguranja zaštite privatnosti i identiteta žrtve trgovine, u svim postupcima obavezna je primjena zakona i drugih propisa o zaštiti ličnih podataka.
- (2) U cilju zaštite identiteta žrtve trgovine Ministarstvo uspostavlja evidenciju o strancima žrtvama trgovine kojima je odobren boravak u BiH, usaglašenu sa zakonima i drugim propisima o zaštiti ličnih podataka, te omogućava pristup podacima osobama ovlaštenim za korištenje tih podataka.
- (3) Vrste podataka, procedure unosa, obrade, pristupa, kontrole, korištenja, čuvanja i brisanja podataka o strancima žrtvama trgovine iz stava (2) ovog člana, kao i druge odredbe bitne za funkcioniranje "Evidencije o strancima žrtvama trgovine ljudima" propisuje instrukcijom ministar sigurnosti.

Član 5.

(Odredba o nekažnjavanju)

Organi u postupanju neće pokretati postupke protiv žrtve trgovine zbog nezakonitog ulaska ili prisustva u zemlji ako su ove radnje izvršene u direktnoj vezi s trgovinom ljudima.

Član 6.

(Zabrana diskriminacije)

Zabranjena je diskriminacija žrtve trgovine po bilo kojoj osnovi, kao što su: rod odnosno spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili društveno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovinsko stanje, status koji se stiče rođenjem ili drugi status.

II. PRIHVAT I SMJEŠTAJ ŽRTAVA TRGOVINE

Član 7.

(Identifikacija i prihvata žrtve trgovine)

- (1) Organi u postupanju su dužni da sa strancem za kojeg postoje osnovi sumnje da se radi o žrtvi trgovine postupaju kao sa žrtvom trgovine sve dok postoje navedeni osnovi sumnje.
- (2) U postupku identifikacije žrtve trgovine nadležni organi su dužni da cijene sljedeće pokazatelje:
 - samoidentifikaciju,
 - mjesto i uslove gdje je stranac potencijalna žrtva trgovine pronađen,
 - ograničenje lične slobode,
 - psiho-fizičko stanje osobe,
 - dob osobe, posebno ako su osobe u dobi do 18 godina,
 - način i svrhu ulaska u Bosnu i Hercegovinu,
 - status, kretanje i boravak osobe u Bosni i Hercegovini,
 - posjedovanje putne isprave,
 - posjedovanje finansijskih sredstava i
 - druge okolnosti relevantne za pravilnu identifikaciju.

Član 8.

(Obaveza organa u postupanju)

Organi u postupanju u slučaju postojanja osnovna sumnje da se radi o žrtvi trgovine - strancu dužni su bez odlaganja pismeno obavijestiti organizacionu jedinicu Službe, a u cilju osiguranja prihvata i smještaja.

Član 9.

(Obavljanje intervjua)

- (1) Inspektor za strance organizacione jedinice Službe u mjestu gdje je zatečen stranac za kojeg postoje osnovi sumnje da je

žrtva trgovine obavlja intervju uz prethodno upoznavanje stranca s pravima i obvezama utvrđenim Zakonom o strancima (u daljem tekstu: Zakon), kao i o mogućnosti korištenja neovisne pravne pomoći u svim fazama postupka, te o pravu da tok postupka prati na jeziku koji razumije, što se konstatira zapisnikom.

- (2) Ukoliko se radi o djetetu, a za koje postoje osnovi sumnje da je žrtva trgovine, inspektor za strance organizacione jedinice Službe je dužan obaviti intervju u prisustvu predstavnika iz nadležnog organa uprave za poslove socijalne zaštite.
- (3) Inspektor za strance organizacione jedinice Službe prilikom obavljanja intervjua utvrđuje činjenice iz člana 7. ovog Pravilnika.
- (4) Organizaciona jedinica Službe istovremeno je obavezna dostaviti odgovarajuću informaciju nadležnom tužilaštvu uz osiguranje povjerljivosti izvora informacije.

Član 10.

(Smještaj, postupak i nadležnost za smještaj žrtve trgovine)

- (1) U cilju osiguranja adekvatnog i sigurnog smještaja žrtve trgovine Ministarstvo u skladu s članom 117. stav (1) Zakona osniva centar za smještaj žrtava trgovine ljudima (u daljem tekstu: sklonište) i u skladu s članom 117. stav (4) Zakona vrši nadzor nad radom navedene specijalizovane ustanove za prihvaćanje stranaca.
- (2) Ministarstvo može potpisati protokol o saradnji s nevladinom organizacijom (u daljem tekstu: NVO) o korištenju kapaciteta NVO-a kao skloništa za smještaj i zbrinjavanje žrtava trgovine, kojim se uređuju međusobna prava i obaveze uz poštivanje odredbi ovog Pravilnika.
- (3) Organizaciona jedinica Službe, nakon obavljenog intervjua, a uz pisanu saglasnost stranca za kojeg postoje osnovi sumnje da je žrtva trgovine i uz konsultacije s tužiocem, stranca smješta u sklonište radi pružanja pomoći i zaštite, te radi sprječavanja njegovog daljeg iskorištavanja ili zlostavljanja. Po pisanom nalogu tužioca, organizaciona jedinica Službe je dužna izvršiti smještaj u sklonište stranca za kojeg postoje osnovi sumnje da je žrtva trgovine.
- (4) Smještaj žrtve trgovine u sklonište vrši organizaciona jedinica Službe uz pismeni zahtjev upućen Upravi skloništa, a kopiju zahtjeva dostavlja Ministarstvu. Ukoliko žrtvu trgovine smjesti organizaciona jedinica Službe koja nije nadležna po mjestu lokacije skloništa, dužna je odmah o tome obavijestiti organizacionu jedinicu Službe gdje se nalazi sklonište i dostaviti kompletnu dokumentaciju, te je ista nadležna za dalje postupanje.
- (5) Ukoliko se dob stranca ne može utvrditi sa sigurnošću, a postoje razlozi za vjerovanje da se radi o djetetu, isti se tretira kao dijete sve do potvrđivanja njegove starosne dobi. Prema toj osobi se poduzimaju sve posebne propisane mjere u cilju zaštite najboljeg interesa djeteta, te se obavještava mjesno nadležni općinski organ uprave za poslove socijalne zaštite u cilju osiguranja privremenog staratelja.
- (6) Uprava skloništa bez odlaganja dostavlja nadležnoj organizacionoj jedinici Službe i Ministarstvu informaciju o prijemu upućene osobe.
- (7) Uprava skloništa osigurava osobama iz stava (3) ovog člana uživanje svih prava propisanih članom 15. ovog Pravilnika.

Član 11.

(Status zaštićene osobe - rok za oporavak i razmišljanje)

- (1) Stranac za kojeg postoje osnovi sumnje da je žrtva trgovine, od dana smještaja u sklonište stiče status zaštićene osobe na period od 30 dana od datuma prijema u sklonište, što se smatra vremenom oporavka i razmišljanja da bez uticaja počinilaca krivičnih djela i na osnovu potpunih informacija

donesu odluku hoće li sarađivati sa nadležnim organima u BiH radi istrage u otkrivanju i procesuiranju krivičnog djela trgovine ljudima.

- (2) Prema strancu za kojeg postoje osnovi sumnje da je žrtva trgovine i koji je u statusu zaštićene osobe, neće se pokretati i/ili izvršavati mjera protjerivanja iz BiH.
- (3) Status zaštićene osobe ne dovodi u pitanje radnje koje provode nadležni organi u primjeni zakonskih odredbi, a posebno u postupku provođenja istrage u otkrivanju i procesuiranju krivičnog djela trgovine ljudima.
- (4) Status zaštićene osobe može prestati ako nadležni organi utvrde da je žrtva trgovine, aktivno, dobrovoljno i na vlastitu inicijativu obnovila kontakte s počinocima krivičnog djela trgovine ljudima ili zbog razloga povezanih s javnim poretkom ili sigurnosti BiH ili ako se utvrdi da je status zaštićene osobe neosnovan.
- (5) U slučaju prestanka statusa zaštićene osobe na stranca se primjenjuju odredbe Zakona.

Član 12.

(Podnošenje zahtjeva za privremeni boravak i nadležnost za rješavanje)

- (1) Stranac - žrtva trgovine ako nema reguliran boravak na teritoriji Bosne i Hercegovine, u periodu u kojem uživa status zaštićene osobe nadležnoj organizacionoj jedinici Službe podnosi zahtjev za odobrenje privremenog boravka iz humanitarnih razloga, a za dijete žrtvu trgovine zahtjev podnosi njegov zakonski zastupnik ili staratelj.
- (2) Nadležna organizaciona jedinica Službe podnosi zahtjev zahtjeva iz stava (1) ovog člana izdaje potvrdu u skladu s članom 83. stav (2) Zakona.
- (3) Postupak za odobrenje/produženje privremenog boravka provodi i rješenje donosi nadležna organizaciona jedinica Službe, cijeneći dokaze, činjenice i okolnosti iznesene u zahtjevu za privremeni boravak, ocjenu organa pred kojim se vodi postupak ili preporuku drugog nadležnog organa ili nalaz specijaliste medicinske struke odgovarajuće zdravstvene ustanove o potrebi liječenja ili oporavka. Doneseno rješenje se dostavlja i Ministarstvu.

Član 13.

(Odobrenje/produženje privremenog boravka iz humanitarnih razloga)

- (1) Žrtvi trgovine može se odobriti privremeni boravak iz humanitarnih razloga u skladu s članom 58. stav (2) tačka a) a u vezi s članom 58. stav (8) Zakona s ciljem:
 - a) pružanja zaštite i pomoći u oporavku i povratku u državu porijekla ili državu uobičajenog boravka ili u državu koja ga prihvata, ili
 - b) pružanja zaštite i pomoći ako je njihov boravak potreban zbog saradnje s nadležnim organima radi istrage u otkrivanju i procesuiranju krivičnog djela trgovine ljudima.
- (2) Privremeni boravak iz humanitarnih razloga po osnovu pružanja pomoći u oporavku i povratku iz stava (1) tačka a) ovog člana, može biti odobren ukoliko je u skladu s članom 59. Zakona:
 - a) specijalista medicinske struke odgovarajuće zdravstvene ustanove izdao preporuku o neophodnosti liječenja ili oporavka, ili
 - b) organ/organizacija koja vodi postupak povratka u državu porijekla ili državu uobičajenog boravka ili u državu koja je prihvata, izdala preporuku o potrebnom vremenu za pripremu realizacije povratka.
- (3) Privremeni boravak iz humanitarnih razloga po osnovu saradnje s nadležnim organima iz stava (1) tačka b) ovog

- člana, može biti odobren ukoliko je u skladu s članom 59. Zakona:
- a) nadležno tužilaštvo izdalo preporuku o neophodnosti boravka žrtve trgovine na teritoriji BiH radi istrage u otkrivanju i procesuiranju krivičnog djela trgovine ljudima, i
 - b) žrtva trgovine dala pisanu izjavu o jasnoj namjeri da sarađuje s nadležnim organima.
- (4) Privremeni boravak iz humanitarnih razloga iz stava (1) ovog člana odobrava se na period najduže do šest mjeseci i može se produžiti pod istim uslovima pod kojima je boravak odobren.
 - (5) Stranac - žrtva trgovine dužan je zahtjev za produženje privremenog boravka iz humanitarnih razloga podnijeti nadležnoj organizacionoj jedinici Službe najkasnije 15 dana prije isteka perioda odobrenog boravka.
 - (6) Žrtvi trgovine kojoj je odobren/produžen privremeni boravak iz humanitarnih razloga, a koja nema važeću putnu ispravu, nadležna organizaciona jedinica Službe izdaje potvrdu o identitetu u skladu s članom 58. stav (9) Zakona i članom 34. st. (3) i (4) Pravilnika o ulasku i boravku stranaca.
 - (7) Žrtvi trgovine može se zahtjev za odobrenje/produženje privremenog boravka iz humanitarnih razloga koji je propisan članom 58. stav (2) tačka a) Zakona odbiti, ukoliko nisu ispunjeni uslovi iz člana 59. Zakona i st. (2) i (3) ovog člana.
 - (8) Zahtjev za odobrenje/produženje privremenog boravka iz humanitarnih razloga odbija se žrtvi trgovine ako prisustvo stranca u BiH predstavlja prijetnju javnom poretku ili sigurnosti BiH.

Član 14.

(Otkaz privremenog boravka iz humanitarnih razloga)

- (1) Privremeni boravak iz humanitarnih razloga odobren na osnovu člana 13. stav (1) ovog Pravilnika može se otkazati u skladu s članom 96. stav (1) tačka l) i n) Zakona, i to u sljedećim slučajevima:
 - a) ako je osoba kojoj je odobren boravak aktivno, dobrovoljno i na vlastitu inicijativu obnovila kontakte s osobama osumnjičenim za počinjenje krivičnih djela trgovine ljudima, a na osnovu informacije dostavljene od policijskih organa, Granične policije, centara za socijalni rad ili uprave skloništa i uz pribavljenu saglasnost nadležnog tužilaštva, ili
 - b) ako nadležni organ smatra da saradnja žrtve nije iskrena ili da izjava žrtve nije utemeljena, a na osnovu preporuke nadležnog tužilaštva, ili
 - c) ako žrtva prestane sarađivati, a na osnovu preporuke nadležnog tužilaštva, ili
 - d) ako nadležni organi odluče prekinuti postupak, a na osnovu preporuke nadležnog tužilaštva, ili
 - e) zbog razloga koji se odnosi na zaštitu javnog poretka ili sigurnosti BiH.
- (2) Postupak otkaza privremenog boravka iz stava (1) ovog člana, provodi i rješenje donosi nadležna organizaciona jedinica Službe, a doneseno rješenje se dostavlja i Ministarstvu.

III. POMOĆ ŽRTVAMA TRGOVINE

Član 15.

(Prava žrtve trgovine)

- (1) U cilju osiguranja posebne zaštite i pomoći žrtvi trgovine u vezi s prihvatom, oporavkom i povratkom, žrtvi trgovine koja je smještena u sklonište se osigurava:
 - adekvatan i siguran smještaj,
 - pristup hitnoj medicinskoj zaštiti,
 - psihološka pomoć,
 - informiranje o pravnom statusu,
 - pravna pomoć u postupku ostvarivanja statusnih pitanja,
 - pristup tržištu rada pod uslovima koji se primjenjuju prema strancu,
 - pristup profesionalnoj obuci i edukaciji,
 - informiranje o mogućnostima i postupku repatrijacije i povratka, i
 - informiranje o načinu pristupa diplomatsko-konzularnim predstavništvima države porijekla ili države uobičajenog boravka.
- (2) Dijete koje ima odobren privremeni boravak kao žrtva trgovine pored utvrđenih prava iz stava (1) ovog člana ima i pristup obrazovanju.
- (3) Nadležni organi, u osiguranju prava iz ovog člana, vode računa o dobi, spolu i specijalnim potrebama žrtve, posebno obraćajući pažnju na specifične potrebe djece, uključujući adekvatan smještaj, obrazovanje i brigu.
- (4) Pomoć žrtvi trgovine iz ovog člana mogu osiguravati nevladine organizacije koje imaju zaključen protokol o saradnji s Ministarstvom.

Član 16.

(Adekvatan i siguran smještaj)

- (1) Osoba za koju postoje osnovi sumnje da se radi o žrtvi trgovine, smješta se u sklonište radi pružanja pomoći i zaštite, te radi sprječavanja njenog daljeg iskorištavanja ili zlostavljanja.
- (2) Osoba smještena u sklonište za koju se utvrdi da je žrtva trgovine ukoliko podnese zahtjev za azil u Bosni i Hercegovini, u skladu s odlukom organizacione jedinice Ministarstva koja provodi postupak azila, može ostati u skloništu dok se ne donese pravosnažna odluka o podnesenom zahtjevu za azil u skladu s članom 41. Zakona o azilu. Na sve informacije o postupku po zahtjevu za azil se primjenjuju odredbe zaštite podataka propisane članom 17. Zakona o azilu.
- (3) Uprava skloništa omogućava nadležnim organima poduzimanje zakonom propisanih radnji i u skloništu, a u vezi gonjenja i kažnjavanja organizatora trgovine ljudima na način koji neće ugroziti prava i zaštitu žrtve trgovine ili je dodatno traumatizirati. Navedene radnje mogu se poduzimati i uz prisustvo pravnog savjetnika žrtve trgovine i/ili osobe koja pruža psihološku potporu žrtvi.
- (4) Zaštita objekata skloništa osigurava se shodno zakonskim propisima.
- (5) Žrtva trgovine s odobrenim privremenim boravkom može, uz potpisanu izjavu da na vlastitu odgovornost napušta sklonište, napustiti sklonište uz poštivanje kućnog reda skloništa. Oblik i sadržaj izjave iz ovog stava propisan je u vidu Obrasca broj 1. koji je sastavni dio ovog Pravilnika.
- (6) Žrtva trgovine s odobrenim privremenim boravkom može, uz potpisanu izjavu da na vlastitu odgovornost napušta smještaj u skloništu, napustiti smještaj u skloništu uz predočenje prijave adrese boravišta. Oblik i sadržaj izjave iz ovog stava propisan je u vidu Obrasca broj 2. koji je sastavni dio ovog Pravilnika.
- (7) Obrasci broj 1. i 2. žrtva trgovine potpisuje uz prisustvo pravnog savjetnika i ovlaštene osobe skloništa. Uprava skloništa propisani obrazac bez odlaganja dostavlja nadležnoj organizacionoj jedinici Službe, koja je dužna kopiju istih dostaviti nadležnom tužilaštvu i Ministarstvu.

Član 17.

(Zdravstvena zaštita)

- (1) Tokom boravka u skloništu žrtva trgovine ima pravo na hitnu medicinsku zaštitu.
- (2) Ministarstvo može zaključiti ugovore sa zdravstvenim ustanovama prema mjestu lokacije skloništa u cilju osiguranja zdravstvene zaštite iz stava (1) ovog člana.
- (3) Ako se smještaj i zbrinjavanje žrtve trgovine vrši u NVO-u, žrtvi trgovine se zdravstvena zaštita osigurava u obimu utvrđenom zakonom, na način utvrđen protokolom između Ministarstva i NVO-a.
- (4) U periodu odobrenog privremenog boravka u BiH žrtva trgovine koja u skladu s članom 16. stav (6) ovog Pravilnika boravi izvan skloništa, zdravstvenu zaštitu može ostvariti u skloništu NVO-a s kojim Ministarstvo ima potpisan protokol o saradnji.

Član 18.

(Informiranje i pravno savjetovanje)

U skloništu žrtva trgovine ima pravo na informiranje i pravno savjetovanje o svojim pravima i obavezama, na jeziku koji razumije.

Pravno savjetovanje se osigurava putem službe ili organizacije za besplatnu pravnu pomoć s kojima Ministarstvo ima potpisan protokol o pružanju besplatne pravne pomoći.

IV. REPATRIJACIJA I POVRATAK

Član 19.

(Postupak povratka)

- (1) Nadležna organizaciona jedinica Službe priprema i pokreće prema Službi zahtjev za realizaciju povratka žrtve trgovine u državu porijekla ili državu uobičajenog boravka ili u državu koja ga prihvata. Služba u saradnji s Ministarstvom i Ministarstvom vanjskih poslova realizira postupak povratka.
- (2) Postupak povratka može se realizirati uz pomoć i saradnju s Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM) ili NVO-om, što se regulira protokolima o saradnji s Ministarstvom.
- (3) Realizator povratka žrtve trgovine je odgovoran da povratak bude dobrovoljan, siguran i dostojanstven. Izvještaj o realiziranom povratku dostavlja se Ministarstvu.
- (4) Detaljne procedure dobrovoljnog povratka žrtve trgovine, propisuje instrukcijom ministar sigurnosti.

V. ZAŠTITA DJECE

Član 20.

(Posebna zaštita djeteta)

- (1) Sva djeca u smislu definicije iz ovog Pravilnika imaju pravo na specijalni tretman i zaštitu.
- (2) Dijete koje nije državljanin Bosne i Hercegovine uživa ista prava na brigu i zaštitu kao i djeca koja su državljani Bosne i Hercegovine.
- (3) Tokom provođenja postupka smještaja djeteta u sklonište nadležna organizaciona jedinica Službe obavještava organ uprave nadležan za poslove socijalne zaštite, u mjestu gdje se sklonište nalazi o potrebi imenovanja staratelja koji je u obavezi zastupati interese djeteta u postupku do nalaženja trajnog rješenja.
- (4) Nadležni organi su dužni informirati imenovanog staratelja o svim pitanjima od interesa za dijete žrtvu trgovine koji će biti pozvan zastupati interes djeteta u svim fazama postupka.
- (5) Sve aktivnosti nadležnih organa moraju biti poduzete u najboljem interesu djeteta što podrazumijeva da svaka aktivnost mora biti poduzeta uz najveću brigu i zaštitu koja je prijeko potrebna za dobrobit djeteta, uzimajući u obzir

prava i obaveze njegovih roditelja, staratelja ili drugih pojedinaca koji su pravno odgovorni za dijete, kao i mišljenje djeteta koje se cijeni prema uzrastu i dobi djeteta.

- (6) Svi postupci kojima se razmatraju prava i interesi djeteta žrtve trgovine moraju se poduzimati s najvećim stepenom hitnosti i efikasnosti. Sve mjere moraju biti poduzete u cilju zaštite privatnosti i identiteta djeteta žrtve trgovine. Identitet i podaci koji omogućavaju identifikaciju djeteta žrtve trgovine neće biti javno objavljeni putem medija ili na bilo koji drugi način, osim u izuzetnim slučajevima u cilju lakšeg pronalaska članova porodice ili da se na drugi način osigura najbolji interes djeteta.
- (7) Ako se ne može sa sigurnošću odrediti dob žrtve trgovine, a postoje razlozi koji navode da je žrtva trgovine djeteta, s takvom osobom postupa se s pretpostavkom da je žrtva - dijete.

Član 21.

(Smještaj djeteta u sklonište)

- (1) Uvažavajući najbolji interes djeteta, organizaciona jedinica Službe uz saglasnost staratelja je dužna bez odlaganja smjestiti u sklonište djeteta - stranca bez pratnje roditelja ili staratelja, ako postoji opravdana sumnja da se radi o žrtvi trgovine.
- (2) Djeca se smještaju, ako je moguće, u posebna odjeljenja skloništa namijenjena djeci i odvojeno od odraslih osoba smještenih u sklonište i ukoliko to nije u suprotnosti s najboljim interesom djeteta.
- (3) Dijete smješteno u sklonište uživa sva prava koja uživaju žrtve trgovine, kao i posebna prava koja mu pripadaju kao djetetu, a u skladu sa zakonima Bosne i Hercegovine i međunarodnom Konvencijom o pravima djeteta.
- (4) Dijete ostaje u skloništu sve dok se ne završi postupak provjere podataka i uspostavljanja kontakta s nadležnim organom države porijekla odnosno roditeljem ili ovlaštenim starateljem, te dok se u skladu sa zakonom i ovim Pravilnikom ne osigura siguran povratak djeteta.

Član 22.

(Povratak djeteta)

- (1) Dijete žrtva trgovine koje nije državljanin Bosne i Hercegovine ima pravo na povratak u državu porijekla ili uobičajenog boravka ili u državu koja ga prihvata.
- (2) Realizator povratka dužan je osigurati proceduru povratka koja osigurava da dijete bude primljeno u državu porijekla ili uobičajenog boravka ili u državu koja ga prihvata od strane člana nadležnog organa koji se bavi zaštitom djece, i/ili djetetovog roditelja ili zakonitog staratelja.
- (3) Staratelj, uz pomoć Službe i drugih nadležnih državnih organa započinje proces pribavljanja dokumentacije i informacija iz države djetetovog porijekla ili uobičajenog mjesta boravka kako bi se izvršila procjena rizika i sigurnosti, nakon čega se donosi odluka o tome da li ponovo spojiti dijete s njegovom porodicom i/ili ga vratiti u državu porijekla ili uobičajenog boravka ili u državu koja ga prihvata, cijeneći najbolji interes djeteta.
- (4) Dijete žrtva trgovine neće biti vraćeno u državu porijekla ili uobičajenog boravka ili u državu koja ga prihvata ako postoji opravdana sumnja, a nakon procjene rizika i sigurnosti, da postoje razlozi da povratak djeteta ugrožava njegovu sigurnost ili sigurnost članova njegove porodice.
- (5) Postupak povratka može se realizirati uz pomoć i saradnju s Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM) ili NVO-om, što se regulira protokolima o saradnji s Ministarstvom.
- (6) Realizator povratka djeteta žrtve trgovine je odgovoran da povratak bude u najboljem interesu djeteta, siguran i

dostojanstven. Izvještaj o realiziranom povratku se dostavlja Ministarstvu.

- (7) Detaljne procedure dobrovoljnog povratka djeteta žrtve trgovine, propisuje instrukcijom ministar sigurnosti.

VI. TROŠKOVI SMJEŠTAJA, OPORAVKA I POVRATKA

Član 23.

(Troškovi smještaja, oporavka i povratka žrtve trgovine)

Troškovi smještaja, oporavka i povratka se osiguravaju u budžetu institucija Bosne i Hercegovine, budžetima nadležnih entitetskih ministarstava i budžetu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, a mogu se osiguravati i iz drugih izvora kao što su donacije, projekti, programi vladinih i nevladinih domaćih i inostranih organizacija koji se usaglašavaju s Ministarstvom.

VII. PRIJELAZNE ODREDBE

Član 24.

(Zaštita prava)

Nijedna odredba iz ovog Pravilnika ne utiče na prava, obaveze i odgovornosti organa vlasti Bosne i Hercegovine koje

proističu iz domaćeg zakonodavstva, međunarodnog humanitarnog prava i ljudskih prava, a posebice, gdje je to relevantno, Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine i njenog Protokola iz 1967. godine, te načela *non-refoulement-a* u njima sadržanog.

Član 25.

(Prestanak važenja propisa)

Danom stupanja na snagu ovog Pravilnika prestaje važiti Pravilnik o zaštiti stranaca žrtava trgovine ljudima ("Službeni glasnik BiH", broj 49/13).

Član 26.

(Stupanje na snagu Pravilnika)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 06-02-1-7796/15

14. oktobra 2016. godine
Sarajevo

Ministar
Dragan Mektić, s. r.

Образак 1/ Образац 1/ Form 1

Podaci o davaocu/ davatelju izjave/ Подаци о даваоцу изјаве/ Information on the applicant:

1.	Prezime (ime roditelja) Име Презиме (име родитеља) Име Surname (name of parents) Name
2.	Dan, mjesec, godina, mjesto i država rođenja Дан, мјесец, година, мјесто и држава рођења Day, month, year, place and state of birth
3.	Državljanstvo Држављанство Nationality
4.	Naziv skloništa i datum prijema u sklonište Назив склоништа и датум пријема у склониште Name of the shelter and the date of admission to the shelter
5.	Putna isprava/ Potvrda o identitetu (vrsta, broj, datum i mjesto izdavanja, organ/ tijelo izdavanja) Путна исправа/ Потврда о идентитету (врста, број, датум и мјесто издавања, орган издавања) Passport/ Identity certificate (type, number, date and place of issuance, issuing authority/ body)
6.	Odobreni privremeni boravak u BiH (broj i datum rješenja SPS-a) Одобрени привремени боравак у БиХ (број и датум рјешења СПС-а) Granted temporary stay in BiH (number and date of the SFA Decision)
7.	Datum početka napuštanja skloništa Датум почетка напуштања склоништа The initial date of leaving the shelter

IZJAVA/ ИЗЈАВА/ DECLARATION

Izjavljujem da svojevóljno i na vlastitu odgovornost napuštam sklonište (ulazim i izlazim iz skloništa) uz poštivanje kućnog reda skloništa, kao i da sam od pravnog savjetnika informisan-a/ informiran-a o posljedicama napuštanja skloništa. Obavezujem/ obvezujem se da ću tokom/ tijekom svog boravka izvan skloništa poštivati u potpunosti princip povjerljivosti adrese i lokacije skloništa, kao i identiteta ostalih korisnika skloništa.

Изјављујем да својеволјно и на властиту одговорност напуштам склониште (улазим и излазим из склоништа) уз поштовање кућног реда склоништа, као и да сам од правног савјетника информисан-а о посљедицама напуштања склоништа. Обавезујем се да ћу током свог боравака изван склоништа поштовати у потпуности принцип повјерљивости адресе и локације склоништа, као и идентитета осталих корисника склоништа.

I declare hereby that I will voluntarily and at my own responsibility depart from the shelter (enter and exit from the shelter) in accordance with the house rules of the shelter, and that I have been provided with the information on the consequences of abandoning the shelter by the legal advisor. I am aware of the obligation to follow the principle of confidentiality of the address and location of the shelter as well as the identity of other beneficiaries in the shelter.

OBAVEZNO/ OBEVZNO PROČITATI/ ОБАВЕЗНО ПРОЧИТАТИ/ COMPULSORY TO READ

Poznato mi je i saglasan-a/ suglasan-a sam da se moji lični/ osobni podaci, navedeni u ovoj izjavi, proslijeđuju nadležnim organima/ tijelima u BiH, provjeravaju, obrađuju i čuvaju u bazi podataka, te da ovim podacima pojedinačno imaju pristup nadležni-a organi/ tijela u BiH u svrhu regulisanja mojih statusnih pitanja u BiH. Izjavljujem u najboljem uvjerenju i savjesno, da su podaci koje sam naveo/ la u izjavi tačni/ točni i potpuni.

Познато ми је и сагласан-а сам да се моји лични подаци, наведени у овој изјави, просљеђују надлежним органима у БиХ, проверавају, обрађују и чувају у бази података, те да овим подацима појединачно имају приступ надлежни органи у БиХ у сврху регулисања мојих статусних питања у БиХ. Изјављујем у најбољем увјерењу и савјесно, да су подаци које сам навео/ ла у изјави тачни и потпуни.

I am aware and I grant permission that my personal information, as stated in this declaration form, are submitted to the relevant authorities/ bodies in BiH, checked, processed and stored in the database, and that competent authorities/ bodies in BiH have access to the data for the purpose of regulating my status in BiH. I declare that the information I have given in the declaration form are accurate and complete to the best of my knowledge and belief.

Izjava data u prisustvu/ Изјава дата у присуству/ Declaration made in the presence of:

Potpis pravnog savjetnika/ Потпис правног савјетника/ Signature of the legal advisor

Potpis podnosioca izjave/ Потпис подносиоца изјаве/ Signature of the applicant

Datum/ Датум/ Date :20.....godine/ године/ year

Potpis ovlaštene osobe skloništa/ Потпис овлашћеног лица склоништа/ Signature of the authorized officer in the shelter

Obrazac 2/ Образац 2/ Form 2

Podaci o davaocu/ davatelju izjave/ Подаци о даваоцу изјаве/ Information on the applicant:

1.	Prezime (ime roditelja) Име Презиме (име родитеља) Име Surname (name of parents) Name
2.	Dan, mjesec, godina, mjesto i država rođenja Дан, мјесец, година, мјесто и држава рођења Day, month, year, place and state of birth
3.	Državljanstvo Држављанство Nationality
4.	Naziv skloništa i datum prijema u sklonište Назив склоништа и датум пријема у склониште Name of the shelter and the date of admission to the shelter
5.	Putna isprava/ Potvrda o identitetu (vrsta, broj, datum i mjesto izdavanja, organ/ tijelo izdavanja) Путна исправа/ Потврда о идентитету (врста, број, датум и мјесто издавања, орган издавања) Passport/ Identity certificate (type, number, date and place of issuance, issuing authority/ body)
6.	Odobreni privremeni boravak u BiH (broj i datum rješenja SPS-a) Одобрени привремени боравак у БиХ (број и датум рјешења СПС-а) Granted temporary stay in BiH (number and date of the SFA Decision)
7.	Datum napuštanja skloništa Датум напуштања склоништа The date of leaving the shelter
8.	Mjesto i adresa boravišta stranca u BiH Мјесто и адреса боравашта странца у БиХ Place and address of the alien's residence in BiH

IZJAVA/ ИЗЈАВА/ DECLARATION

Izjavljujem da svojevolično, na vlastitu odgovornost i uz potpuno lično/ osobno finansiranje/ financiranje napuštam smještaj u skloništu uz predocjenje prijave adrese boravišta, kao i da sam od pravnog savjetnika informisan-a/ informiran-a o posljedicama napuštanja smještaja u skloništu. Obavezujem/ obvezujem se da ću tokom/ tijekom svog boravka izvan skloništa poštivati u potpunosti princip povjerljivosti adrese i lokacije skloništa, kao i identiteta ostalih korisnika skloništa.

Изјављујем да својевољно, на властиту одговорност и уз потпуно лично финансирање напуштам смјештај у склоништу уз предочење пријаве адресе боравашта, као и да сам од правног савјетника информисан-а о посљедицама напуштања смјештаја у склоништу. Обавезујем се да ћу током свог боравака изван склоништа поштовати у потпуности принцип повјерљивости адресе и локације склоништа, као и идентитета осталих корисника склоништа.

I declare hereby that I will voluntarily and at my own responsibility with a complete personal financing depart from the shelter. Also I will provide the residence address and hereby confirm to have been provided with the information on the consequences of abandoning the shelter by the legal advisor. I am aware of the obligation to follow the principle of confidentiality of the address and location of the shelter, as well as the identity of other beneficiaries in the shelter.

OBAVEZNO/ OBEVZNO PROČITATI/ ОБАВЕЗНО ПРОЧИТАТИ/ COMPULSORY TO READ

Poznato mi je i saglasan-a/ suglasan-a sam da se moji lični/ osobni podaci, navedeni u ovoj izjavi, prosjeduju nadležnim organima/ tijelima u BiH, provjeravaju, obrađuju i čuvaju u bazi podataka, te da ovim podacima pojedinačno imaju pristup nadležni-a organi/ tijela u BiH u svrhu regulisanja mojih statusnih pitanja u BiH. Izjavljujem u najboljem uvjerenju i savjesno, da su podaci koje sam naveo/ la u izjavi tačni/ točni i potpuni.

Познато ми је и сагласан-а сам да се моји лични подаци, наведени у овој изјави, просљеђују надлежним органима у БиХ, провјеравају, обрађују и чувају у бази података, те да овим подацима појединачно имају приступ надлежни органи у БиХ у сврху регулисања мојих статусних питања у БиХ. Изјављујем у најбољем увјерењу и савјесно, да су подаци које сам навео/ ла у изјави тачни и потпуни.

I am aware and I grant permission that my personal information, as stated in this declaration form, are submitted to the relevant authorities/ bodies in BiH, checked, processed and stored in the database, and that competent authorities/ bodies in BiH have access to the data for the purpose of regulating my status in BiH. I declare that the information I have given in the declaration form are accurate and complete to the best of my knowledge and belief.

Izjava data u prisustvu/ Изјава дата у присуству/ Declaration made in the presence of:

Potpis pravnog savjetnika/ Потпис правног савјетника/ Signature of the legal advisor

Potpis podnosioca izjave/ Потпис подносиоца изјаве/ Signature of the applicant

Potpis ovlaštene osobe skloništa/ Потпис овлашћеног лица склоништа/ Signature of the authorized officer in the shelter

Datum/ Датум/ Date:20.....godine/ године/ year

Na temelju članka 142. stavak (2) točka b) u svezi sa člankom 60. stavak (1) Zakona o strancima ("Službeni glasnik BiH", broj 88/15), čl. 4. i 14. stavak (1) alineja 8) Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12 i 6/13) i članka 16. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), Ministarstvo sigurnosti donijelo je

PRAVILNIK O ZAŠTITI STRANACA ŽRTAVA TRGOVANJA LJUDIMA

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet Pravilnika)

Ovim Pravilnikom uređuju se pravila i standardi u postupanju, kao i druga pitanja u svezi s prihvatom, oporavkom i povratkom stranca žrtve trgovanja ljudima (u daljnjem tekstu: žrtva trgovanja).

Članak 2.

(Uporaba roda)

Svi izrazi u ovom Pravilniku dani u jednom gramatičkom rodu se odnose bez diskriminacije i na muškarce i na žene.

Članak 3.

(Uporaba termina)

U smislu ovog Pravilnika:

- (a) **"Trgovanje ljudima"** znači vrbovanje, prijevoz, predaju, skrivanje ili prihvata osoba, uz primjenu prijetnje ili sile ili drugih oblika prinude, otmice, prijevare, obmane, zlorabe ovlasti ili osjetljivog položaja ili uz davanje ili primanje novčanih sredstava ili drugih koristi radi dobivanja pristanka osobe koja ima nadzor nad drugom osobom, a u svrhu njezina iskorištavanja. Iskorištavanje, u najmanju ruku, uključuje iskorištavanje prostituiranja drugih osoba ili druge oblike seksualnog iskorištavanja, prisilni rad ili pružanje usluga, ropstvo ili ropstvu slične odnose, služenje ili odstranjivanje tjelesnih organa ili kakvo drugo iskorištavanje.
- (b) **Pristanak žrtve "trgovanja ljudima"** na planirano iskorištavanje navedeno u točki a) ovoga članka nevažan je u slučajevima u kojima je primijenjeno bilo koje od sredstava navedenih u točki a).
- (c) **Vrbovanje, prijevoz, premještanje, skrivanje ili prihvata djeteta u svrhu iskorištavanja** smatra se "trgovanjem ljudima" čak i ako ne uključuje sredstva navedena u točki a) ovoga članka.
- (d) **"Dijete"** je stranac mlađi od osamnaest godina.
- (e) **"Žrtva"** je svaka fizička osoba koja je postala predmetom trgovanja ljudima u smislu definicije iz točke a) ovoga članka. Osoba za koju postoje osnovi sumnje da se radi o žrtvi trgovanja tretira se kao žrtva trgovanja do donošenja odluke nadležnog organa.
- (f) **"Posebni tretman djeteta"** podrazumijeva osiguranje smještaja na sigurno mjesto, poštivanje mišljenja djeteta, pravo na povjerljivost i diskreciju, pravo na informaciju, efikasno vođenje postupka odnosno procjenu pojedinačnog slučaja, pronalaženje i primjenu trajnog rješenja, uz poštivanje najboljeg interesa djeteta.
- (g) **Organi u postupanju** su: organizacijske jedinice Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), Služba za poslove sa

strancima (u daljnjem tekstu: Služba), Granična policija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Granična policija), tužiteljstva, policijski organi u BiH, inspekcijски organi i nadležni organi socijalne zaštite.

Članak 4.

(Zaštita privatnosti i identiteta žrtve trgovanja)

- (1) U cilju osiguranja zaštite privatnosti i identiteta žrtve trgovanja, u svim postupcima obvezna je primjena zakona i drugih propisa o zaštiti osobnih podataka.
- (2) U cilju zaštite identiteta žrtve trgovanja Ministarstvo uspostavlja evidenciju o strancima žrtvama trgovanja kojima je odobren boravak u BiH, usuglašenu sa zakonima i drugim propisima o zaštiti osobnih podataka, te omogućava pristup podacima osobama ovlaštenim za korištenje tih podataka.
- (3) Vrste podataka, procedure unosa, obrade, pristupa, kontrole, korištenja, čuvanja i brisanja podataka o strancima žrtvama trgovanja iz stavka (2) ovog članka, kao i druge odredbe bitne za funkcioniranje "Evidencije o strancima žrtvama trgovanja ljudima" propisuje instrukcijom ministar sigurnosti.

Članak 5.

(Odredba o nekažnjavanju)

Organi u postupanju neće pokretati postupke protiv žrtve trgovanja zbog nezakonitog ulaska ili prisustva u zemlji ako su ove radnje izvršene u izravnoj svezi s trgovanjem ljudima.

Članak 6.

(Zabran diskriminacije)

Zabranjena je diskriminacija žrtve trgovanja po bilo kojoj osnovi, kao što su: rod odnosno spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, povezanost s nacionalnom manjinom, imovno stanje, status koji se stječe rođenjem ili drugi status.

II. PRIHVAT I SMJEŠTAJ ŽRTAVA TRGOVANJA

Članak 7.

(Identifikacija i prihvata žrtve trgovanja)

- (1) Organi u postupanju su dužni sa strancem za kojeg postoje osnove sumnje da se radi o žrtvi trgovanja postupati kao sa žrtvom trgovanja sve dok postoje navedene osnove sumnje.
- (2) U postupku identifikacije žrtve trgovanja nadležni organi su dužni cijeliti sljedeće pokazatelje:
 - samoidentifikaciju,
 - mjesto i uvjete gdje je stranac potencijalna žrtva trgovanja pronađen,
 - ograničenje osobne slobode,
 - psiho-fizičko stanje osobe,
 - dob osobe, posebno ako su osobe u dobi do 18 godina,
 - način i svrhu ulaska u Bosnu i Hercegovinu,
 - status, kretanje i boravak osobe u Bosni i Hercegovini,
 - posjedovanje putne isprave,
 - posjedovanje finansijskih sredstava i
 - druge okolnosti relevantne za pravilnu identifikaciju.

Članak 8.

(Obveza organa u postupanju)

Organi u postupanju u slučaju postojanja osnove sumnje da se radi o žrtvi trgovanja - strancu dužni su bez odlaganja pismeno obavijestiti organizacijsku jedinicu Službe, a u cilju osiguranja prihvata i smještaja.

Članak 9.

(Obavljanje intervjua)

- (1) Inspektor za strance organizacijske jedinice Službe u mjestu gdje je zatečen stranac za kojeg postoje osnove sumnje da

je žrtva trgovanja obavlja intervju uz prethodno upoznavanje stranca s pravima i obavezama utvrđenim Zakonom o strancima (u daljnjem tekstu: Zakon), kao i o mogućnosti korištenja neovisne pravne pomoći u svim fazama postupka, te o pravu da tijekom postupka prati na jeziku koji razumije, što se konstatira zapisnikom.

- (2) Ukoliko se radi o djetetu, a za koje postoje osnove sumnje da je žrtva trgovanja, inspektor za strance organizacijske jedinice Službe je dužan obaviti intervju u prisustvu predstavnika iz nadležnog organa uprave za poslove socijalne zaštite.
- (3) Inspektor za strance organizacijske jedinice Službe prilikom obavljanja intervjua utvrđuje činjenice iz članka 7. ovog Pravilnika.
- (4) Organizacijska jedinica Službe istovremeno je obvezna dostaviti odgovarajuću informaciju nadležnom tužiteljstvu uz osiguranje povjerljivosti izvora informacije.

Članak 10.

(Smještaj, postupak i nadležnost za smještaj žrtve trgovanja)

- (1) U cilju osiguranja adekvatnog i sigurnog smještaja žrtve trgovanja Ministarstvo u skladu s člankom 117. stavak (1) Zakona osniva centar za smještaj žrtava trgovanja ljudima (u daljnjem tekstu: sklonište) i u skladu s člankom 117. stavak (4) Zakona vrši nadzor nad radom navedene specijalizirane ustanove za prihvatanje stranaca.
- (2) Ministarstvo može potpisati protokol o suradnji s nevladinom organizacijom (u daljnjem tekstu: NVO) o korištenju kapaciteta NVO-a kao skloništa za smještaj i zbrinjavanje žrtava trgovanja, kojim se uređuju međusobna prava i obveze uz poštivanje odredbi ovog Pravilnika.
- (3) Organizacijska jedinica Službe, nakon obavljenog intervjua, a uz pisanu suglasnost stranca za kojeg postoje osnove sumnje da je žrtva trgovanja i uz konzultacije s tužiteljem, stranca smješta u sklonište radi pružanja pomoći i zaštite, te radi sprječavanja njegovog daljnjeg iskorištavanja ili zlostavljanja. Po pisanom nalogu tužitelja, organizacijska jedinica Službe je dužna izvršiti smještaj u sklonište stranca za kojeg postoje osnove sumnje da je žrtva trgovanja.
- (4) Smještaj žrtve trgovanja u sklonište vrši organizacijska jedinica Službe uz pismeni zahtjev upućen Upravi skloništa, a kopiju zahtjeva dostavlja Ministarstvu. Ukoliko žrtvu trgovanja smjesti organizacijska jedinica Službe koja nije nadležna po mjestu lokacije skloništa, dužna je odmah o tome obavijestiti organizacijsku jedinicu Službe gdje se nalazi sklonište i dostaviti kompletnu dokumentaciju, te je ista nadležna za daljnje postupanje.
- (5) Ukoliko se dob stranca ne može utvrditi sa sigurnošću, a postoje razlozi za vjerovanje da se radi o djetetu, isti se tretira kao dijete sve do potvrđivanja njegove starosne dobi. Prema toj osobi se poduzimaju sve posebne propisane mjere u cilju zaštite najboljeg interesa djeteta, te se obavještava mjesno nadležni općinski organ uprave za poslove socijalne zaštite u cilju osiguranja privremenog skrbnika.
- (6) Uprava skloništa bez odlaganja dostavlja nadležnoj organizacijskoj jedinici Službe i Ministarstvu informaciju o prijemu upućene osobe.
- (7) Uprava skloništa osigurava osobama iz stavka (3) ovog članka uživanje svih prava propisanih člankom 15. ovog Pravilnika.

Članak 11.

(Status zaštićene osobe - rok za oporavak i razmišljanje)

- (1) Stranac za kojeg postoje osnove sumnje da je žrtva trgovanja, od dana smještaja u sklonište stječe status zaštićene osobe na razdoblje od 30 dana od datuma prijema u sklonište, što se smatra vremenom oporavka i

razmišljanja da bez utjecaja počinitelja kaznenog djela i na temelju potpunih informacija donese odluku hoće li surađivati s nadležnim tijelima u BiH radi istrage u otkrivanju i procesuiranju kaznenog djela trgovanja ljudima.

- (2) Prema strancu za kojeg postoje osnove sumnje da je žrtva trgovanja i koji je u statusu zaštićene osobe, neće se pokretati i/ili izvršavati mjera protjerivanja iz BiH.
- (3) Status zaštićene osobe ne dovodi u pitanje radnje koje provode nadležni organi u primjeni zakonskih odredbi, a posebno u postupku provođenja istrage u otkrivanju i procesuiranju kaznenog djela trgovanja ljudima.
- (4) Status zaštićene osobe može prestati ako nadležni organi utvrde da je žrtva trgovanja, aktivno, dragovoljno i na vlastitu inicijativu obnovila kontakte s počiniteljima kaznenog djela trgovanja ljudima ili zbog razloga povezanih s javnim poretком ili sigurnosti BiH ili ako se utvrdi da je status zaštićene osobe neutemeljen.
- (5) U slučaju prestanka statusa zaštićene osobe na stranca se primjenjuju odredbe Zakona.

Članak 12.

(Podnošenje zahtjeva za privremeni boravak i nadležnost za rješavanje)

- (1) Stranac - žrtva trgovanja ako nema reguliran boravak na teritoriju Bosne i Hercegovine, u razdoblju u kojem uživa status zaštićene osobe nadležnoj organizacijskoj jedinici Službe podnosi zahtjev za odobrenje privremenog boravka iz humanitarnih razloga, a za dijete žrtvu trgovanja zahtjev podnosi njegov zakonski zastupnik ili staratelj.
- (2) Nadležna organizacijska jedinica Službe podnosi zahtjev za odobrenje iz stavka (1) ovog članka izdaje potvrdu u skladu sa člankom 83. stavak (2) Zakona.
- (3) Postupak za odobrenje/produljenje privremenog boravka provodi i rješenje donosi nadležna organizacijska jedinica Službe, cijeneći dokaze, činjenice i okolnosti iznesene u zahtjevu za privremeni boravak, ocjenu organa pred kojim se vodi postupak ili preporuku drugog nadležnog organa ili nalaz specijaliste medicinske struke odgovarajuće zdravstvene ustanove o potrebi liječenja ili oporavka. Doneseno rješenje se dostavlja i Ministarstvu.

Članak 13.

(Odobrenje/produljenje privremenog boravka iz humanitarnih razloga)

- (1) Žrtvi trgovanja može se odobriti privremeni boravak iz humanitarnih razloga u skladu sa člankom 58. stavak (2) točka a) a u svezi sa člankom 58. stavak (8) Zakona sa ciljem:
 - a) pružanja zaštite i pomoći u oporavku i povratku u državu podrijetla ili državu uobičajenog boravka ili u državu koja ga prihvata, ili
 - b) pružanja zaštite i pomoći ako je njihov boravak potreban zbog suradnje s nadležnim organima radi istrage u otkrivanju i procesuiranju kaznenog djela trgovanja ljudima.
- (2) Privremeni boravak iz humanitarnih razloga po osnovu pružanja pomoći u oporavku i povratku iz stavka (1) točka a) ovog članka, može biti odobren ukoliko je u skladu sa člankom 59. Zakona:
 - a) specijalista medicinske struke odgovarajuće zdravstvene ustanove izdao preporuku o neophodnosti liječenja ili oporavka, ili
 - b) organ/organizacija koja vodi postupak povratka u državu podrijetla ili državu uobičajenog boravka ili u državu koja je prihvata, izdala preporuku o potrebnom vremenu za pripremu realizacije povratka.

- (3) Privremeni boravak iz humanitarnih razloga po osnovu suradnje s nadležnim organima iz stavka (1) točka b) ovog članka, može biti odobren ukoliko je u skladu sa člankom 59. Zakona:
- nadležno tužiteljstvo izdalo preporuku o neophodnosti boravka žrtve trgovanja na teritoriju BiH radi istrage u otkrivanju i procesuiranju kaznenog djela trgovanja ljudima, i
 - žrtva trgovanja dala pisanu izjavu o jasnoj namjeri da surađuje s nadležnim organima.
- (4) Privremeni boravak iz humanitarnih razloga iz stavka (1) ovog članka odobrava se na razdoblje najdulje do šest mjeseci i može se produljiti pod istim uvjetima pod kojima je boravak odobren.
- (5) Stranac - žrtva trgovanja dužan je zahtjev za produljenje privremenog boravka iz humanitarnih razloga podnijeti nadležnoj organizacijskoj jedinici Službe najkasnije 15 dana prije isteka razdoblja odobrenog boravka.
- (6) Žrtvi trgovanja kojoj je odobren/produljen privremeni boravak iz humanitarnih razloga, a koja nema važeću putnu ispravu, nadležna organizacijska jedinica Službe izdaje potvrdu o identitetu u skladu sa člankom 58. stavak (9) Zakona i člankom 34. st. (3) i (4) Pravilnika o ulasku i boravku stranaca.
- (7) Žrtvi trgovanja može se zahtjev za odobrenje/produljenje privremenog boravka iz humanitarnih razloga koji je propisan člankom 58. stavak (2) točka a) Zakona odbiti, ukoliko nisu ispunjeni uvjeti iz članka 59. Zakona i st. (2) i (3) ovog članka.
- (8) Zahtjev za odobrenje/produljenje privremenog boravka iz humanitarnih razloga odbija se žrtvi trgovanja ako prisustvo stranca u BiH predstavlja prijetnju javnom poretku ili sigurnosti BiH.

Članak 14.

(Otkaz privremenog boravka iz humanitarnih razloga)

- (1) Privremeni boravak iz humanitarnih razloga odobren na temelju članka 13. stavak (1) ovog Pravilnika može se otkazati u skladu sa člankom 96. stavak (1) točka l) i n) Zakona, i to u sljedećim slučajevima:
- ako je osoba kojoj je odobren boravak aktivno, dragovoljno i na vlastitu inicijativu obnovila kontakte s osobama osumnjičenim za počinjenje kaznenih djela trgovanja ljudima, a na temelju informacije dostavljene od policijskih organa, Granične policije, centara za socijalni rad ili uprave skloništa i uz pribavljenu suglasnost nadležnog tužiteljstva, ili
 - ako nadležni organ smatra da suradnja žrtve nije iskrena ili da izjava žrtve nije utemeljena, a na temelju preporuke nadležnog tužiteljstva, ili
 - ako žrtva prestane surađivati, a na temelju preporuke nadležnog tužiteljstva, ili
 - ako nadležni organi odluče prekinuti postupak, a na temelju preporuke nadležnog tužiteljstva, ili
 - zbog razloga koji se odnosi na zaštitu javnog poretka ili sigurnosti BiH.
- (2) Postupak otkaza privremenog boravka iz stavka (1) ovog članka, provodi i rješenje donosi nadležna organizacijska jedinica Službe, a doneseno rješenje se dostavlja i Ministarstvu.

III. POMOĆ ŽRTVAMA TRGOVANJA

Članak 15.

(Prava žrtve trgovanja)

- (1) U cilju osiguranja posebne zaštite i pomoći žrtvi trgovanja u svezi s prihvatom, oporavkom i povratkom, žrtvi trgovanja koja je smještena u sklonište se osigurava:

- adekvatan i siguran smještaj,
- pristup hitnoj medicinskoj zaštiti,
- psihološka pomoć,
- informiranje o pravnom statusu,
- pravna pomoć u postupku ostvarivanja statusnih pitanja,
- pristup tržištu rada pod uvjetima koji se primjenjuju prema strancu,
- pristup profesionalnoj obuci i edukaciji,
- informiranje o mogućnostima i postupku repatrijacije i povratka, i
- informiranje o načinu pristupa diplomatsko-konzularnim predstavništvima države podrijetla ili države uobičajenog boravka.

- (2) Dijete koje ima odobren privremeni boravak kao žrtva trgovanja pored utvrđenih prava iz stavka (1) ovog članka ima i pristup obrazovanju.

- (3) Nadležni organi, u osiguranju prava iz ovog članka, vode računa o dobi, spolu i specijalnim potrebama žrtve, posebno obraćajući pažnju na specifične potrebe djece, uključujući adekvatan smještaj, obrazovanje i skrb.

- (4) Pomoć žrtvi trgovanja iz ovog članka mogu osiguravati nevladine organizacije koje imaju zaključen protokol o suradnji s Ministarstvom.

Članak 16.

(Adekvatan i siguran smještaj)

- (1) Osoba za koju postoje osnove sumnje da se radi o žrtvi trgovanja, smješta se u sklonište radi pružanja pomoći i zaštite, te radi sprječavanja njenog daljnjeg iskorištavanja ili zlostavljanja.
- (2) Osoba smještena u sklonište za koju se utvrdi da je žrtva trgovanja ukoliko podnese zahtjev za azil u Bosni i Hercegovini, u skladu s odlukom organizacijske jedinice Ministarstva koja provodi postupak azila, može ostati u skloništu dok se ne donese pravomoćna odluka o podnesenom zahtjevu za azil u skladu sa člankom 41. Zakona o azilu. Na sve informacije o postupku po zahtjevu za azil se primjenjuju odredbe zaštite podataka propisane člankom 17. Zakona o azilu.
- (3) Uprava skloništa omogućava nadležnim organima poduzimanje zakonom propisanih radnji i u skloništu, a u svezi gonjenja i kažnjavanja organizatora trgovanja ljudima na način koji neće ugroziti prava i zaštitu žrtve trgovanja ili je dodatno traumatizirati. Navedene radnje mogu se poduzimati i uz prisustvo pravnog savjetnika žrtve trgovanja i/ili osobe koja pruža psihološku potporu žrtvi.
- (4) Zaštita objekata skloništa osigurava se shodno zakonskim propisima.
- (5) Žrtva trgovanja s odobrenim privremenim boravkom može, uz potpisanu izjavu da na osobnu odgovornost napušta sklonište, napustiti sklonište uz poštivanje kućnog reda skloništa. Oblik i sadržaj izjave iz ovog stavka propisan je u vidu Obrasca broj 1. koji je sastavni dio ovog Pravilnika.
- (6) Žrtva trgovanja s odobrenim privremenim boravkom može, uz potpisanu izjavu da na vlastitu odgovornost napušta smještaj u skloništu, napustiti smještaj u skloništu uz predočenje prijave adrese boravišta. Oblik i sadržaj izjave iz ovog stavka propisan je u vidu Obrasca broj 2. koji je sastavni dio ovog Pravilnika.
- (7) Obrasce broj 1. i 2. žrtva trgovanja potpisuje uz prisustvo pravnog savjetnika i ovlaštene osobe skloništa. Uprava skloništa propisani obrazac bez odlaganja dostavlja nadležnoj organizacijskoj jedinici Službe, koja je dužna kopiju istih dostaviti nadležnom tužiteljstvu i Ministarstvu.

Članak 17.

(Zdravstvena zaštita)

- (1) Tijekom boravka u skloništu žrtva trgovanja ima pravo na hitnu medicinsku zaštitu.
- (2) Ministarstvo može zaključiti ugovore sa zdravstvenim ustanovama prema mjestu lokacije skloništa u cilju osiguranja zdravstvene zaštite iz stavka (1) ovog članka.
- (3) Ako se smještaj i zbrinjavanje žrtve trgovanja vrši u NVO-u, žrtvi trgovanja se zdravstvena zaštita osigurava u obimu utvrđenom zakonom, na način utvrđen protokolom između Ministarstva i NVO-a.
- (4) U razdoblju odobrenog privremenog boravka u BiH žrtva trgovanja koja u skladu sa člankom 16. stavak (6) ovog Pravilnika boravi izvan skloništa, zdravstvenu zaštitu može ostvariti u skloništu NVO-a s kojim Ministarstvo ima potpisan protokol o suradnji.

Članak 18.

(Informiranje i pravno savjetovanje)

U skloništu žrtva trgovanja ima pravo na informiranje i pravno savjetovanje o svojim pravima i obavezama, na jeziku koji razumije.

Pravno savjetovanje se osigurava putem službe ili organizacije za besplatnu pravnu pomoć s kojima Ministarstvo ima potpisan protokol o pružanju besplatne pravne pomoći.

IV. REPATRIJACIJA I POVRATAK

Članak 19.

(Postupak povratka)

- (1) Nadležna organizacijska jedinica Službe priprema i pokreće prema Službi zahtjev za realizaciju povratka žrtve trgovanja u državu podrijetla ili državu uobičajenog boravka ili u državu koja ga prihvata. Služba u suradnji s Ministarstvom i Ministarstvom vanjskih poslova realizira postupak povratka.
- (2) Postupak povratka može se realizirati uz pomoć i suradnju s Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM) ili NVO-om, što se regulira protokolima o suradnji s Ministarstvom.
- (3) Realizator povratka žrtve trgovanja je odgovoran da povratak bude dobrovoljan, siguran i dostojanstven. Izvještaj o realiziranom povratku dostavlja se Ministarstvu.
- (4) Detaljne procedure dobrovoljnog povratka žrtve trgovanja, propisuje instrukcijom ministar sigurnosti.

V. ZAŠTITA DJECE

Članak 20.

(Posebna zaštita djeteta)

- (1) Sva djeca u smislu definicije iz ovog Pravilnika imaju pravo na specijalni tretman i zaštitu.
- (2) Dijete koje nije državljanin Bosne i Hercegovine uživa ista prava na skrb i zaštitu kao i djeca koja su državljani Bosne i Hercegovine.
- (3) Tijekom provođenja postupka smještaja djeteta u sklonište nadležna organizacijska jedinica Službe obavještava organ uprave nadležan za poslove socijalne zaštite, u mjestu gdje se sklonište nalazi o potrebi imenovanja skrbnika koji je u obvezi zastupati interese djeteta u postupku do nalaženja trajnog rješenja.
- (4) Nadležni organi su dužni informirati imenovanog skrbnika o svim pitanjima od interesa za dijete žrtvu trgovanja koji će biti pozvan zastupati interese djeteta u svim fazama postupka.
- (5) Sve aktivnosti nadležnih organa moraju biti poduzete u najboljem interesu djeteta što podrazumijeva da svaka aktivnost mora biti poduzeta uz najveću skrb i zaštitu koja je prijeko potrebna za dobrobit djeteta, uzimajući u obzir

- prava i obveze njegovih roditelja, skrbnika ili drugih pojedinaca koji su pravno odgovorni za dijete, kao i mišljenje djeteta koje se cijeni prema uzrastu i dobi djeteta.
- (6) Svi postupci kojima se razmatraju prava i interesi djeteta žrtve trgovanja moraju se poduzimati s najvećim stupnjem hitnosti i efikasnosti. Sve mjere moraju biti poduzete u cilju zaštite privatnosti i identiteta djeteta žrtve trgovanja. Identitet i podaci koji omogućavaju identifikaciju djeteta žrtve trgovanja neće biti javno objavljeni putem medija ili na bilo koji drugi način, osim u iznimnim slučajevima u cilju lakšeg pronalaska članova obitelji ili da se na drugi način osigura najbolji interes djeteta.
- (7) Ako se ne može sa sigurnošću odrediti dob žrtve trgovanja, a postoje razlozi koji navode da je žrtva trgovanja djeteta, s takvom osobom postupa se s pretpostavkom da je žrtva - dijete.

Članak 21.

(Smještaj djeteta u sklonište)

- (1) Uvažavajući najbolji interes djeteta, organizacijska jedinica Službe uz suglasnost skrbnika je dužna bez odlaganja smjestiti u sklonište djeteta - stranca bez pratnje roditelja ili skrbnika, ako postoji opravdana sumnja da se radi o žrtvi trgovanja.
- (2) Djeca se smještaju, ako je moguće, u posebna odjeljenja skloništa namijenjena djeci i odvojeno od odraslih osoba smještenih u sklonište i ukoliko to nije u suprotnosti s najboljim interesom djeteta.
- (3) Dijete smješteno u sklonište uživa sva prava koja uživaju žrtve trgovanja, kao i posebna prava koja mu pripadaju kao djetetu, a u skladu sa zakonima Bosne i Hercegovine i međunarodnom Konvencijom o pravima djeteta.
- (4) Dijete ostaje u skloništu sve dok se ne završi postupak provjere podataka i uspostavljanja kontakta s nadležnim organom države podrijetla odnosno roditeljem ili ovlaštenim skrbnikom, te dok se u skladu sa zakonom i ovim Pravilnikom ne osigura siguran povratak djeteta.

Članak 22.

(Povratak djeteta)

- (1) Dijete žrtva trgovanja koje nije državljanin Bosne i Hercegovine ima pravo na povratak u državu podrijetla ili uobičajenog boravka ili u državu koja ga prihvata.
- (2) Realizator povratka dužan je osigurati proceduru povratka koja osigurava da dijete bude primljeno u državu podrijetla ili uobičajenog boravka ili u državu koja ga prihvata od strane člana nadležnog organa koji se bavi zaštitom djece, i/ili djetetovog roditelja ili zakonitog skrbnika.
- (3) Skrbnik, uz pomoć Službe i drugih nadležnih državnih organa započinje proces pribavljanja dokumentacije i informacija iz države djetetovog podrijetla ili uobičajenog mjesta boravka kako bi se izvršila procjena rizika i sigurnosti, nakon čega se donosi odluka o tome da li ponovno spojiti dijete s njegovom obitelji i/ili ga vratiti u državu podrijetla ili uobičajenog boravka ili u državu koja ga prihvata, cijeneći najbolji interes djeteta.
- (4) Dijete žrtva trgovanja neće biti vraćeno u državu podrijetla ili uobičajenog boravka ili u državu koja ga prihvata ako postoji opravdana sumnja, a nakon procjene rizika i sigurnosti, da postoje razlozi da povratak djeteta ugrožava njegovu sigurnost ili sigurnost članova njegove obitelji.
- (5) Postupak povratka može se realizirati uz pomoć i suradnju s Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM) ili NVO-om, što se regulira protokolima o suradnji s Ministarstvom.
- (6) Realizator povratka djeteta žrtve trgovanja je odgovoran da povratak bude u najboljem interesu djeteta, siguran i

dostojanstven. Izvještaj o realiziranom povratku se dostavlja Ministarstvu.

- (7) Detaljne procedure dobrovoljnog povratka djeteta žrtve trgovanja, propisuje instrukcijom ministar sigurnosti.

VI. TROŠKOVI SMJEŠTAJA, OPORAVKA I POVRATKA

Članak 23.

(Troškovi smještaja, oporavka i povratka žrtve trgovanja)

Troškovi smještaja, oporavka i povratka se osiguravaju u proračunu institucija Bosne i Hercegovine, proračunima nadležnih entitetskih ministarstava i proračunu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, a mogu se osiguravati i iz drugih izvora kao što su donacije, projekti, programi vladinih i nevladinih domaćih i inozemnih organizacija koji se usuglašavaju s Ministarstvom.

VII. PRIJELAZNE ODREDBE

Članak 24.

(Zaštita prava)

Nijedna odredba iz ovog Pravilnika ne utječe na prava, obveze i odgovornosti organa vlasti Bosne i Hercegovine koje

proistječu iz domaćeg zakonodavstva, međunarodnog humanitarnog prava i ljudskih prava, a posebice, gdje je to relevantno, Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine i njenog Protokola iz 1967. godine, te načela *non-refoulement-a* u njima sadržanog.

Članak 25.

(Prestanak važenja propisa)

Danom stupanja na snagu ovog Pravilnika prestaje važiti Pravilnik o zaštiti stranaca žrtava trgovanja ljudima ("Službeni glasnik BiH", broj 49/13).

Članak 26.

(Stupanje na snagu Pravilnika)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 06-02-1-7796/15

14. listopada 2016. godine

Sarajevo

Ministar

Dragan Mektić, v. r.

Образак 1/ Образац 1/ Form 1

Podaci o davaocu/ davatelju izjave/ Подаци о даваоцу изјаве/ Information on the applicant:

1.	Prezime (ime roditelja) Име Презиме (име родитеља) Име Surname (name of parents) Name
2.	Dan, mjesec, godina, mjesto i država rođenja Дан, мјесец, година, мјесто и држава рођења Day, month, year, place and state of birth
3.	Državljanstvo Држављанство Nationality
4.	Naziv skloništa i datum prijema u sklonište Назив склоништа и датум пријема у склониште Name of the shelter and the date of admission to the shelter
5.	Putna isprava/ Potvrda o identitetu (vrsta, broj, datum i mjesto izdavanja, organ/ tijelo izdavanja) Путна исправа/ Потврда о идентитету (врста, број, датум и мјесто издавања, орган издавања) Passport/ Identity certificate (type, number, date and place of issuance, issuing authority/ body)
6.	Odobreni privremeni boravak u BiH (broj i datum rješenja SPS-a) Одобрени привремени боравак у БиХ (број и датум рјешења СПС-а) Granted temporary stay in BiH (number and date of the SFA Decision)
7.	Datum početka napuštanja skloništa Датум почетка напуштања склоништа The initial date of leaving the shelter

IZJAVA/ ИЗЈАВА/ DECLARATION

Izjavljujem da svojevóljno i na vlastitu odgovornost napuštam sklonište (ulazim i izlazim iz skloništa) uz poštivanje kućnog reda skloništa, kao i da sam od pravnog savjetnika informisan-a/ informiran-a o posljedicama napuštanja skloništa. Obavezujem/ obvezujem se da ću tokom/ tijekom svog boravka izvan skloništa poštivati u potpunosti princip povjerljivosti adrese i lokacije skloništa, kao i identiteta ostalih korisnika skloništa.

Изјављујем да својеволјно и на властиту одговорност напуштам склониште (улазим и излазим из склоништа) уз поштовање кућног реда склоништа, као и да сам од правног савјетника информисан-а о посљедицама напуштања склоништа. Обавезујем се да ћу током свог боравка изван склоништа поштовати у потпуности принцип повјерљивости адресе и локације склоништа, као и идентитета осталих корисника склоништа.

I declare hereby that I will voluntarily and at my own responsibility depart from the shelter (enter and exit from the shelter) in accordance with the house rules of the shelter, and that I have been provided with the information on the consequences of abandoning the shelter by the legal advisor. I am aware of the obligation to follow the principle of confidentiality of the address and location of the shelter as well as the identity of other beneficiaries in the shelter.

OBAVEZNO/ OBEZNO PROČITATI/ ОБАВЕЗНО ПРОЧИТАТИ/ COMPULSORY TO READ

Poznato mi je i saglasan-a/ suglasan-a sam da se moji lični/ osobni podaci, navedeni u ovoj izjavi, proslijeđuju nadležnim organima/ tijelima u BiH, provjeravaju, obrađuju i čuvaju u bazi podataka, te da ovim podacima pojedinačno imaju pristup nadležni-a organi/ tijela u BiH u svrhu regulisanja mojih statusnih pitanja u BiH. Izjavljujem u najboljem uvjerenju i savjesno, da su podaci koje sam naveo/ la u izjavi tačni/ točni i potpuni.

Познато ми је и сагласан-а сам да се моји лични подаци, наведени у овој изјави, просљеђују надлежним органима у БиХ, проверавају, обрађују и чувају у бази података, те да овим подацима појединачно имају приступ надлежни органи у БиХ у сврху регулисања мојих статусних питања у БиХ. Изјављујем у најбољем увјерењу и савјесно, да су подаци које сам навео/ ла у изјави тачни и потпуни.

I am aware and I grant permission that my personal information, as stated in this declaration form, are submitted to the relevant authorities/ bodies in BiH, checked, processed and stored in the database, and that competent authorities/ bodies in BiH have access to the data for the purpose of regulating my status in BiH. I declare that the information I have given in the declaration form are accurate and complete to the best of my knowledge and belief.

Izjava data u prisustvu/ Изјава дата у присуству/ Declaration made in the presence of:

Potpis pravnog savjetnika/ Потпис правног савјетника/ Signature of the legal advisor

Potpis podnosioca izjave/ Потпис подносиоца изјаве/ Signature of the applicant

Potpis ovlaštene osobe skloništa/ Потпис овлаштеног лица склоништа/ Signature of the authorized officer in the shelter

Datum/ Датум/ Date :20.....godine/ године/ year

Obrazac 2/ Образац 2/ Form 2

Podaci o davaocu/ davatelju izjave/ Подаци о даваоцу изјаве/ Information on the applicant:

1.	Prezime (ime roditelja) Име Презиме (име родитеља) Име Surname (name of parents) Name
2.	Dan, mjesec, godina, mjesto i država rođenja Дан, мјесец, година, мјесто и држава рођења Day, month, year, place and state of birth
3.	Državljanstvo Држављанство Nationality
4.	Naziv skloništa i datum prijema u sklonište Назив склоништа и датум пријема у склониште Name of the shelter and the date of admission to the shelter
5.	Putna isprava/ Potvrda o identitetu (vrsta, broj, datum i mjesto izdavanja, organ/ tijelo izdavanja) Путна исправа/ Потврда о идентитету (врста, број, датум и мјесто издавања, орган издавања) Passport/ Identity certificate (type, number, date and place of issuance, issuing authority/ body)
6.	Odobreni privremeni boravak u BiH (broj i datum rješenja SPS-a) Одобрени привремени боравак у БиХ (број и датум рјешења СПС-а) Granted temporary stay in BiH (number and date of the SFA Decision)
7.	Datum napuštanja skloništa Датум напуштања склоништа The date of leaving the shelter
8.	Mjesto i adresa boravišta stranca u BiH Мјесто и адреса боравишта странца у БиХ Place and address of the alien's residence in BiH

IZJAVA/ ИЗЈАВА/ DECLARATION

Izjavljujem da svojevóljno, na vlastitu odgovornost i uz potpuno lično/ osobno finansiranje/ financiranje napuštam smještaj u skloništu uz predocjenje prijave adrese boravišta, kao i da sam od pravnog savjetnika informisan-a/ informiran-a o posljedicama napuštanja smještaja u skloništu. Obavezujem/ obvezujem se da ću tokom/ tijekom svog boravka izvan skloništa poštivati u potpunosti princip povjerljivosti adrese i lokacije skloništa, kao i identiteta ostalih korisnika skloništa.

Изјављујем да својевољно, на властиту одговорност и уз потпуно лично финансирање напуштам смјештај у склоништу уз предочење пријаве адресе боравишта, као и да сам од правног савјетника информисан-а о посљедицама напуштања смјештаја у склоништу. Обавезујем се да ћу током свог боравака изван склоништа поштовати у потпуности принцип повјерљивости адресе и локације склоништа, као и идентитета осталих корисника склоништа.

I declare hereby that I will voluntarily and at my own responsibility with a complete personal financing depart from the shelter. Also I will provide the residence address and hereby confirm to have been provided with the information on the consequences of abandoning the shelter by the legal advisor. I am aware of the obligation to follow the principle of confidentiality of the address and location of the shelter, as well as the identity of other beneficiaries in the shelter.

OBAVEZNO/ OBEVZNO PROČITATI/ ОБАВЕЗНО ПРОЧИТАТИ/ COMPULSORY TO READ

Poznato mi je i saglasan-a/ suglasan-a sam da se moji lični/ osobni podaci, navedeni u ovoj izjavi, prosjeduju nadležnim organima/ tijelima u BiH, provjeravaju, obrađuju i čuvaju u bazi podataka, te da ovim podacima pojedinačno imaju pristup nadležni-a organi/ tijela u BiH u svrhu regulisanja mojih statusnih pitanja u BiH. Izjavljujem u najboljem uvjerenju i savjesno, da su podaci koje sam naveo/ la u izjavi tačni/ točni i potpuni.

Познато ми је и сагласан-а сам да се моји лични подаци, наведени у овој изјави, просљеђују надлежним органима у БиХ, провјеравају, обрађују и чувају у бази података, те да овим подацима појединачно имају приступ надлежни органи у БиХ у сврху регулисања мојих статусних питања у БиХ. Изјављујем у најбољем увјерењу и савјесно, да су подаци које сам навео/ ла у изјави тачни и потпуни.

I am aware and I grant permission that my personal information, as stated in this declaration form, are submitted to the relevant authorities/ bodies in BiH, checked, processed and stored in the database, and that competent authorities/ bodies in BiH have access to the data for the purpose of regulating my status in BiH. I declare that the information I have given in the declaration form are accurate and complete to the best of my knowledge and belief.

Izjava data u prisustvu/ Изјава дата у присуству/ Declaration made in the presence of:

Potpis pravnog savjetnika/ Потпис правног савјетника/ Signature of the legal advisor

Potpis podnosioca izjave/ Потпис подносиоца изјаве/ Signature of the applicant

Potpis ovlaštene osobe skloništa/ Потпис овлашћеног лица склоништа/ Signature of the authorized officer in the shelter

Datum/ Датум/ Date:20.....godine/ године/ year

На основу члана 142. став (2) тачка б) у вези са чланом 60. став (1) Закона о странцима ("Службени гласник БиХ", број 88/15), чл. 4. и 14. став (1) алинеја 8) Закона о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12 и 6/13) и члана 16. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09), Министарство безбједности донијело је

ПРАВИЛНИК О ЗАШТИТИ СТРАНАЦА ЖРТАВА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет Правилника)

Овим Правилником уређују се правила и стандарди у поступању, као и друга питања у вези са прихватом, опоравком и повратком странца жртве трговине људима (у даљем тексту: жртва трговине).

Члан 2.

(Употреба рода)

Сви изрази у овом Правилнику дати у једном граматичком роду се односе без дискриминације и на мушкарце и на жене.

Члан 3.

(Употреба термина)

У смислу овог Правилника:

- (а) **"Трговина људима"** значи врбовање, превоз, предају, скривање или прихват лица, уз примјену пријетње или силе или других облика принуде, отмице, преваре, обмане, злоупотребе овлашћења или осјетљивог положаја или уз давање или примање новчаних средстава или других користи ради добијања пристанка лица које има надзор над другим лицем, а у сврху његовог искориштавања. Искориштавање, у најмању руку, укључује искориштавање проституисања других лица или друге облике сексуалног искориштавања, присилни рад или пружање услуга, ропство или ропству сличне односе, служење или одстрањивање тјелесних органа или неко друго искориштавање.
- (б) Пристанак жртве "трговине људима" на планирано искориштавање наведено у тачки а) овог члана неважан је у случајевима у којим је примијењено било које од средстава наведених у тачки а).
- (ц) Врбовање, превоз, премјештај, скривање или прихват дјетета у сврху искориштавања сматра се "трговином људима" чак и ако не укључује средства наведена у тачки а) овог члана.
- (д) **"Дијете"** је странац, млађе од осамнаест година.
- (е) **"Жртва"** је свако физичко лице које је постало предмет трговине људима у смислу дефиниције из тачке а) овог члана. Лице за које постоје основи сумње да се ради о жртви трговине третира се као жртва трговине до доношења одлуке надлежног органа.
- (ф) **"Посебан третман дјетета"** подразумијева осигурање смјештаја на безбједно мјесто, поштовање мишљења дјетета, право на повјерљивост и дискрецију, право на информацију, ефикасно вођење поступка односно процјену појединачног случаја, проналажење и

примјену трајног рјешења, уз поштовање најбољег интереса за дијете.

- (г) Органи у поступању су: организационе јединице Министарства безбједности Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Министарство), Служба за послове са странцима (у даљем тексту: Служба), Гранична полиција Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Гранична полиција), тужилаштва, полицијски органи у БиХ, инспекцијски органи и надлежни органи социјалне заштите.

Члан 4.

(Заштита приватности и идентитета жртве трговине)

- (1) У циљу осигурања заштите приватности и идентитета жртве трговине, у свим поступцима обавезна је примјена закона и других прописа о заштити личних података.
- (2) У циљу заштите идентитета жртве трговине Министарство успоставља евиденцију о странцима жртвама трговине којима је одобрен боравак у БиХ, усаглашену са законима и другим прописима о заштити личних података, те омогућава приступ подацима лицима овлашћеним за кориштење тих података.
- (3) Врсте података, процедуре уноса, обраде, приступа, контроле, коришћења, чувања и брисања података о странцима жртвама трговине из става (2) овог члана, као и друге одредбе битне за функционисање "Евиденције о странцима жртвама трговине људима" прописује инструкцијом министар безбједности.

Члан 5.

(Одредба о некажњавању)

Органи у поступању неће покретати поступке против жртве трговине због незаконитог уласка или присуства у земљи ако су ове радње извршене у директној вези с трговином људима.

Члан 6.

(Забрана дискриминације)

Забрањена је дискриминација жртве трговине по било којој основи, као што су: род односно пол, раса, боја коже, језик, вјероисповијест, политичко или друго увјерење, национално или друштвено поријекло, повезаност са националном мањином, имовинско стање, статус који се стиче рођењем или други статус.

II - ПРИХВАТ И СМЈЕШТАЈ ЖРТАВА ТРГОВИНЕ

Члан 7.

(Идентификација и прихват жртве трговине)

- (1) Органи у поступању су дужни да са странцем за којег постоје основи сумње да се ради о жртви трговине поступају као са жртвом трговине све док постоје наведени основи сумње.
- (2) У поступку идентификације жртве трговине надлежни органи су дужни да цијене следеће показатеље:
 - самоидентификацију,
 - мјесто и услове гдје је странац потенцијална жртва трговине пронађен,
 - ограничење личне слободе,
 - психо-физичко стање лица,
 - доб лица, посебно ако су лица у старосној доби до 18 година,
 - начин и сврху уласка у Босну и Херцеговину,
 - статус, кретање и боравак лица у Босни и Херцеговини,
 - посједовање путне исправе,
 - посједовање финансијских средстава и

- друге околности релевантне за правилну идентификацију.

Члан 8.

(Обавеза органа у поступању)

Органи у поступању у случају постојања основа сумње да се ради о жртви трговине – странцу, дужни су без одлагања писмено обавијестити организациону јединицу Службе, а у циљу обезбјеђивања прихвата и смјештаја.

Члан 9.

(Обављање интервјуа)

- (1) Инспектор за странце организационе јединице Службе у мјесту гдје је затечен странац за којег постоје основи сумње да је жртва трговине обавља интервју уз претходно упознавање странца са правима и обавезама утврђеним Законом о странцима (у даљем тексту: Закон), као и о могућности коришћења независне правне помоћи у свим фазама поступка, те о праву да ток поступка прати на језику који разумије, што се констатује записником.
- (2) Уколико се ради о дјетету, а за које постоје основи сумње да је жртва трговине, инспектор за странце организационе јединице Службе је дужан обавити интервју у присуству представника из надлежног органа управе за послове социјалне заштите.
- (3) Инспектор за странце организационе јединице Службе приликом обављања интервјуа утврђује чињенице из члана 7. овог Правилника.
- (4) Организациона јединица Службе истовремено је обавезна доставити одговарајућу информацију надлежном тужилаштву уз обезбјеђење повјерљивости извора информације.

Члан 10.

(Смјештај, поступак и надлежност за смјештај жртве трговине)

- (1) У циљу обезбјеђења адекватног и сигурног смјештаја жртве трговине Министарство у складу са чланом 117. став (1) Закона оснива центар за смјештај жртава трговине људима (у даљем тексту: склониште) и у складу с чланом 117. став (4) Закона врши надзор над радом наведене специјализоване установе за прихватање странаца.
- (2) Министарство може потписати протокол о сарадњи са невладином организацијом (у даљем тексту: НВО) о коришћењу капацитета НВО-а као склоништа за смјештај и збрињавање жртава трговине, којим се уређују међусобна права и обавезе уз поштовање одредби овог Правилника.
- (3) Организациона јединица Службе, након обављеног интервјуа, а уз писану сагласност странца за којег постоје основи сумње да је жртва трговине и уз консултације са тужиоцем, странца смјешта у склониште ради пружања помоћи и заштите, те ради спрјечавања његовог даљњег искориштавања или злостављања. По писаном налогу тужиоца, организациона јединица Службе је дужна извршити смјештај у склониште странца за којег постоје основи сумње да је жртва трговине.
- (4) Смјештај жртве трговине у склониште врши организациона јединица Службе уз писмени захтјев упућен Управи склоништа, а копију захтјева доставља Министарству. Уколико жртву трговине смјести организациона јединица Службе која није надлежна по мјесту локације склоништа, дужна је одмах о томе обавијестити организациону јединицу Службе гдје се

налази склониште и доставити комплетну документацију, те је иста надлежна за даље поступање.

- (5) Уколико се доб странца не може утврдити са сигурношћу, а постоје разлози за вјеровање да се ради о дјетету, исти се третира као дијете све до потврђивања његове старосне доби. Према том лицу се предузимају све посебне прописане мјере у циљу заштите најбољег интереса дјетета, те се обавјештава мјесно надлежни општински орган управе за послове социјалне заштите у циљу обезбјеђивања привременог старатеља.
- (6) Управа склоништа без одлагања доставља надлежној организационој јединици Службе и Министарству информацију о пријему упућеног лица.
- (7) Управа склоништа обезбјеђује лицима из става (3) овог члана уживање свих права прописаних чланом 15. овог Правилника.

Члан 11.

(Статус заштићеног лица - рок за опоравак и размишљање)

- (1) Странац за којег постоје основи сумње да је жртва трговине, од дана смјештаја у склониште стиче статус заштићеног лица на период од 30 дана од датума пријема у склониште, што се сматра временом опоравка и размишљања да без утицаја починиоца кривичног дјела и на основу потпуних информација донесе одлуку хоће ли сарађивати са надлежним органима у БиХ ради истраге у откривању и процесуирању кривичног дјела трговине људима.
- (2) Према странцу за којег постоје основи сумње да је жртва трговине и који има статус заштићеног лица, неће се покретати и/или извршавати мјера протјеривања из БиХ.
- (3) Статус заштићеног лица не доводи у питање радње које спроводе надлежни органи у примјени законских одредби, а посебно у поступку спровођења истраге у откривању и процесуирању кривичног дјела трговине људима.
- (4) Статус заштићеног лица може престати ако надлежни органи утврде да је жртва трговине, активно, добровољно и на властиту иницијативу обновила контакте с починиоцима кривичног дјела трговине људима или због разлога повезаних са јавним поретком или безбједности БиХ или ако се утврди да је статус заштићеног лица неоснован.
- (5) У случају престанка статуса заштићеног лица на странца се примјењују одредбе Закона.

Члан 12.

(Подношење захтјева за привремени боравак и надлежност за рјешавање)

- (1) Странац - жртва трговине ако нема регулиран боравак на територији Босне и Херцеговине, у периоду у којем ужива статус заштићеног лица надлежној организационој јединици Службе подноси захтјев за одобрење привременог боравка из хуманитарних разлога, а за дијете жртву трговине захтјев подноси његов законски заступник или старатељ.
- (2) Надлежна организациона јединица Службе подносиоцу захтјева из става (1) овог члана издаје потврду у складу са чланом 83. став (2) Закона.
- (3) Поступак за одобрење/продужење привременог боравка спроводи и рјешење доноси надлежна организациона јединица Службе, цијенећи доказе, чињенице и околности изнесене у захтјеву за привремени боравак, оцјену органа пред којим се води поступак или препоруку другог надлежног органа или налаз специјалисте медицинске струке одговарајуће

здравствене установе о потреби лијечења или опоравка.
Донесено рјешење се доставља и Министарству.

Члан 13.

(Одобрење/продужење привременог боравака из хуманитарних разлога)

- (1) Жртви трговине може се одобрити привремени боравак из хуманитарних разлога у складу са чланом 58. став (2) тачка а) а у вези са чланом 58. став (8) Закона с циљем:
 - а) пружања заштите и помоћи у опоравку и повратку у државу поријекла или државу уобичајеног боравака или у државу која га прихвата, или
 - б) пружања заштите и помоћи ако је њихов боравак потребан због сарадње са надлежним органима ради истраге у откривању и процесуирању кривичног дјела трговине људима.
- (2) Привремени боравак из хуманитарних разлога по основу пружања помоћи у опоравку и повратку из става (1) тачка а) овог члана, може бити одобрен уколико је у складу са чланом 59. Закона:
 - а) специјалиста медицинске струке одговарајуће здравствене установе издао препоруку о неопходности лијечења или опоравка, или
 - б) орган/организација која води поступак повратка у државу поријекла или државу уобичајеног боравака или у државу која је прихвата, издала препоруку о потребном времену за припрему реализације повратка.
- (3) Привремени боравак из хуманитарних разлога по основу сарадње са надлежним органима из става (1) тачка б) овог члана, може бити одобрен уколико је у складу са чланом 59. Закона:
 - а) надлежно тужилаштво издало препоруку о неопходности боравака жртве трговине на територију БиХ ради истраге у откривању и процесуирању кривичног дјела трговине људима, и
 - б) жртва трговине дала писану изјаву о јасној намјери да сарађује са надлежним органима.
- (4) Привремени боравак из хуманитарних разлога из става (1) овог члана одобрава се на период најдуже до шест мјесеци и може се продужити под истим условима под којим је боравак одобрен.
- (5) Странац - жртва трговине дужан је захтјев за продужење привременог боравака из хуманитарних разлога поднијети надлежној организационој јединици Службе најкасније 15 дана прије истека раздобља одобреног боравака.
- (6) Жртви трговине којој је одобрен/продужен привремени боравак из хуманитарних разлога, а која нема важећу путну исправу, надлежна организациона јединица Службе издаје потврду о идентитету у складу са чланом 58. став (9) Закона и чланом 34. ст. (3) и (4) Правилника о уласку и бораку странаца.
- (7) Жртви трговине може се захтјев за одобрење/продужење привременог боравака из хуманитарних разлога који је прописан чланом 58. став (2) тачка а) Закона одбити, уколико нису испуњени услови из члана 59. Закона и ст. (2) и (3) овог члана.
- (8) Захтјев за одобрење/продужење привременог боравака из хуманитарних разлога одбија се жртви трговине ако присуство странца у БиХ представља пријетњу јавном поретку или безбједности БиХ.

Члан 14.

(Отказ привременог боравака из хуманитарних разлога)

- (1) Привремени боравак из хуманитарних разлога одобрен на основу члана 13. став (1) овог Правилника може се отказати у складу са чланом 96. став (1) тачка л) и н) Закона, и то у сљедећим случајевима:
 - а) ако је лице којем је одобрен боравак активно, добровољно и на властиту иницијативу обновила контакте са лицима осумњиченим за почињење кривичних дјела трговине људима, а на основу информације достављене од полицијских органа, Граничне полиције, центара за социјални рад или управе склоништа и уз прибављену сагласност надлежног тужилаштва, или
 - б) ако надлежни орган сматра да сарадња жртве није искрена или да изјава жртве није основана, а на основу препоруке надлежног тужилаштва, или
 - ц) ако жртва престане сарађивати, а на основу препоруке надлежног тужилаштва, или
 - д) ако надлежни органи одлуче прекинути поступак, а на основу препоруке надлежног тужилаштва, или
 - е) због разлога који се односи на заштиту јавног поретка или безбједности БиХ.
- (2) Поступак отказа привременог боравака из става (1) овог члана, спроводи и рјешење доноси надлежна организациона јединица Службе, а донесено рјешење се доставља и Министарству.

III - ПОМОЋ ЖРТВАМА ТРГОВИНЕ

Члан 15.

(Права жртве трговине)

- (1) У циљу обезбјеђења посебне заштите и помоћи жртви трговине у вези са прихватом, опоравком и повратком, жртви трговине која је смјештена у склониште се обезбјеђује:
 - адекватан и безбједан смјештај,
 - приступ хитној медицинској заштити,
 - психолошка помоћ,
 - информисање о правном статусу,
 - правна помоћ у поступку остваривања статусних питања,
 - приступ тржишту рада под условима који се примјењују према странцу,
 - приступ професионалној обуци и едукацији,
 - информисање о могућностима и поступку репатријације и повратка, и
 - информисање о начину приступа дипломатско-конзуларним представништвима државе поријекла или државе уобичајеног боравака.
- (2) Дијете које има одобрен привремени боравак као жртва трговине поред утврђених права из става (1) овог члана има и приступ образовању.
- (3) Надлежни органи, у обезбјеђивању права из овог члана, воде рачуна о доби, полу и специјалним потребама жртве, посебно обраћајући пажњу на специфичне потребе дјете, укључујући адекватан смјештај, образовање и бригу.
- (4) Помоћ жртви трговине из овог члана могу обезбједити невладине организације које имају закључен протокол о сарадњи са Министарством.

Члан 16.

(Адекватан и безбједан смјештај)

- (1) Лице за које постоје основи сумње да се ради о жртви трговине, смјешта се у склониште ради пружања

помоћи и заштите, те ради спрјечавања њеног даљег искориштавања или злостављања.

- (2) Лице смјештено у склониште за које се утврди да је жртва трговине уколико поднесе захтјев за азил у Босни и Херцеговини, у складу са одлуком организационе јединице Министарства која спроводи поступак азила, може остати у склоништу док се не донесе правоснажна одлука о поднесеном захтјеву за азил у складу са чланом 41. Закона о азилу. На све информације о поступку по захтјеву за азил се примјењују одредбе заштите података прописане чланом 17. Закона о азилу.
- (3) Управа склоништа омогућава надлежним органима предузимање законом прописаних радњи и у склоништу, а у вези гоњења и кажњавања организатора трговине људима на начин који неће угрозити права и заштиту жртве трговине или је додатно трауматизовати. Наведене радње могу се предузимати и уз присуство правног савјетника жртве трговине и/или лица које пружа психолошку подршку жртви.
- (4) Заштита објекта склоништа обезбјеђује се сходно законским прописима.
- (5) Жртва трговине са одобреним привременим боравком може, уз потписану изјаву да на личну одговорност напушта склониште, напустити склониште уз поштовање кућног реда склоништа. Облик и садржај изјаве из овог става прописан је у виду Обрасца број 1. који је саставни дио овог Правилника.
- (6) Жртва трговине са одобреним привременим боравком може, уз потписану изјаву да на властиту одговорност напушта смјештај у склоништу, напустити смјештај у склоништу уз предочење пријаве адресе боравишта. Облик и садржај изјаве из овог става прописан је у виду Обрасца број 2. који је саставни дио овог Правилника.
- (7) Обрасце број 1. и 2. жртва трговине потписује уз присуство правног савјетника и овлашћеног лица склоништа. Управа склоништа прописани образац без одлагања доставља надлежној организационој јединици Службе, која је дужна копију истих доставити надлежном тужилаштву и Министарству.

Члан 17.

(Здравствена заштита)

- (1) Током боравка у склоништу жртва трговине има право на хитну медицинску заштиту.
- (2) Министарство може закључити уговоре са здравственим установама према мјесту локације склоништа у циљу осигурања здравствене заштите из става (1) овог члана.
- (3) Ако се смјештај и збрињавање жртве трговине врши у НВО-у, жртви трговине се здравствена заштита осигурава у обиму утврђеном законом, на начин утврђен протоколом између Министарства и НВО-а.
- (4) У периоду одобреног привременог боравка у БиХ жртва трговине која у складу са чланом 16. став (6) овог Правилника борави ван склоништа, здравствену заштиту може остварити у склоништу НВО-а са којим Министарство има потписан протокол о сарадњи.

Члан 18.

(Информисање и правно савјетовање)

У склоништу жртва трговине има право на информисање и правно савјетовање о својим правима и обавезама, на језику који разумије.

Правно савјетовање се обезбјеђује путем службе или организације за бесплатну правну помоћ са којима

Министарство има потписан протокол о пружању бесплатне правне помоћи.

IV - РЕПАТРИЈАЦИЈА И ПОВРАТАК

Члан 19.

(Поступак повратка)

- (1) Надлежна организациона јединица Службе припрема и покреће према Служби захтјев за реализацију повратка жртве трговине у државу поријекла или државу уобичајеног боравка или у државу која га прихвата. Служба у сарадњи с Министарством и Министарством спољних послова реализује поступак повратка.
- (2) Поступак повратка може се реализовати уз помоћ и сарадњу са Међународном организацијом за миграције (ИОМ) или НВО-ом, што се регулише протоколима о сарадњи са Министарством.
- (3) Реализатор повратка жртве трговине је одговоран да повратак буде добровољан, безбједан и достојанствен. Извјештај о реализованом повратку доставља се Министарству.
- (4) Детаљне процедуре добровољног повратка жртве трговине, прописује инструкцијом министар безбједности.

V - ЗАШТИТА ДЈЕЦЕ

Члан 20.

(Посебна заштита дјетета)

- (1) Сва дјеца у смислу дефиниције из овог Правилника имају право на посебан третман и заштиту.
- (2) Дијете које није држављанин Босне и Херцеговине ужива иста права на бригу и заштиту као и дјеца која су држављани Босне и Херцеговине.
- (3) Током спровођења поступка смјештаја дјетета у склониште надлежна организациона јединица Службе обавјештава орган управе надлежан за послове социјалне заштите, у мјесту гдје се склониште налази о потреби именовања старатеља који је у обавези заступати интересе дјетета у поступку до налажења трајног рјешења.
- (4) Надлежни органи су дужни информисати именованог старатеља о свим питањима од интереса за дијете жртву трговине који ће бити позван заступати интересе дјетета у свим фазама поступка.
- (5) Све активности надлежних органа морају бити предузете у најбољем интересу дјетета што подразумева да свака активност мора бити предузета уз највећу бригу и заштиту која је преко потребна за добробит дјетета, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља, старатеља или других појединаца који су правно одговорни за дијете, као и мишљење дјетета које се цијени према узрасту и доби дјетета.
- (6) Сви поступци којима се разматрају права и интереси дјетета жртве трговине морају се предузимати са највећим степеном хитности и ефикасности. Све мјере морају бити предузете у циљу заштите приватности и идентитета дјетета жртве трговине. Идентитет и подаци који омогућавају идентификацију дјетета жртве трговине неће бити јавно објављени путем медија или на било који други начин, осим у изузетним случајевима у циљу лакшег проналаска чланова породице или да се на други начин обезбједи најбољи интерес дјетета.
- (7) Ако се не може са сигурношћу одредити доб жртве трговине, а постоје разлози који наводе да је жртва трговине дијете, са таквим лицем поступа се са претпоставком да је жртва - дијете.

Члан 21.

(Смјештај дјетета у склониште)

- (1) Уважавајући најбољи интерес дјетета, организациона јединица Службе уз сагласност старатеља је дужна без одлагања смјестити у склониште дијете - странца без пратње родитеља или старатеља, ако постоји оправдана сумња да се ради о жртви трговине.
- (2) Дјеца се смјештају, ако је могуће, у посебна одјељења склоништа намијењена дјечи и одвојено од одраслих особа смјештених у склониште и уколико то није у супротности са најбољим интересом дјетета.
- (3) Дијете смјештено у склониште ужива сва права која уживају жртве трговине, као и посебна права која му припадају као дјетету, а у складу са законима Босне и Херцеговине и међународном Конвенцијом о правима дјетета.
- (4) Дијете остаје у склоништу све док се не заврши поступак провјере података и успостављања контакта са надлежним органом државе поријекла односно родитељем или овлашћеним старатељом, те док се у складу са законом и овим Правилником не осигура безбједан повратак дјетета.

Члан 22.

(Повратак дјетета)

- (1) Дијете жртва трговине које није држављанин Босне и Херцеговине има право на повратак у државу поријекла или уобичајеног боравка или у државу која га прихвата.
- (2) Реализатор повратка дужан је обезбједити процедуру повратка која осигурава да дијете буде примљено у државу поријекла или уобичајеног боравка или у државу која га прихвата од стране члана надлежног органа који се бави заштитом дјете, и/или дјететовог родитеља или законитог старатеља.
- (3) Старатељ, уз помоћ Службе и других надлежних државних органа покреће процес прибављања документације и информација из државе дјететовог поријекла или уобичајеног мјеста боравка како би се извршила процјена ризика и безбједности, након чега се доноси одлука о томе да ли поново спојити дијете с његовом породицом и/или га вратити у државу поријекла или уобичајеног боравка или у државу која га прихвата, цијенећи најбољи интерес дјетета.
- (4) Дијете жртва трговине неће бити враћено у државу поријекла или уобичајеног боравка или у државу која га прихвата ако постоји оправдана сумња, а након процјене ризика и безбједности, да постоје разлози да повратак дјетета угрожава његову безбједност или безбједност чланова његове породице.

- (5) Поступак повратка може се реализовати уз помоћ и сарадњу са Међународном организацијом за миграције (ИОМ) или НВО-ом, што се регулише протоколима о сарадњи са Министарством.
- (6) Реализатор повратка дјетета жртве трговине је одговоран да повратак буде у најбољем интересу дјетета, безбједан и достојанствен. Извјештај о реализованом повратку се доставља Министарству.
- (7) Детаљне процедуре добровољног повратка дјетета жртве трговине, прописује инструкцијом министар безбједности.

VI - ТРОШКОВИ СМЈЕШТАЈА, ОПОРАВКА И ПОВРАТКА

Члан 23.

(Трошкови смјештаја, опоравка и повратка жртве трговине)

Трошкови смјештаја, опоравка и повратка се обезбјеђују у буџету институција Босне и Херцеговине, буџетима надлежних ентитетских министарстава и буџету Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, а могу се обезбјеђивати и из других извора као што су донације, пројекти, програми владиних и невладиних домаћих и иностраних организација који се усаглашавају са Министарством.

VII - ПРЕЛАЗНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 24.

(Заштита права)

Ниједна одредба из овог Правилника не утиче на права, обавезе и одговорности органа власти Босне и Херцеговине које проистичу из домаћег законодавства, међународног хуманитарног права и људских права, а посебно, гдје је то релевантно, Конвенције о статусу избјеглица из 1951. године и њеног Протокола из 1967. године, те начела *non-refoulement*-а у њима садржаног.

Члан 25.

(Престанак важења прописа)

Даном ступања на снагу овог Правилника престаје важити Правилник о заштити странаца жртава трговине људима ("Службени гласник БиХ", број 49/13).

Члан 26.

(Ступање на снагу Правилника)

Овај Правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 06-02-1-7796/15

14. октобра 2016. године
Сарајево

Министар
Драган Мектић, с. р.

Образак 1/ Образац 1/ Form 1

Podaci o davaocu/ davatelju izjave/ Подаци о даваоцу изјаве/ Information on the applicant:

1.	Prezime (ime roditelja) Име Презиме (име родитеља) Име Surname (name of parents) Name
2.	Dan, mjesec, godina, mjesto i država rođenja Дан, мјесец, година, мјесто и држава рођења Day, month, year, place and state of birth
3.	Državljanstvo Држављанство Nationality
4.	Naziv skloništa i datum prijema u sklonište Назив склоништа и датум пријема у склониште Name of the shelter and the date of admission to the shelter
5.	Putna isprava/ Potvrda o identitetu (vrsta, broj, datum i mjesto izdavanja, organ/ tijelo izdavanja) Путна исправа/ Потврда о идентитету (врста, број, датум и мјесто издавања, орган издавања) Passport/ Identity certificate (type, number, date and place of issuance, issuing authority/ body)
6.	Odobreni privremeni boravak u BiH (broj i datum rješenja SPS-a) Одобрени привремени боравак у БиХ (број и датум рјешења СПС-а) Granted temporary stay in BiH (number and date of the SFA Decision)
7.	Datum početka napuštanja skloništa Датум почетка напуштања склоништа The initial date of leaving the shelter

IZJAVA/ ИЗЈАВА/ DECLARATION

Izjavljujem da svojevóljno i na vlastitu odgovornost napuštam sklonište (ulazim i izlazim iz skloništa) uz poštivanje kućnog reda skloništa, kao i da sam od pravnog savjetnika informisan-a/ informiran-a o posljedicama napuštanja skloništa. Obavezujem/ obvezujem se da ću tokom/ tijekom svog boravka izvan skloništa poštivati u potpunosti princip povjerljivosti adrese i lokacije skloništa, kao i identiteta ostalih korisnika skloništa.

Изјављујем да својеволјно и на властиту одговорност напуштам склониште (улазим и излазим из склоништа) уз поштовање кућног реда склоништа, као и да сам од правног савјетника информисан-а о посљедицама напуштања склоништа. Обавезујем се да ћу током свог боравака изван склоништа поштовати у потпуности принцип повјерљивости адресе и локације склоништа, као и идентитета осталих корисника склоништа.

I declare hereby that I will voluntarily and at my own responsibility depart from the shelter (enter and exit from the shelter) in accordance with the house rules of the shelter, and that I have been provided with the information on the consequences of abandoning the shelter by the legal advisor. I am aware of the obligation to follow the principle of confidentiality of the address and location of the shelter as well as the identity of other beneficiaries in the shelter.

OBAVEZNO/ OBEZNO PROČITATI/ ОБАВЕЗНО ПРОЧИТАТИ/ COMPULSORY TO READ

Poznato mi je i saglasan-a/ suglasan-a sam da se moji lični/ osobni podaci, navedeni u ovoj izjavi, proslijeđuju nadležnim organima/ tijelima u BiH, provjeravaju, obrađuju i čuvaju u bazi podataka, te da ovim podacima pojedinačno imaju pristup nadležni-a organi/ tijela u BiH u svrhu regulisanja mojih statusnih pitanja u BiH. Izjavljujem u najboljem uvjerenju i savjesno, da su podaci koje sam naveo/ la u izjavi tačni/ točni i potpuni.

Познато ми је и сагласан-а сам да се моји лични подаци, наведени у овој изјави, просљеђују надлежним органима у БиХ, проверавају, обрађују и чувају у бази података, те да овим подацима појединачно имају приступ надлежни органи у БиХ у сврху регулисања мојих статусних питања у БиХ. Изјављујем у најбољем увјерењу и савјесно, да су подаци које сам навео/ ла у изјави тачни и потпуни.

I am aware and I grant permission that my personal information, as stated in this declaration form, are submitted to the relevant authorities/ bodies in BiH, checked, processed and stored in the database, and that competent authorities/ bodies in BiH have access to the data for the purpose of regulating my status in BiH. I declare that the information I have given in the declaration form are accurate and complete to the best of my knowledge and belief.

Izjava data u prisustvu/ Изјава дата у присуству/ Declaration made in the presence of:

Potpis pravnog savjetnika/ Потпис правног савјетника/ Signature of the legal advisor

Potpis podnosioca izjave/ Потпис подносиоца изјаве/ Signature of the applicant

Datum/ Датум/ Date :20.....godine/ године/ year

Potpis ovlaštene osobe skloništa/ Потпис овлашћеног лица склоништа/ Signature of the authorized officer in the shelter

Obrazac 2/ Образац 2/ Form 2

Podaci o davaocu/ davatelju izjave/ Подаци о даваоцу изјаве/ Information on the applicant:

1.	Prezime (ime roditelja) Име Презиме (име родитеља) Име Surname (name of parents) Name
2.	Dan, mjesec, godina, mjesto i država rođenja Дан, мјесец, година, мјесто и држава рођења Day, month, year, place and state of birth
3.	Državljanstvo Држављанство Nationality
4.	Naziv skloništa i datum prijema u sklonište Назив склоништа и датум пријема у склониште Name of the shelter and the date of admission to the shelter
5.	Putna isprava/ Potvrda o identitetu (vrsta, broj, datum i mjesto izdavanja, organ/ tijelo izdavanja) Путна исправа/ Потврда о идентитету (врста, број, датум и мјесто издавања, орган издавања) Passport/ Identity certificate (type, number, date and place of issuance, issuing authority/ body)
6.	Odobreni privremeni boravak u BiH (broj i datum rješenja SPS-a) Одобрени привремени боравак у БиХ (број и датум рјешења СПС-а) Granted temporary stay in BiH (number and date of the SFA Decision)
7.	Datum napuštanja skloništa Датум напуштања склоништа The date of leaving the shelter
8.	Mjesto i adresa boravišta stranca u BiH Мјесто и адреса боравашта странца у БиХ Place and address of the alien's residence in BiH

IZJAVA/ ИЗЈАВА/ DECLARATION

Izjavljujem da svojevóljno, na vlastitu odgovornost i uz potpuno lično/ osobno finansiranje/ financiranje napuštam smještaj u skloništu uz predоченje prijave adrese boravišta, kao i da sam od pravnog savjetnika informisan-a/ informiran-a o posljedicama napuštanja smještaja u skloništu. Obavezujem/ obvezujem se da ću tokom/ tijekom svog boravka izvan skloništa poštovati u potpunosti princip povjerljivosti adrese i lokacije skloništa, kao i identiteta ostalih korisnika skloništa.

Изјављујем да својевољно, на властиту одговорност и уз потпуно лично финансирање напуштам смјештај у склоништу уз предоченje пријаве адресе боравашта, као и да сам од правног савјетника информисан-а о посљедицама напуштања смјештаја у склоништу. Обавезујем се да ћу током свог боравака изван склоништа поштовати у потпуности принцип повјерљивости адресе и локације склоништа, као и идентитета осталих корисника склоништа.

I declare hereby that I will voluntarily and at my own responsibility with a complete personal financing depart from the shelter. Also I will provide the residence address and hereby confirm to have been provided with the information on the consequences of abandoning the shelter by the legal advisor. I am aware of the obligation to follow the principle of confidentiality of the address and location of the shelter, as well as the identity of other beneficiaries in the shelter.

OBAVEZNO/ OBEVZNO PROČITATI/ ОБАВЕЗНО ПРОЧИТАТИ/ COMPULSORY TO READ

Poznato mi je i saglasan-a/ suglasan-a sam da se moji lični/ osobni podaci, navedeni u ovoj izjavi, prosjeduju nadležnim organima/ tijelima u BiH, provjeravaju, obrađuju i čuvaju u bazi podataka, te da ovim podacima pojedinačno imaju pristup nadležni-a organi/ tijela u BiH u svrhu regulisanja mojih statusnih pitanja u BiH. Izjavljujem u najboljem uvjerenju i savjesno, da su podaci koje sam naveo/ la u izjavi tačni/ točni i potpuni.

Познато ми је и сагласан-а сам да се моји лични подаци, наведени у овој изјави, просљеђују надлежним органима у БиХ, провјеравају, обрађују и чувају у бази података, те да овим подацима појединачно имају приступ надлежни органи у БиХ у сврху регулисања мојих статусних питања у БиХ. Изјављујем у најбољем увјерењу и савјесно, да су подаци које сам навео/ ла у изјави тачни и потпуни.

I am aware and I grant permission that my personal information, as stated in this declaration form, are submitted to the relevant authorities/ bodies in BiH, checked, processed and stored in the database, and that competent authorities/ bodies in BiH have access to the data for the purpose of regulating my status in BiH. I declare that the information I have given in the declaration form are accurate and complete to the best of my knowledge and belief.

Izjava data u prisustvu/ Изјава дата у присуству/ Declaration made in the presence of:

Potpis pravnog savjetnika/ Потпис правног савјетника/ Signature of the legal advisor

Potpis podnosioca izjave/ Потпис подносиоца изјаве/ Signature of the applicant

Potpis ovlaštene osobe skloništa/ Потпис овлашћеног лица склоништа/ Signature of the authorized officer in the shelter

Datum/ Датум/ Date:20.....godine/ године/ year

**KONKURENCIJSKO VIJEĆE
BOSNE I HERCEGOVINE****1148**

Na osnovu člana 25. stav (1), člana 42. stav (2) i člana 11. stav (3), u skladu sa članom 11. stav (2) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09) i članom 105. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04 88/07, 93/09 i 41/13), a rješavajući po posebnom zahtjevu za donošenje rješenja privrednog subjekta "OBN" d.d. Sarajevo, Humska 1, 71 000 Sarajevo, zastupanog putem punomoćnika, advokatske kancelarije Gavrankapetanović-Koldžo-Kukić-Gavrankapetanović, broj 01-26-3-08-166-II/13 od 01.07.2016. godine, Konkurencijsko vijeće je, na 132. (stotinutrideset drugoj) sjednici održanoj dana 14. septembra 2016. godine, donijelo

RJEŠENJE

1. Smatra se da privredni subjekti "Radio - televizija Bosne i Hercegovine", Bulevar Meše Selimovića 12, 71 000 Sarajevo, "Radio - televizija Republike Srpske", Trg Republike Srpske 9, 78 000 Banja Luka i "Radio - televizija Federacije Bosne i Hercegovine", Bulevar Meše Selimovića 12, 71 000 Sarajevo, u skladu sa članom 11. stav (2) Zakona o konkurenciji, ne zloupotrebljavaju dominantan položaj u smislu člana 10. stav (2) tačke a), c) i d) istog Zakona.
2. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće je dana 29.04.2013. godine, zaprimilo Zahtjev za pokretanje postupka, broj 01-26-3-08-II/13 (u daljem tekstu: Zahtjev) privrednog subjekta "OBN" d.d. Sarajevo, Humska 1, 71 000 Sarajevo (u daljem tekstu: "OBN" ili Podnosilac Zahtjeva), putem zastupnika, advokata Gavrankapetanović-Koldžo-Kukić-Gavrankapetanović, protiv privrednih subjekata "Radio - televizije Bosne i Hercegovine", Bulevar Meše Selimovića 12, 71 000 Sarajevo (u daljem tekstu: "BHRT"), "Radio - televizije Republike Srpske", Trg Republike Srpske 9, 78 000 Banja Luka (u daljem tekstu: "RTRS") i "Radio - televizije Federacije Bosne i Hercegovine", Bulevar Meše Selimovića 12, 71 000 Sarajevo (u daljem tekstu: "FTV"), radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma iz člana 4. stav 1. tačke (a), (c), (d) i (e) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljem tekstu: Zakon) i zloupotrebe dominantnog položaja u smislu člana 10. stav 2. tačke (a), (c) i (d) Zakona kao i donošenja Rješenja o privremenoj mjeri u smislu člana 40. Zakona.

Kompletiranjem Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je u smislu člana 28. stav (3) Zakona Podnosiocu zahtjeva izdalo Potvrdu o prijemu kompletnog i urednog Zahtjeva, broj 01-26-3-08-4-II/13 od dana 11. 06. 2013. godine.

Na osnovu dostavljene dokumentacije, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nije moguće bez provedenog postupka utvrditi postojanje povrede Zakona na koje Podnosilac zahtjeva ukazuje, te je u smislu člana 32. stava (2) Zakona, donijelo Zaključak o pokretanju postupka, broj 01-26-3-08-6-II/13 dana 11.6.2013. godine, radi utvrđivanja zabranjenog konkurencijskog djelovanja, u smislu člana 4. stav (1) tačke a), c), d) i e) i i zloupotrebe dominantnog položaja u smislu člana 10. stav (2) tačke a), c) i d) Zakona.

S obzirom da se radi o postupku sa strankama sa suprotnim interesima, u svrhu prikupljanja novih dokaza i pružanja mogućnosti strankama da se izjasne o činjenicama i okolnostima, koje su od važnosti za donošenje konačnog rješenja, Konkurencijsko vijeće je, u skladu sa članom 39. Zakona,

zakazalo usmenu raspravu za dan 30.9.2013. godine, (poziv dostavljen punomoćniku "OBN"-a aktom broj 01-26-3-08-72-II/13 i punomoćnicima "BHRT", "RTRS" i "FTV" aktom broj 01-26-3-08-73-II/13, dana 3.9.2013. godine).

Imajući u vidu složenost predmeta, kao i da je za utvrđivanje činjeničnog stanja i ocjenu dokaza bilo potrebno izvršiti dodatne analize, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da je rok za donošenje konačnog rješenja iz člana 41. stav (1) Zakona, potrebno produžiti za dodatna tri mjeseca u smislu člana 41. stav (2) Zakona, te je dana 10.10.2013. godine donijelo Zaključak broj 01-26-3-08-110-II/13 o produženju roka za donošenje rješenja za dodatna 3 (tri) mjeseca radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma i zloupotrebe dominantnog položaja.

Konkurencijsko vijeće je na 77. sjednici održanoj dana 27.12.2013. godine razmatralo Nacrt konačnog rješenja po Zahtjevu Podnosioca zahtjeva. Međutim, kako se nisu ispunili zakonski uslovi u smislu člana 24. stav (2) Zakona, Konkurencijsko vijeće nije moglo donijeti rješenje u zakonom propisanom roku, te je na zahtjev privrednog subjekta OBN donijelo Rješenje broj 01-26-3-08-148-II/13 od 06.03.2014. godine o nepostojanju zloupotrebe dominantnog položaja privrednih subjekata "BHRT", "RTRS" i "FTV".

Protiv navedenog Rješenja Konkurencijskog vijeća privredni subjekt OBN je podnio tužbu Sudu Bosne i Hercegovine. Sud BiH je, rješavajući po tužbi privrednog subjekta OBN, donio presudu broj S1 3 U 015819 14 U od 23.03.2016. godine kojom je uvažio tužbu i navedeno Rješenje Konkurencijskog vijeća poništio i vratio na ponovno odlučivanje. U presudi se, u bitnom, navodi da je zaključak Konkurencijskog vijeća suprotan odredbi člana 1. Zakona obzirom da je osnovni cilj i svrha Zakona da Konkurencijsko vijeće u okviru svoje nadležnosti donosi mjere u cilju zaštite i promocije tržišne konkurencije u Bosni i Hercegovini te da je bilo, u konkretnom slučaju, dovoljno utvrditi istinitost navoda privrednog subjekta OBN da su navedeni javni emiteri izdavanjem Cjenovnika u kojem je sadržan popust lojalnosti za privredne subjekte koji poštuju uslove zadate u Cjenovniku, prekršili Zakon o konkurenciji, što nije zahtjevalo dugotrajan i složen postupak.

Kako je presuda Suda BiH obavezujuća za Konkurencijsko vijeće pri čemu je Podnosilac zahtjeva (podnesak broj 01-26-3-08-162-II/13 od 13.04.2016. godine) ostao kod podnesenog Zahtjeva, isto je nastavilo sa postupkom.

Kako je presuda Suda BiH obavezujuća, Konkurencijsko vijeće je na 130. sjednici održanoj dana 08.06.2016. godine razmatralo Nacrt konačnog rješenja. Prilikom razmatranja i glasanja po Nacrtu rješenja nisu bili ispunjeni zakonski uslovi predviđeni članom 24. stav (2) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), (u daljem tekstu: Zakon) kojim je propisano da, Odluke Konkurencijskog vijeća se donose većinom glasova prisutnih članova, s tim da za svaku odluku mora glasati najmanje po jedan član iz reda konstitutivnih naroda. Iz navedenog proizilazi da Konkurencijsko vijeće nije moglo donijeti konačnu odluku.

Članom 41. stav (1) tačka c) Zakona je propisano da je nakon donošenja zaključka o pokretanju postupka Konkurencijsko vijeće dužno donijeti konačno rješenje o utvrđivanju zloupotrebe dominantnog položaja u roku od 4 mjeseca. Nadalje, članom 11. stav (2) Zakona propisano je da ukoliko Konkurencijsko vijeće ne donese rješenje u roku iz člana 41. stav (1) tačka c), smatra se da se zaključenim sporazumom odnosno postupanjem privrednog subjekta ne zloupotrebljava dominantan položaj. Na poseban zahtjev privrednog subjekta, Konkurencijsko vijeće u skladu sa članom 11. stav (3) Zakona donosi rješenje da zaključenim sporazumom, odnosno postupanjem privredni subjekt ne zloupotrebljava dominantan položaj.

Konkurencijsko vijeće je aktom broj 01-26-3-08-164-II/13 od dana 13.06.2014. godine obavijestilo stranke u postupku da konačno rješenje u postupku nije doneseno iz razloga što se nisu mogli ispuniti zakonom propisani uslovi za njegovo donošenje, te su poučene o pravu iz člana 11. stav (3) Zakona.

Također, Konkurencijsko vijeće je poslalo obavijest Sudu BiH dopisom broj 01-26-3-08-165-II/13 dana 13.06.2016. godine, da Konkurencijsko vijeće nije moglo donijeti konačno rješenje u zakonom propisanom roku, te da su stranke u postupku obavještene i poučene o svom pravu.

Privredni subjekt OBN podnio je Konkurencijskom vijeću poseban Zahtjev za donošenje rješenja u smislu člana 11. stav (3) Zakona dana 01.07.2016. godine pod brojem 01-26-3-08-166-II/13.

Postupajući po Zahtjevu za donošenje rješenja Podnosioca zahtjeva, a imajući u vidu naprijed navedeno, Konkurencijsko vijeće je konstatovalo da je rok za donošenje konačnog rješenja u smislu člana 41. stav (1) tačka c) Zakona protekao, te je u skladu sa članom 11. stav (3) Zakona donijelo odluku kao u tački 1. dispozitiva ovog Rješenja.

Administrativna taksa

U skladu s članom 2. tarifni broj 107. stav (1) tačka g) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", broj 30/06 i 18/11) Podnosilac zahtjeva je na ovo Rješenje obavezan platiti administrativnu taksu u iznosu od 1.500,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine.

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objave ovoga Rješenja.

Broj 01-26-3-08-167-II/13
14. septembra 2016. godine
Sarajevo

Predsjednica
Mr. **Arijana Regoda-
Dražić**, s. r.

Na temelju članka 25. stavak (1), članka 42. stavak (2) i članka 11. stavak (3), sukladno članku 11. stavak (2) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09) i člankom 105. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04 88/07, 93/09 i 41/13), a rješavajući po posebnom zahtjevu za donošenje rješenja gospodarskog subjekta "OBN" d.d. Sarajevo, Humska 1, 71 000 Sarajevo, zastupanog putem punomoćnika, odvjetničke kancelarije Gavrankapetanović-Koldžo-Kukić-Gavrankapetanović, broj 01-26-3-08-166-II/13 od 01.07.2016. godine, Konkurencijsko vijeće je, na 132. (stotinutridesetdrugoj) sjednici održanoj dana 14. rujna 2016. godine, donijelo

RJEŠENJE

1. Smatra se da gospodarski subjekti "Radio - televizija Bosne i Hercegovine", Bulevar Meše Selimovića 12, 71 000 Sarajevo, "Radio - televizija Republike Srpske", Trg Republike Srpske 9, 78 000 Banja Luka i "Radio - televizija Federacije Bosne i Hercegovine", Bulevar Meše Selimovića 12, 71 000 Sarajevo, sukladno članku 11. stavak (2) Zakona o konkurenciji, ne zlouporabljaju vladajući položaj u smislu članka 10. stavak (2) točke a), c) i d) istog Zakona.
2. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće je dana 29.04.2013. godine, zaprimilo Zahtjev za pokretanje postupka, broj 01-26-3-08-II/13 (u daljnjem tekstu: Zahtjev) gospodarskog subjekta "OBN" d.d. Sarajevo, Humska 1, 71 000 Sarajevo (u daljnjem tekstu: "OBN" ili Podnositelj Zahtjeva), putem zastupnika, odvjetnika Gavrankapetanović-Koldžo-Kukić-Gavrankapetanović, protiv gospodarskih subjekata "Radio - televizije Bosne i Hercegovine", Bulevar Meše Selimovića 12, 71 000 Sarajevo (u daljnjem tekstu: "BHRT"), "Radio - televizije Republike Srpske", Trg Republike Srpske 9, 78 000 Banja Luka (u daljnjem tekstu: "RTRS") i "Radio - televizije Federacije Bosne i Hercegovine", Bulevar Meše Selimovića 12, 71 000 Sarajevo (u daljnjem tekstu: "FTV"), radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma iz članka 4. stavak 1. točke (a), (c), (d) i (e) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljnjem tekstu: Zakon) i zlouporabe vladajućeg položaja u smislu članka 10. stavak 2. točke (a), (c) i (d) Zakona kao i donošenja Rješenja o privremenoj mjeri u smislu članka 40. Zakona.

Kompletiranjem Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je u smislu članka 28. stavak (3) Zakona Podnositelju zahtjeva izdalo Potvrdu o primitku kompletnog i urednog Zahtjeva, broj 01-26-3-08-4-II/13 od dana 11. 06. 2013. godine.

Na temelju dostavljene dokumentacije, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nije moguće bez provedenog postupka utvrditi postojanje povrede Zakona na koje Podnositelj zahtjeva ukazuje, te je u smislu članka 32. stavka (2) Zakona, donijelo Zaključak o pokretanju postupka, broj 01-26-3-08-6-II/13 dana 11.6.2013. godine, radi utvrđivanja zabranjenog konkurencijskog djelovanja, u smislu članka 4. stavak (1) točke a), c), d) i e) i i zlouporabe vladajućeg položaja u smislu članka 10. stavak (2) točke a), c) i d) Zakona.

S obzirom da se radi o postupku sa strankama sa suprotnim interesima, u svrhu prikupljanja novih dokaza i pružanja mogućnosti strankama da se izjasne o činjenicama i okolnostima, koje su od važnosti za donošenje konačnog rješenja, Konkurencijsko vijeće je, sukladno članku 39. Zakona, zakazalo usmenu raspravu za dan 30.9.2013. godine (poziv dostavljen punomoćniku "OBN"-a aktom broj 01-26-3-08-72-II/13 i punomoćnicima "BHRT", "RTRS" i "FTV" aktom broj 01-26-3-08-73-II/13, dana 3.9.2013. godine).

Imajući u vidu složenost predmeta, kao i da je za utvrđivanje činjeničnog stanja i ocjenu dokaza bilo potrebno izvršiti dodatne analize, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da je rok za donošenje konačnog rješenja iz članka 41. stavak (1) Zakona, potrebno produljiti za dodatna tri mjeseca u smislu članka 41. stavak (2) Zakona, te je dana 10.10.2013. godine donijelo Zaključak broj 01-26-3-08-110-II/13 o produljenju roka za donošenje rješenja za dodatna 3 (tri) mjeseca radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma i zlouporabe vladajućeg položaja.

Konkurencijsko vijeće je na 77. sjednici održanoj dana 27.12.2013. godine razmatralo Nacrt konačnog rješenja po Zahtjevu Podnosioca zahtjeva. Međutim, kako se nisu ispunili zakonski uvjeti u smislu članka 24. stavak (2) Zakona, Konkurencijsko vijeće nije moglo donijeti rješenje u zakonom propisanom roku, te je na zahtjev gospodarskog subjekta OBN donijelo Rješenje broj 01 -26-3-08-148-II/13 od 06.03.2014. godine o nepostojanju zlouporabe vladajućeg položaja gospodarskih subjekata "BHRT", "RTRS" i "FTV".

Protiv navedenog Rješenja Konkurencijskog vijeća gospodarski subjekt OBN je podnio tužbu Sudu Bosne i Hercegovine. Sud BiH je, rješavajući po tužbi gospodarskog subjekta OBN, donio presudu broj S1 3 U 015819 14 U od 23.03.2016. godine kojom je uvažio tužbu i navedeno Rješenje Konkurencijskog vijeća poništio i vratio na ponovno odlučivanje.

U presudi se, u bitnom, navodi da je zaključak Konkurencijskog vijeća suprotan odredbi članka 1. Zakona obzirom da je osnovni cilj i svrha Zakona da Konkurencijsko vijeće u okviru svoje nadležnosti donosi mjere u cilju zaštite i promocije tržišne konkurencije u Bosni i Hercegovini te da je bilo, u konkretnom slučaju, dovoljno utvrditi istinitost navoda gospodarskog subjekta OBN da su navedeni javni emiteri izdavanjem Cjenovnika u kojem je sadržan popust lojalnosti za gospodarske subjekte koji poštuju uvjete zadate u Cjenovniku, prekršili Zakon o konkurenciji, što nije zahtjevalo dugotrajan i složen postupak.

Kako je presuda Suda BiH obvezujuća za Konkurencijsko vijeće pri čemu je Podnositelj zahtjeva (podnesak broj 01-26-3-08-162-II/13 od 13.04.2016. godine) ostao kod podnesenog Zahtjeva, isto je nastavilo sa postupkom.

Kako je presuda Suda BiH obvezujuća, Konkurencijsko vijeće je na 130. sjednici održanoj dana 08.06.2016. godine razmatralo Nacrt konačnog rješenja. Prilikom razmatranja i glasanja po Nacrtu rješenja nisu bili ispunjeni zakonski uvjeti predviđeni člankom 24. stavak (2) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), (u daljnjem tekstu: Zakon) kojim je propisano da, Odluke Konkurencijskog vijeća se donose većinom glasova prisutnih članova, s tim da za svaku odluku mora glasati najmanje po jedan član iz reda konstitutivnih naroda. Iz navedenog proizilazi da Konkurencijsko vijeće nije moglo donijeti konačnu odluku.

Člankom 41. stavak (1) točka c) Zakona je propisano da je nakon donošenja zaključka o pokretanju postupka Konkurencijsko vijeće dužno donijeti konačno rješenje o utvrđivanju zlouporabe vladajućeg položaja u roku od 4 mjeseca. Nadalje, člankom 11. stavak (2) Zakona propisano je da ukoliko Konkurencijsko vijeće ne donese rješenje u roku iz članka 41. stavak (1) točka c), smatra se da se zaključenim sporazumom odnosno postupanjem gospodarskog subjekta ne zlouporabljuje vladajući položaj. Na poseban zahtjev gospodarskog subjekta, Konkurencijsko vijeće sukladno članku 11. stavak (3) Zakona donosi rješenje da zaključenim sporazumom, odnosno postupanjem gospodarski subjekt ne zlouporabljuje vladajući položaj.

Konkurencijsko vijeće je aktom broj 01-26-3-08-164-II/13 od dana 13.06.2014. godine obavijestilo stranke u postupku da konačno rješenje u postupku nije doneseno iz razloga što se nisu mogli ispuniti zakonom propisani uvjeti za njegovo donošenje, te su poučene o pravu iz članka 11. stavak (3) Zakona.

Također, Konkurencijsko vijeće je poslalo obavijest Sudu BiH dopisom broj 01-26-3-08-165-II/13 dana 13.06.2016. godine, da Konkurencijsko vijeće nije moglo donijeti konačno rješenje u zakonom propisanom roku, te da su stranke u postupku obavještene i poučene o svom pravu.

Gospodarski subjekt OBN podnio je Konkurencijskom vijeću poseban Zahtjev za donošenje rješenja u smislu članka 11. stavak (3) Zakona dana 01.07.2016. godine pod brojem 01-26-3-08-166-II/13.

Postupajući po Zahtjevu za donošenje rješenja Podnositelja zahtjeva, a imajući u vidu naprijed navedeno, Konkurencijsko vijeće je konstatiralo da je rok za donošenje konačnog rješenja u smislu članka 41. stavak (1) točka c) Zakona protekao, te je sukladno članku 11. stavak (3) Zakona donijelo odluku kao u točki 1. izreke ovog Rješenja.

Administrativna pristojba

Sukladno članku 2. tarifni broj 107. stavak (1) točka g) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", broj 30/06 i 18/11) Podnositelj zahtjeva je na ovo Rješenje obavezan platiti administrativnu pristojbu u iznosu od 1.500,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka, odnosno objave ovoga Rješenja.

Broj 01-26-3-08-167-II/13
14. rujna 2016. godine
Sarajevo

Predsjednica
Mr. **Arijana Regoda-
Dražić**, v. r.

Na osnovu člana 25. stav (1), člana 42. stav (2) i člana 11. stav (3), u skladu sa članom 11. stav (2) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09) i članom 105. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), a rješavajući po posebnom zahtjevu za donošenje rješenja privrednog subjekta "OBN" d.d. Sarajevo, Хумска 1, 71 000 Sarajevo, zastupаног путем пуномоћника, адвокатске канцеларије Гавранкапетановић-Колџо-Кукић-Гавранкапетановић, број 01-26-3-08-166-II/13 од 01.07.2016. године, Конкуренџијски савџет је, на 132. (стотинуџридесетдругој) сјџдници одржаној дана 14. септембра 2016. године, донио

РЈЕШЕЊЕ

1. Сматра се да привредни субјекти "Радио - телевизија Босне и Херцеговине", Булевар Меше Селимовића 12, 71 000 Сарајево, "Радио - телевизија Републике Српске", Трг Републике Српске 9, 78 000 Бања Лука и "Радио - телевизија Федерације Босне и Херцеговине", Булевар Меше Селимовића 12, 71 000 Сарајево, у складу са чланом 11. став (2) Закона о конкуренџији, не злоупотребљавају доминантан положај у смислу члана 10. став (2) тачке а), ц) и д) истог Закона.
2. Ово Рјешење је коначно и биће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласницима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренџијски савџет је дана 29.04.2013. године, запримио Захџтев за покретање поступка, број 01-26-3-08-II/13 (у даљем тексту: Захџтев) привредног субјекта "ОБН" д.д. Сарајево, Хумска 1, 71 000 Сарајево (у даљем тексту: "ОБН" или Подносилац Захџтева), путем заступника, адвоката Гавранкапетановић-Колџо-Кукић-Гавранкапетановић, против привредних субјеката "Радио - телевизије Босне и Херцеговине", Булевар Меше Селимовића 12, 71 000 Сарајево (у даљем тексту: "БХРТ"), "Радио - телевизије Републике Српске", Трг Републике Српске 9, 78 000 Бања Лука (у даљем тексту: "РТРС") и "Радио - телевизије Федерације Босне и Херцеговине", Булевар Меше Селимовића 12, 71 000 Сарајево (у даљем тексту: "ФТВ"), ради утврђивања постојања забрањеног споразума из члана 4. став 1. тачке (а), (ц), (д) и (е) Закона о конкуренџији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09) (у даљем тексту Закон) и злоупотребе доминантног положаја у смислу члана 10. став 2. тачке (а), (ц) и (д) Закона као и доношења Рјешења о привременој мјери у смислу члана 40. Закона.

Комплетирањем Захџтева, Конкуренџијски савџет је у смислу члана 28. став (3) Закона Подносиоцу захџтева издао Потврду о пријему комплетног и уредног Захџтева, број 01-26-3-08-4-II/13 од дана 11. 06. 2013. године.

На основу достављене документације, Конкуренџијски савџет је оџиенио да није могуће без проведеног поступка утврдити постојање повреде Закона на које Подносилац захџтева указује, те је у смислу члана 32. става (2) Закона, донио Закључак о покретању поступка, број 01-26-3-08-6-

II/13 дана 11.6.2013. године, ради утврђивања забрањеног конкуренцијског дјеловања, у смислу члана 4. став (1) тачке а), ц), д) и е) и и злоупотребе доминантног положаја у смислу члана 10. став (2) тачке а), ц) и д) Закона.

С обзиром да се ради о поступку са странкама са супротним интересима, у сврху прикупљања нових доказа и пружања могућности странкама да се изјасне о чињеницама и околностима, које су од важности за доношење коначног рјешења, Конкурентијски савјет је, у складу са чланом 39. Закона, заказао усмену расправу за дан 30.9.2013. године. (позив достављен пуномоћнику "ОБН"-а актом број 01-26-3-08-72-II/13 и пуномоћницима "БХРТ", "РТРС" и "ФТВ" актом број 01-26-3-08-73-II/13, дана 3.9.2013. године).

Имајући у виду сложеност предмета, као и да је за утврђивање чињеничног стања и оцјену доказа било потребно извршити додатне анализе, Конкурентијски савјет је оцијенио да је рок за доношење коначног рјешења из члана 41. став (1) Закона, потребно продужити за додатна три мјесеца у смислу члана 41. став (2) Закона, те је дана 10.10.2013. године донио Закључак број 01-26-3-08-110-II/13 о продужењу рока за доношење рјешења за додатна 3 (три) мјесеца ради утврђивања постојања забрањеног споразума и злоупотребе доминантног положаја.

Конкурентијски савјет је на 77. сједници одржаној дана 27.12.2013. године разматрао Нацрт коначног рјешења по Захтјеву Подносиоца захтјева. Међутим, како се нису испунили законски услови у смислу члана 24. став (2) Закона, Конкурентијски савјет није могао донијети рјешење у законом прописаном року, те је на захтјев привредног субјекта ОБН донио Рјешење број 01-26-3-08-148-II/13 од 06.03.2014. године о непостојању злоупотребе доминантног положаја привредних субјеката "БХРТ", "РТРС" и "ФТВ".

Против наведеног Рјешења Конкурентијског савјета привредни субјекат ОБН је поднио тужбу Суду Босне и Херцеговине. Суд БиХ је, рјешавајући по тужби привредног субјекта ОБН, донио пресуду број С1 3 У 015819 14 У од 23.03.2016. године којом је уважио тужбу и наведено Рјешење Конкурентијског савјета поништио и вратио на поновно одлучивање. У пресуди се, у битном, наводи да је закључак Конкурентијског савјета супротан одредби члана 1. Закона обзиром да је основни циљ и сврха Закона да Конкурентијски савјет у оквиру своје надлежности доноси мјере у циљу заштите и промоције тржишне конкуренције у Босни и Херцеговини те да је било, у конкретном случају, довољно утврдити истинитост навода привредног субјекта ОБН да су наведени јавни емитери издавањем Цјеновника у којем је садржан попуст лојалности за привредне субјекте који поштују услове задате у Цјеновнику, прекршили Закон о конкуренцији, што није захтјевало дуготрајан и сложен поступак.

Како је пресуда Суда БиХ обавезујућа за Конкурентијски савјет при чему је Подносилац захтјева (поднесак број 01-26-3-08-162-II/13 од 13.04.2016. године) остао код поднесеног Захтјева, исти је наставио са поступком.

Како је пресуда Суда БиХ обавезујућа, Конкурентијски савјет је на 130. сједници одржаној дана 08.06.2016. године разматрао Нацрт коначног рјешења. Приликом разматрања и гласања по Нацрту рјешења нису били испуњени законски услови предвиђени чланом 24. став (2) Закона о

конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), (у даљем тексту: Закон) којим је прописано да, Одлуке Конкурентијског савјета се доносе већином гласова присутних чланова, с тим да за сваку одлуку мора гласати најмање по један члан из реда конститутивних народа. Из наведеног произилази да Конкурентијски савјет није могао донијети коначну одлуку.

Чланом 41. став (1) тачка ц) Закона је прописано да је након доношења закључка о покретању поступка Конкурентијски савјет дужан донијети коначно рјешење о утврђивању злоупотребе доминантног положаја у року од 4 мјесеца. Надаље, чланом 11. став (2) Закона прописано је да уколико Конкурентијски савјет не донесе рјешење у року из члана 41. став (1) тачка ц), сматра се да се закљученим споразумом односно поступањем привредног субјекта не злоупотребљава доминантан положај. На посебан захтјев привредног субјекта, Конкурентијски савјет у складу са чланом 11. став (3) Закона доноси рјешење да закљученим споразумом, односно поступањем привредни субјекат не злоупотребљава доминантан положај.

Конкурентијски савјет је актом број 01-26-3-08-164-II/13 од дана 13.06.2014. године обавијестио странке у поступку да коначно рјешење у поступку није донесено из разлога што се нису могли испунити законом прописани услови за његово доношење, те су поучене о праву из члана 11. став (3) Закона.

Такође, Конкурентијски савјет је послао обавјештење Суду БиХ дописом број 01-26-3-08-165-II/13 дана 13.06.2016. године, да Конкурентијски савјет није могао донијети коначно рјешење у законом прописаном року, те да су странке у поступку обавјештене и поучене о свом праву.

Привредни субјекат ОБН поднио је Конкурентијском савјету посебан Захтјев за доношење рјешења у смислу члана 11. став (3) Закона дана 01.07.2016. године под бројем 01-26-3-08-166-II/13.

Поступајући по Захтјеву за доношење рјешења Подносиоца захтјева, а имајући у виду напријед наведено, Конкурентијски савјет је констатовао да је рок за доношење коначног рјешења у смислу члана 41. став (1) тачка ц) Закона протекао, те је у складу са чланом 11. став (3) Закона донио одлуку као у тачки 1. диспозитива овог Рјешења.

Административна такса

У складу с чланом 2. тарифни број 107. став (1) тачка г) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкурентијским савјетом ("Службени гласник БиХ", број 30/06 и 18/11) Подносилац захтјева је на ово Рјешење обавезан платити административну таксу у износу од 1.500,00 КМ у корист Бучета институција Босне и Херцеговине.

Поука о правном лијеку

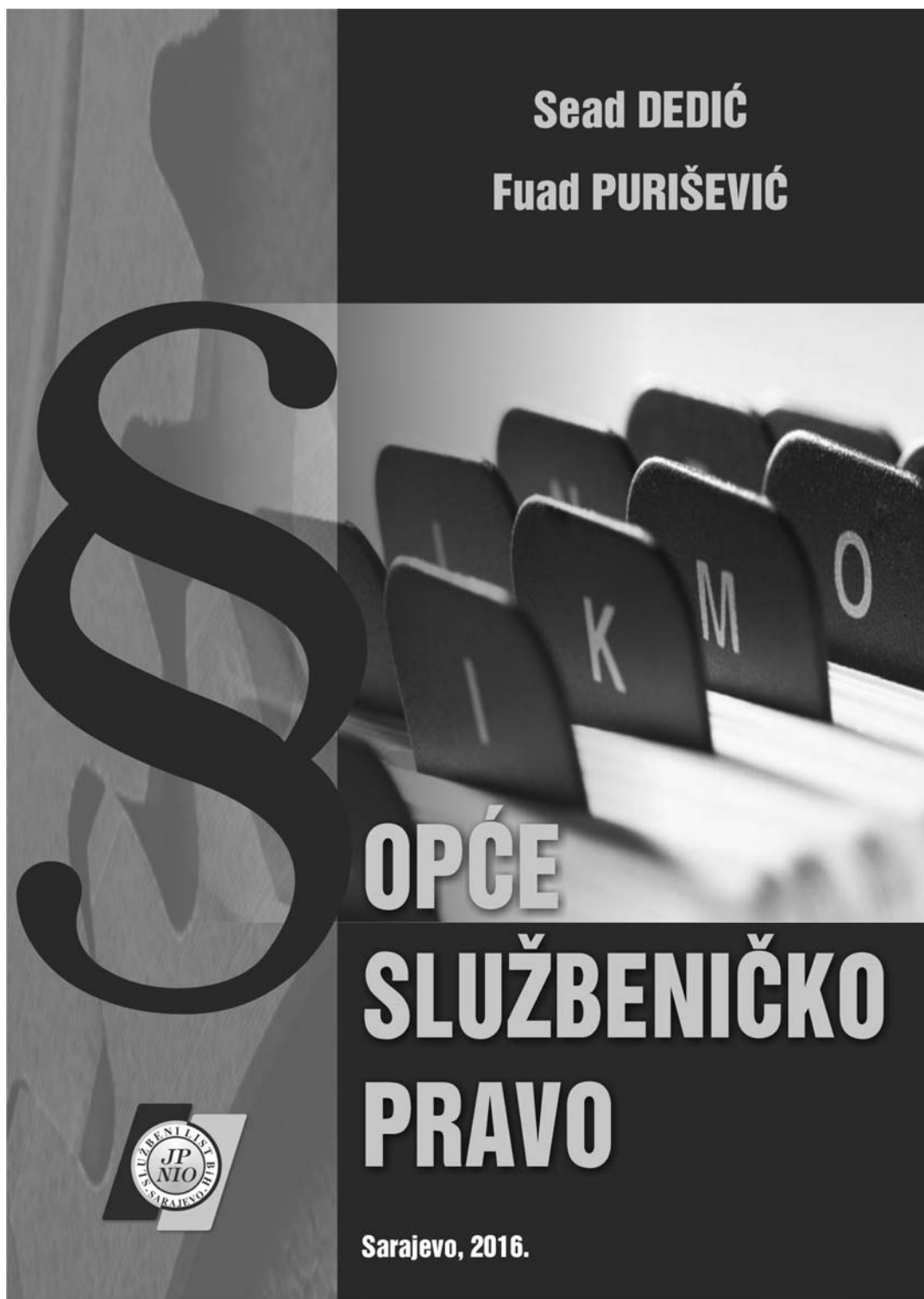
Против овога Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објаве овога Рјешења.

Број 01-26-3-08-167-II/13
14. септембра 2016. године
Сарајево

Предсједница
Мр **Аријана Регода-Дражић**, с. р.

језик)

Izdavač: Ovlaštena služba Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Trg BiH 1, Sarajevo - Za izdavača: sekretar Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Bojan Ninković - Priprema i distribucija: JP NIO Službeni list BiH Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III - Direktor: Dragan Prusina - Telefoni: Centrala: 722-030 - Direktor: 722-061 - Pretplata: 722-054, faks: 722-071 - Oglasi odjel: 722-049, 722-050, faks: 722-074 - Služba za pravne i opće poslove: 722-051 - Računovodstvo: 722-044 722-046 - Komercijala: 722-042 - Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa: UNICREDIT BANK d.d. 338-320-22000052-11, VAKUFСКА BANKA d.d. Sarajevo 160-200-00005746-51, HYPO-ALPE-ADRIA-BANK A.D. Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK d.d. BiH Sarajevo 161-000-00071700-57 - Štampa: GIK "OKO" d.d. Sarajevo - Za štampariju: Mevludin Hamzić - Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska glasila.

"Službeni glasnik BiH" je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 731.

Upis u sudski registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu, broj UF/I - 2168/97 od 10.07.1997. godine. - Identifikacijski broj 4200226120002. - Porezni broj 01071019. - PDV broj 200226120002. Molimo pretplatnike da obavezno dostave svoj PDV broj radi izdavanja poreske fakture.

Pretplata za II polugodište 2016. za "Službeni glasnik BiH" i "Međunarodne ugovore" 120,00 KM, "Službene novine Federacije BiH" 110,00 KM.

Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba> - godišnja pretplata 200,00 KM